

Makô memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

Makôdjwý ne prĩne Jeju'ã ajarê. Arým abatành ne kute memã amijo amirít'ã pi'òk ja nhipêxmo krax ne 'ã ujarênh tẽn tyk ne akubyn tĩn ne àbir djãmã kumẽ. Nãm Paurmẽ Pedru arkôt mrã. NhyM Pedrudjwý Makôo õbikwa nhyM ô'ã prĩne gwaj bamã Jeju'ã pi'òk no'òk ne.

Djuão kute Jeju kutêp me akre'ã ujarênh kadjy ne ja.

Mat 3.1-12; Ruk 3.1-18; Dju r 1.19-28

¹ Ba ibê Makô ne ba pi'òkkam me amã ik-abênh jarê. Me ujarênh ny kraxkôt ne ba me amã arê. Jeju. Kubê ne Metĩndjwýnh Kra. Metĩndjwýnh arým 'ã Bẽnjadjwýrbê kumkati mẽ. Jejubê Bẽnjadjwýrbê kumkatikôt ne me kum Kritu jarê. ² Idjaij ne amrêbê Metĩndjwýnh kukwakam kabên. Kabênkam ne Metĩndjwýnh Kramã kum, “Ota ba akukãm ajã ujarênh djwýnh'õ jano kute akutêp me akre nhyM me kute mar ne ad-jwýnhràM axwemã irern katàt kute amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bẽnjadjwýr rũnh kutêp katàt pry jadjwýrja pyræk”, ane.

³ Ne ajte me bakukãmãremã kum,

“Me'õ dja kapôt kukritkam memã kabên ne. Kàj bê dja me akren memã kum,

‘Me apa. Ê, on Bẽnjadjwýr djwýnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katàt amijo aba.

Kute mrãmri ne me kute bẽnjadwÿr rũnh kutêp
 pry mex ne kute kum katàt pry jadjwÿrja
 pyràk', ane.

Dja ã me'õ Bẽnjadwÿr djwÿnh'ã memã ane."

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane nhym me
 arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Nhym kam me aben
 djô'ã arẽnho mõ:n arẽnho mõr tãmtã arÿm 'ÿr o
 bôx. Tũ:mràm 'ÿr o bôx nhym Djuão arÿm kato.
 Me bakamingrãnyrekam katon arÿm abatãnh ne.
 Abatãnh ne arÿm ã Kritu kukãm memã ujarẽn ar
 bao ane. Metĩndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã
 ujarẽn kôt arÿm katon ã wÿnhràm ar me akreo
 bao ane.

⁴ Nãm kapôt kukritmã kato. Katon arÿm ngômã
 me angjẽn ar o ban ar me akreo ba. Nãm memã
 kum,

—Me ga ne ga me ajaxweo aba tũm. On
 me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren
 Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akẽx. Dja ga me ane nhym
 Metĩndjwÿnh arÿm me ajaxwe maro aknon arÿm
 ngryk kêt. Ba kam arÿm Metĩndjwÿnhmã ngômã me
 ajangij. Nãm ã memã anhÿr ar o ba.

⁵ Nhym kam pykabê Djudêjakam me jamẽ
 krĩraxbê Djeruxarẽkam me jamẽ aben totokmã
 Djuão'ÿr ban bôxo dja. Bôx ne tu me ipôkri
 amijaxwe kôt amijarẽn kum,

—Be mrãmri, ba ijaxwe: ar iba. Arÿm imã kĩnh
 kêt ne wãnh kum inhire, ane.

Nhym Djuão arÿm ngô raxbê Djodãokam
 Metĩndjwÿnhmã ngômã me kunĩ jangij.

⁶ Be, Djuão ne mry jabatãnhbê kameru kĩ
 nhipêxo kubêkà jangij ne mry kào amikrax pren
 mÿjja kute krytkanhê pyràk kun menh kangô ikõ.

⁷ Nãm kàj bê memã Jeju'ã ajarên memã kum,
 —Itotokbê ne me'õ bôxmã. Me'õ tãm ne raxo kute
 ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'ÿr
 ibikamênh prãmje. Nã bãm te irax ne 'ã inhihôn ije
 kum parkà 'ãpre bôn timer prãmje. Be, ãm irax
 ba ren arým kum apê. Nhyim be kati. ãm ingrire.
 Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãmja ne arým bôx
 'ÿr. ⁸ Ba ne ba ngômãbit me ajangij. Djãm tãmwã
 kute ngômã me ajangjênhmã? Kati. Tãm dja bôx ne
 kam me awÿr Metĩndjwÿnh Karõ jano. Nãm ã Djuão
 memã ane.

Kute ngômã Jeju jadjàr'ã ujarênh kadjy ne ja.

Mat 3.13-17; Ruk 3.21-22

⁹ Nhyim kam pykabê Garrêjakam krĩraxbê Nad-
 jare. Kurũm arým Jeju tẽ. Tẽ:n kam arým Djuão'ÿr
 bôx. Nhyim kam arým ngô raxbê Djodãokam ngômã
 Jeju jadjà, Metĩndjwÿnhmã adjà. ¹⁰ Nhyim arým ngô
 kurũm kator tẽ nhyim aêrbê kàjkwa abenbê ajkij
 nhyim arým omũ. Nhyim Metĩndjwÿnh Karõ kute
 tut pyræk 'ã ruw. Me kute omũnh kadjy ne amijo
 tut pyræk ne 'ã ruw. ¹¹ Nhyim arým kàjkwa kurũm
 Metĩndjwÿnh Jejumã kabên ne kum,

—Mrãmri abé ikrakumrẽx. Imã ajabê:kumrẽx. Ba
 akam ikĩnhkumrẽx, ane.

Xatanaj kute axwe'ã kum àpnênh kadjy ne ja.

Mat 4.1-11; Ruk 4.1-13

¹² Ne kam adjynkêt ne Metĩndjwÿnh Karõ kabêno
 amũ Jeju kujaten kapôt kukritmã o mõn o bôx
 ne ipôkri o ba. ¹³ Nhyim kapôt kukritkam rop
 mör djakam ar ba. Nhyim kam me axwe nhõ
 bẽnjadjwÿrbê Xatanaj te kute axwe'ã Jeju mênhmã
 kum àpnênho dja nhyim 'ã akatibê 40 apêx. Nhyim

kam kadjy mrãnh djwýnh arým Jeju'ýr bôx ne o djuw mex.

Jeju kute amikôt ar 'wýr kadjy ne ja.

Mat 4.12-22; Ruk 5.1-11

¹⁴ Nhy m kam Jeju arým tẽ. Tẽ:n pykabê Garrêjakam bôx. Me arým kute Djuãoo tým ne kubê ijêkam ne Jeju kam bôx. Bôx ne kàj bê memã ujarênh ny jarênh ba. ¹⁵ Nãm memã kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute amrêbê me bakukãmãremã arênh kôt arým õ akati bôx 'ýr. Kute amim me utâr ne ar meo ba 'ýr. Me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx ne tu amim ujarênh ny markumrêx, ane.

¹⁶ Ne kam Garrêjakam imôti mýrbê tẽ. Nhy m Ximãomẽ ãngre ar axikôt katorja ngônkhkam ar kryre rênho ba. Ar kubê tep pynênh djwýnh tũm.

¹⁷ Ar kryre rênho ar o ba nhy m Jeju arkum kabên ne arkum,

—Amrê ar mã ikôt ajkamẽ ba ar amã ar adjápênh djà ny jarê gar ar o aba. Dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba. Kute mrãmri ne gar aje tep pynênh abaja pyràk dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba, ane.

¹⁸ Nhy m ar arým amikôt kryre mên mã Jeju kôt ajkamẽ.

¹⁹ Nhy m ajbir tẽ nhy m Xijagumẽ Djuãoo ar axikôt apôxja kâkam amim kryreo mexo nhỹ nhy m arým ar omũ. Djebedêu ne ar adjuw. ²⁰ Nãm ar omũ nhy m adjynkêt nhy m amikôt ar ku'uw. Nhy m Bãm Djebedêumẽ õ àpênhmẽ ar kâkam nhỹ. Nhy m

Xijagu ar arým wānh ar wāmã iren mã Jejukôt ajkamẽ.

Jeju kute me krãptĩ mex.

Ruk 4.31-37

²¹ Jejumẽ ar mō:n arým krĩraxbê Kapanakam bôx. Nhym kam ar'ã pi'ôk rârâr. Ar'ã me tyk djà kêt djà nhõ akati nhym kam ar mebê idjaer bikprõnh djãmã wadjà. Nhym kam arým memã 'ã ujarẽho dja. ²² Nhym me Jejukam no tyn kumex ne kam abenmã kum,

—Tô mỳj kabẽn ny got ja? Nãm prĩne kute amimarkôt katà:t memã amikukràdjà jarẽnhkumrẽx. Nãm ã me bẽnjadjwỳr rũnh kwỳ kabẽn mex anen ar prĩne kabẽno meo atomo ba, ane. Djã nãm ã Mõjdjê kukràdjà mar djwỳnh memã arẽho ane? Kati. Nãm me ari no prõt ne ari kukràdjà jarẽnh'ã umju:w ne kute arẽnh katàt kêtikumrẽx.

²³ Jeju memã 'ã ujarẽho dja nhym me'õja me bikprõnh djakam nhỹ. Me karõ punu ne me'õjao ba tũm. Nãm nhỹ nhym me karõ punu kute o baja kàj bê Jejumã kabẽn ne kum,

²⁴ —Krĩraxbê Nadjarekam Jeju, mỳj ne ga aje me ijomã? Tô djãm aje me ijo abiknormã? Ba me ije apumũnh tũm. Metĩndjwỳnh mexo ne ga amex. Õ kàjkwa kurũm ne ga ruwn ar aba, ane.

²⁵ Nhym kam Jeju kum bẽn tỳx ne kum,

—Anhikrên me'õja kurũm akato, ane.

²⁶ Nhym arým me karõ punu me'õja bĩ nhym tyko nõ. Nãm kubĩn amran arým kum iren katon mã tẽ. Nhym arým mex ne. ²⁷ Nhym arým me kunĩ te kute marmã kam no tyn kumex ne te ari aben kukij ne abenmã kum,

—Mÿj ne kute? Djãm me kukràdjà ny 'õ ne wã? Nãm kute amimar kôt tu me karõ punumã kabën nhym arÿm kum uman kabën kôt mã tẽ, ane.

²⁸ Nhym kam me pykabê Garrêja kunîkôt abenmã Jeju jarênho ipôk ne.

²⁹ Nhym kam Jejumê Xijagumê Djuão ar mebé idjaer bikprõnh djà kurũm kato. Ne kam ar Ximãomê Ångre ar ũrkwãmã mõn bõx. ³⁰ Nhym Ximão djupãnhdjwÿ kanên nõ. Ar wadjà nhym ar Jejumã kum,

—Ximão djupãnhdjwÿ kanê kubĩ nhym nõ, ane.

³¹ Nhym arÿm 'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne ikra 'amÿn kãjmã ÿr. Nhym ar aêrbê kanê kum ire nhym arÿm kãjmã dja. Kãjmã djan kam arÿm aro djuw mexo ba.

³² Nhym arÿm ar'ã myt wadjà. Nhym me kanêmẽ me punumẽ me karõ punu kute meo ba tũmja nhym me aben totokmã Jeju'ÿr me ja kunõ bõx.

³³ Nãm krĩraxja tãm kam me kunĩ 'ã akuprõ, ũrkwã jajkwa krekre'ã akuprõ. ³⁴ Nhym kam apÿnh me kanê djari kute me parja Jeju arÿm me ja krãptĩo mex. Ne me karõ punu krãptĩ kute ar meo baja arÿm ano nhym arÿm memã ire. Nhym kute anoro ãmri mã me karõ punumã kum, “Anhikrê”, ane. Mÿkam? Bir, me karõ kute Jeju pumũnh tũm kam ã kum anhÿro ba. Nhym kam ar'ã akamàt nhym ar arÿm ngõr.

Arwãmã katorn Metĩndjwÿnhmã kabën.

Ruk 4.42-44

³⁵ Ôto nõ: nhym kam, Jeju õkrẽn'ãnh kàr pydjikam krã katon amũ arwãmã kato. Ne tẽn arÿm Metĩndjwÿnhmã kabëno nhÿ. ³⁶ Nhym kam Ximão

ar abej mō. ³⁷ Abej mōn kam arỳm kum katon kam kum,

—E kum, me kunĩ ne me ajabej ar ba, ane.

³⁸ Nhyam arkum,

—Gwaj on amũ bu'ã krĩ kwỳkamdjwỳ tẽ ba me kamdjwỳ kàj bê memã arẽ. Me wãdjwỳ kadjy ne ba ikato, ane.

³⁹ Ne kam Garrêjakam pyka kunĩkôt kàj bê memã arẽho ba. Apỹnh mebê idjaer bikprõnh djakam memã arẽho ba. Ne me karõ punu kute ar meo baja janoro ba nhyam arỳm memã iren mã mrã.

Kute me'õ ã kajêkam têjao mex.

Mat 8.1-4; Ruk 5.12-16

⁴⁰ Nhyam kam me'õ ã kajêkam têja 'ỳr bõx ne parbê kõnkrão nhỹn kum rax jarẽn kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỹnh, ga aje inhĩ kajêkam itêkôt ipumũnh ne aje mar. Aje ijo mex prãm jabej ba ren arỳm imex ne, ane. ⁴¹ Nhyam arỳm kum kaprĩn 'ỳr ikran kupên kum,

—Ije ajo mex prãm. On amex, ane. ⁴² Nhyam arỳm 'ã ã kajêkam têja apêx ne arỳm mex ne. Kute o ãm tãm kam tẽmbê kà mex ne. ⁴³⁻⁴⁴ Nhyam kum,

—Kwãrĩk wãnh ga memã amijarẽnh kêt. Dja ga tu katat mã me kadjy Metĩndjwỹnh mar djwỹnh 'ỳr tẽn kum amibẽ, kum amikà bẽ. Ne kam kum mry ngã gê akadjy Môjdjê kukràdjà kôt Metĩndjwỹnh mã mry gan kum kungã. Arỳm akà mexkam dja ga kum mrywã ngã gê me kunĩ apumũ, arỳm akà mexkôt apumũ, ane. ⁴⁵ Nãm te kum ane nhyam arỳm tu memã amijã ujarẽnh ar bamo krax ne kam memã amijã ujarẽho ipôk ne. Nhyam kam Jeju te irã ipôkri krĩrax'õmã ãrn ar ba prãmje ne arỳm

arwākambit ar ba. Nām arwākam ar ba nhym me arým bu'ã pyka kunĩkôt 'yr ban bôxo dja.

2

Jeju kute me'õ jakryo mex.

Mat 9.1-8; Ruk 5.17-26

¹ Nhym kam 'ã akati kwý apêx nhym Jeju krĩraxbê Kapanakam tēn bôx. Nhym kam me abenmā kum,

—Arým ne ajte õ kikrekam bôx. Arým ne ajte õ kikrekam bôx, ane.

² Nhym kam me itepato 'ã akuprõ. Me krãptĩ: 'ã akuprõ nhym arým kikre kre'ã me kàtàm abenbê krãptĩ. Ne prĩne kikre jajkwa krekre pytār mex ne. Nhym arým kàj bê memā Metĩndjwýnh kabēn jarēho dja. ³ Nhym ar 'õ amānhkrut ne amānhkrut me'õ jakryja mýn o tēn o bôx. ⁴ Ne kam me krãptĩkam te: Jeju'yr àrmã. Ne kam kikre nhimõk'yr o wabi. Kikre nhimõk po'yr ne o wabin arým Jeju nhiby kikre nhimõk'ã kuprã ne kôt 'ã jām ngybôr jadjuw ne kôt 'yr o ruw. Akryja ikwã djàkam nōr rã'ã nhym ar o ruw ne arým kabem kudji. ⁵ Nhym kam Jeju amim,

—Ar ja ne ar tu amim ikamnhĩxkumrēx, ane.

Ne kam me'õ jakrymā kum,

—Akmere, jakam ne ba arým ajaxwe kunĩ maro aknon akam ingyryk kêt ne, ane. Djã nām tēmbê me'õ jakryo mex got? Kati, nām amidjêje nēn kum jabit jarē nhym êje nō. Jeju ta ne axweo akno.

⁶ Nhym wānh Mōjdjê kukràdjã mar djwýnh kwý nhýn arým amim,

⁷ —E kum be me'õ ja ne ajmān Metĩndjwýnh japryò djan amijo Metĩndjwýnho dja. Metĩndjwýnh

pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngryk kêt, ane. ⁸ Nãm me ã õkre kadjwÿnhbê anhÿro kumex nhym arÿm tu kuman memã kum,

—Mÿkam ne ga me anhõkre kadjwÿnhbê ijo kajgon ijapryõ akumex? ane. ⁹ Ë, ba me amã mÿjja amãnhkrut jarë. Mÿj ne amirÿt? Ba ren me'õ jakryjamã kum, “Ba arÿm ajaxwe maro aknon akam ingryk kêt”, ane. Nàr kon, “On kàjmã djan anhikwã djà mÿn o tẽ”, ane. Mÿj ne ren amirÿt, nẽn? Nã bãm ren kum, “Ba arÿm ajaxwe maro aknon akam ingryk kêt”, ane nhym amirÿt kêt kumrëx ne. Tãmbit ne amirÿt kêt. Nhym be, kàjmã me ku'ê, ije ren me'õmã kum, “Kàjmã djan tẽ”, ane nhym ren amirÿt. Tãmbit ne amirÿt kumrëx. ¹⁰ Dja ba kum, “Kàjmã djan anhikwã djà mÿn o tẽ”, anen arÿm o mex gar arÿm omÿn arÿm amim, “Be ga, Jeju kute me'õ jakryõ mexja pumÿ. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri ne Metÿndjwÿnh arÿm amijo ï ne pyka jakam amikabën kôt ari me axweo biknoro ba”, ane. Me aje amim ja jarënh kadjy dja ba me'õ jakryjao mex. Nãm ã Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmã anen arÿm tu me'õ jakryja'ÿr akëx ne kum,

¹¹ —Amã ne ba ikabën ne. On kàjmã djan anhikwã djà mÿn anhÿrkwãmã o tẽ, ane. ¹² Nhym kam me aërbê me ipôkri kàjmã dja nhym me kunÿ arÿm omÿ. Nãm kàjmã djan ikwã djà mÿn mã o katon o tẽ. Nhym me krãptÿ kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mÿj me'õ got mÿjja mex ja'õ pumÿ. Arkati, anen amim,

—Ë, arÿm ne djãm mrãmri o mex nhym mrãnh

mexja pumũ. Mrãmri ne kabẽnkumrẽx. Djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri kute me axweo biknorkumrẽx. Ga, kute kam me'õo mex nhym mrãnh mexkumrẽxja pumũ. Metĩndjwýnh mexkumrẽx, ane. Mrãmri ne Jeju kute me axweo biknorkumrẽx. Me kute ja mar kadjy ne Jeju arým me'õo jakryo mex. Tãm ne ja.

*Kute amikôt Rewi kamẽnh.
Mat 9.9-13; Ruk 5.27-32*

¹³ Nhym kam Jeju arým katon ajte imôti mýrbê tẽ. Nhym kam me itepato 'ã akuprõ nhym arým memã 'ã ujarẽnhõ dja. ¹⁴ Ne kam amũ tẽ. Tẽ: nhym kam Rewi, Aupêu kute irja nhỹ. Kubê ne Matêu. Bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩõ atom djakam ne nhỹ nhym arým omũ. Ne kam 'ýr tẽn kum,

—Amrẽ on mã ikôt ajkamẽ, ane.

Nãm kum ane nhym amim kuman arým kàjmã dja. Kàjmã djan arým mã kôt ajkamẽ. ¹⁵ Nhym kam Jeju Rewi nhõ kikrekam õ kwý krẽno nhỹ. Nhym bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩõ atom djwýnh krãptĩ Jejumẽ ro'ã nhỹ. Nhym we me axwedjwý ikô'ã nhỹ. Me krãptĩ ne me nhỹ. Be, me ja krãptĩ ne me arým amim Jeju man kôt ba. Nhym kôt ba djwýnh tũmdjwý Jejumẽ ro'ã nhỹ. ¹⁶ Nhym mebê pardjêukôt Môjdjê kukràdjà mar djwýnh arým me omũ. Pi'ók kaprĩõ atom djwýnhmẽ me we axwe ar Jejumẽ ro'ã õ kwý krẽno nhỹ nhym me arým me omũ. Ne kam arým kôt ba djwýnhmã kum,

—Be, gar bẽnjadjwýr bajtemmã pi'ók kaprĩõ atom djwýnhmẽ me axwe ar omũ. Je tô, djãm me wã axwe ngri got ne Jeju me ro'ã õ kwý krẽno nhỹ? ane.

¹⁷ Nhym Jeju arým me kabẽn ma. Me kute,

—Djãm me wã axwe ngri got? anhÿrja Jeju kuman memã kum,

—Djãm me mex'ÿr ne me kane djwÿnh mrã? Kati, me kanê'ÿrbit ne me kane djwÿnh mrã. Badjwÿ ne ba me axwe'ÿr tẽ. Djãm we me amex'ÿr ne ba tẽ? Kati, me axwe'ÿr ne ba tẽ. Me tãm ne ba amiwÿr me ku'uw. Me amikam kaprÿren wãnh axwemã irern kute iwÿr amijo akëxmã ne ba amiwÿr me ku'uw. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

Me kukràdjà tũm'ã ujarënh.

Mat 9.14-17; Ruk 5.33-39

¹⁸ Nhym kam Djuãokôt ba djwÿnhja ne ar Metÿndjwÿnhmã amijajburo ba. Djuãobê ngômã me angjênh djwÿnhja. Nãm ar amijajburo ba. Mebê pardjêu nhõ me jadjwÿ ne me amijajburo ba. Nhym kam me Jeju'ÿr mõn 'ÿr bõx ne kukij ne kum,

—Be, Djuãokôt me ba djwÿnhmẽ mebê pardjêu nhõ me jamẽ ne me amijajburo ba. Je tô, mÿkam ne akôt ba djwÿnh ar kute amijajbur kêt mex ne ar ba, ane?

¹⁹ Nhym Jeju tu amijã me'õ mjên jarën amikôt ba djwÿnh ar'ã mjênmẽ ro'ã ar ar ba jarën memã kum,

—Ga, me kute abenã prõmẽ mjên rënhja pumũ. Djãm mjênmẽ ro'ã ar ar baja kute amijajbur got?

²⁰ Arkati. Mjênmẽ ro'ã ar ar baja ar kÿnhkumrëx ne kute amijajbur kêt. Ar õ kwÿ krën rax. Adjÿm, akati amrẽ mõrjakam dja me Ar kubê mjêno tÿm ne mã o mõ. Kam gëdjã ar kaprÿren arÿm Metÿndjwÿnhmã amijajburo ba, ane. Mÿj'ã ne me kute Ar kubê mjêno tÿm jarë? Bir, ta amijã ne arë. Jeju dja me o tÿm ne mã o mõ. Kambit dja kôt ba djwÿnh amijajburo ba.

21 Be ga, me kute jãm amim Jeju kukràdjà ny mar ne ajte jãm amim kukràdjà tùm marja pumũ. Me kute amim amẽ kukràdjà maro bakam ne me umar mex kêt. Me kute mrãmri ne kubêkà ny tùm'ã ir pyràk. Ne me ajte ãm mrãmri ne kute pidjô kangô ny ngônh tùm kam runh pyràk. 'Ã ne Jeju ajte memã kum,

—Ga, me'õ nhõ kubêkà tùm ne 'yrja pumũ. Nhyam kam arým kubêkà ny, põnh kêt. Djã ne tùm'ã kudji? Kati. Mýkam? Bir, dja me kupõ. Nhyam kam arým põnhkam nykam é abenmã wangij. Abenmã wangij nhyam arým tùmja kadjô. Nhyam kam arým 'yr nyja kute 'yr tùmja jakrenh mex ne.

22 Ga, me'õ nhõ mrykào ngônh. Me bakukãmãre ne me mrykào ngônh. Mrykào ngônh arým tùm ne ngràja pumũ. Djã ne kam uba kangô ny ru? Kati. Mýkam? Bir, ãm 'ãtùm kam arým uba kangô kadjàn ajmrô nhyam ngônh arým igot tẽn arým ajkatõr. Nhyam arým kangô ajkapĩ nhyam ngônh arým punu ne. Be, kam mex rã'ã kadjy mrykào ngônh ny, kà rerekrekambit me kute kangô ny runh prãm. Nhyam kam amẽ mex rã'ã. Nãm ã Jeju memã ane. Gêdja me amim kukràdjà nybit maro ban arým umar mexkumrẽx. Nhyam be, gêdja me amim me kukràdjà tùm djwý mar prãm ne arým umar mex kêt kumrẽx. 'Ã ne Jeju memã ajarẽ.

Pi'òk ràràr mýr jabej me kum kabẽn.

Mat 12.1-8; Ruk 6.1-5

23 Ne kam pi'òk ràràrkam pur katikôt tẽ. Nhyam kôt ba djwýnh arkôt mõi. Kôt mõi arým kum prãm ne mõi kôt bày gogo 'y nhikẽn mrãnhkôt ngãnh

ne amijajkwamã rênho mō. ²⁴ Nhym kam mebê pardjêu ar omũn kum,

—Je tô mỳj ne akôt ba djwỳnh ar arỳm nễ? Pi'ôk rârarkam ne me tyk djà kêt djà. Me kute pi'ôk râràr jakam mỳjja jao anhỹr kêt. Me tũmre ne me ta kukràdjàkôt mã me babê uma. Me kute pi'ôk rârarkam mỳjja kupênh kêt. Kam ne me tyk djà kêt djàbit. Mỳkam ne akôt ba djwỳnh ar ã anhỹro ba? ane. ²⁵ Nhym kam Jeju memã kum,

—Kê, djãm me aje Metĩndjwỳnh kabên'ã pi'ôk no'ôkjadjwỳ pumũnh kêt? Djãm me aje me bakukãmãrebê Dawi'ã ujarênhja pumũnh kêt? Ë, Dawi arkum prã:m. ²⁶ Kum prãm ne arỳm Metĩndjwỳnh nhũrkwãmã wadjà. Amrêbê: me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax ne kubê Abijta. Metĩndjwỳnh nhũrkwākam ne me bakukãmãremã nhỹ. Nhym Dawi ar Metĩndjwỳnh nhũrkwãmã wadjàn djwỳ byn kukrên kam kôt ar tēm jamãdjwỳ kungã nhym ar arỳm kukrê. Djwỳ me kute Metĩndjwỳnhmã òrja tãm ne kubyn kukrên arkum kungã. Metĩndjwỳnh nhõ djwỳ ne me kàtàm kute kur kêtumrêx. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnhbit ne kute kur. Nhym be, Dawi ta ne tu kubê kukrê. Nhym kam me kute kum axwe jarênh kêt. Djãm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimã axwe jarênh kêtja pumũ. Ne kam ikôt ba djwỳnhmêbit ar imã ar axwe jarê. Je tô mỳkam? Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

²⁷ Ne kam ajte memã kum,

—Djãm me kute pi'ôk râràr ajbit maro ba kadjy ne Metĩndjwỳnh me ipêx? Kati. Me tỳx djà kadjy ne Metĩndjwỳnh akati ja jarê nhym wajêt. ²⁸ Ba me

amã arẽ ga me ama. Ba ije amijo inhĩ ne me awỳr irwỳk ne ba inhõ pi'òk ràràr djwỳnh. Kam gèdja ba memã, “Kwãrĩk wãnh ga me kam mỳjja kupênh kêt nàr kon, dja ga me jakam apên nàr kam mỳjja kupênh kêt ne arek akrĩ”, ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju memã ane.

3

¹ Nhyam kam ajte ar'ã pi'òk ràràr nhyam kam ar me bikprõnh djà'ỳr bõx ne wadjà. Nhyam me'õ nhikra nhikjê jarõxja me ikô'ã nhỹ. ² Nhyam kam me kam krĩja amim,

—Adjỹm, dja te me tyk djà kêt djà nhõ akati nhyam arỳm me'õjao mex, ane.

Ne kam Jeju kam no tyn kumex. Kute me'õjao mex jabej rĩto kumex. Adjỹm. Dja me'õo mex nhyam me arỳm 'ã axwe nhõn memã kum,

—Tãmwã ne kum me bakukràdjà kurêkumrẽx ne pi'òk ràràrkam meo mexo ba, ane. ³ Nãm me kam no tyn kumex nhyam Jeju arỳm me'õ nhikra jarõxjamã kabên ne kum,

—Amrẽ tẽn me ipôkri dja, ane.

⁴ Ne kam me kukij ne memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Mõjdjê pi'òk ràràr'ã memã karõ. Mỳj godja me kam nê? Godja me kam àpênh mex jabej nàr godja me kam àpênh punu jabej. Nàr godja me kam me utàr jabej nàr godja me kam me par jabej. Mỳj godja me pi'òk ràràrkam nê? Be, ba dja ba me'õjao mex. Djãm kôt me aje imã ijaxwe jarênhmã? ane. Nãm ane nhyam me arỳm bèn kêt mex ne nhỹ.

⁵ Nhyam me kute kabên mar prãm kêtkaam arỳm mekam kaprĩ:re ne. Ne kam arỳm nokà nhàn me

omũ. Ne kam tu me'õ nhikra jarõxmã kum, “Amrẽ anhikra katàt”, ane.

Nhym 'yr ikra katàt tẽm puron arým ikra mex ne. Arým prĩne kum mex ne. ⁶ Nhym mebê pardjẽu arým ngryk ne mã apõx. Ne kam on Erodjikõt me ba djwýnh'yr mõn me'yr bõx. Ne kam arým Jejuo aben man abenmã kum,

—Mýj godja gwaj baje Jeju bĩn kadjy on? ane.

Kute me krãptĩo mex.

⁷⁻⁸ Nhym kam Jejumẽ kõt ba djwýnh ar me kurũm kato. Katon arým imõtĩ'yr mõ. 'Yr mõn arým 'yr bõx. Nhym me krãptĩ: apýnh pyka djari kurũm arkõt mõn bõx. Garrêja kurũm ne me kwý bõx. Nhym Djudêja kurũm me kwý bõx. Nhym me kwý krĩraxbê Djeruxarẽ kurũm bõx. Nhym me kwý Idumêja kurũm bõx. Nhym me kwý ngõbê Djodão nhikjêbê apýnh kikre djari kurũm bõx. Nhym me kwý krĩraxbê Xirumẽ Xidõ kurũm mõn bõx. Jeju kute apýnh mýjja pumũnh kêt nhipêx djari ne me arým omũn amũ memã 'ã ajarẽ nhym me arým kuma. Ne kam arým itepato arkõt mõn bõx. Me krãptĩ: bõx. ⁹ Nhym kam Jeju arým kõt ba djwýnh arkum,

—Gar ikuri kà'õ dji. Godja me ijo bikamýr jabej ba on mebê kàkam nhỹ, ane.

¹⁰ Bir, kute me krãptĩo mexkam ne apýnh me punu djari kute kupênh prãm. Me krãptĩ: te kupênh prãmje ari Jeju kõt bikamẽho ku'ên ingãho kumex. Kam ne ar kute kuri kà'õ djirmã arkum kà jarẽ.

¹¹ Nhym mekõt apýnh me karõ punu kute ar meo ba. Nhym me Jeju parbê rôrõk. Me karõ kute Jeju

pumũnhkam ne me mã: parbê rôrôk ne mã: kàj bê kum kabẽn ne kum,

—Ga abê Metĩndjwỳnh Kra, ane.

¹² Nhyim kam mã me karõ punumã bẽn tỳx ne kum,

—Dja ga me ipudju, ane.

Kute ar kubê 12 janor.

Mat 10.1-4; Ruk 6.12-16

¹³ Ne kam arỳm krãnh'ã wabi. 'Ã wabin arỳm amikôt ar ku'uw. Kum ar kĩnh djàri ar ku'uw nhyim ar arỳm 'ỳr bôx. ¹⁴⁻¹⁵ Nhyim kam arỳm amikôt ar umjuw. Ar kubê 12 pumjuw. Dja mã amimẽ aro ba nhyim ar arỳm ỳtãri omũn kabẽn maro ba. Nhyim kam kute ar anorn kute arkum,

—Dja gar kàj bê memã ijã adjujarẽn ar aban kam ikukwakam me punuo mexo aban kam me karõ punu janor ne kujaêko aba, anhỹrmã. Dja ã Jeju Ar kubê 12mã ane. Ja kadjy ne amikôt ar umjuw. Nhyim kam me aben djô'ã ar'ã abenmã kum,

—Kute ar anorja, anhỹro ba.

¹⁶⁻¹⁷ Be, kute amikôt Ar kubê 12 pymjỳr nhidji jarẽn kadjy ne ja.

Ximão. Ajbir ne Jeju kum Pedru jarẽ.

Xijagu. Djebedeu ne Xijagu dji.

Djuão. Xijagumẽ ne Djuão ar axikôt kator. Ajbir ne ar amẽmã Bôanedu jarẽ. Na krikrit'ã ne ar idji amijakre.

¹⁸ ãngre.

Piripi.

Batormê.

Matêu.

Tôme.

Xijagu 'ödjawy. Aupêu ne Xijagu ja dji.

Tadêu

Ximão 'ödjawy. Idji nhikjêbê ne Xerodji.

¹⁹ Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadji. Ta dja kurê djwýnhmã Jeju kanga.

Be, Ar kubê 12 nhidji ne ja. Jeju kute amikôt Ar kubê 12 pymjÿr ne kute ar anor ne ja.

Me kute kum Xatanaj nhõ àpênh jarênh.

Mat 12.22-32; Ruk 11.14-23, 12.10

²⁰ Nhyam kam Jeju ar mõn arÿm kikre 'õmã wadjà. Nhyam kam me krãpti: ajte ar'ã akuprõ. Nhyam kam ar te kute õ kwÿ krên mexmã.

²¹ Nhyam Jeju kute meo õbikwaja arÿm me krãpti: jarênh man abenmã kum, “Bârãm arÿm ajbã”, ane. Ne kam kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã kôt tẽ.

²² Nhyam Mõjdjê kukràdjà mar djwýnh kwÿ ne me arÿm krĩraxbê Djeruxarê kurũm tẽn mekôt bõx. Ne kam arĩk Jeju'ã memã kum,

—Be, djãm Metĩndjwýnh kukwakam ne me karõ punu kujaêko ba? Kati. Me karõ punubê Bedjêbu ne o ba. Me karõ punu nhõ bẽnjadjwÿr kukwakam kute me karõ punu janor ne kujaêko ba. Nãm me ã Jeju'ã memã ane.

²³ Nhyam kam amiwÿr me ku'uw ne apÿnh kukràdjà djari'ã memã mÿjja jakren 'ã memã ajarên memã kum,

—Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam õ àpênh kujaêko iba? Kati. ²⁴ Me aben djwýnh tãm kum aben kurêkam ne kurê djwýnh arÿm meo apêx. ²⁵ Nâr, õ kikre tãm kam me krĩ godja me ta kum aben kurê jabej nhyam me arÿm aben bê

me kungrà. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ò àpênh kujaêko iba? Kati. Djãm Xatanaj kum ò àpênh kurê? Kati. ²⁶ Be, Xatanaj ren kum ò àpênh kurên kujate nhym ren ò me arým aben bê ajmà nhym ren arým bēnjadjwÿr'ã aminhinomã amimē. Nhym be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prãm kêt. Ne ba ren Xatanaj kukwakam ò àpênh kujate nhym ren Xatanajdjwÿ kum ò àpênh kurê. Nhym be, kati. Xatanaj kum ò àpênh kurê prãm kêt.

²⁷ Ga, me'ò tÿx nhÿrkwãja pumũ. Mÿj dja me kute ò nêkrêxo prôt kadjy me'ò tÿx nhÿrkwãmã àr on? Bir, dja me me'ò tÿx kumrêxo tÿm ne uwpre. Ne kam arým ÿrkwãmã wadjàn kubê nêkrêxo prôt ne, ane. Mÿj'ã ne Jeju me'ò tÿx jarê? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrêxo tÿm ne uwpren kam arým amim ò me ja pytà. Nãm ã Jeju memã ane. ²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Kam ba me amã arê ga me ama. Me kute mÿjjao bikēnh kunĭkôt ne Metĭndjwÿnh me axweo aknon mekam ngryk kêt. Me kute Metĭndjwÿnh japrÿkam dja o aknon me kam ngryk kêt. ²⁹ Nhym be, dja me Metĭndjwÿnh Karõ japrÿ nhym arým mekam ngryk rã'ã ne memã axwe jarēnh rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane. Mÿkam ne ã memã ane?

³⁰ Bir, Metĭndjwÿnh Karõ ne mã Jejuo ba nhym me arĭk 'ã memã kum,

—Me karõ punu ne ar o ba, ane. Nhym kam arým Metĭndjwÿnh Karõ'ã me kabēn punu nêje me kukrà.

Nã ar'ã ujarēnh.

Mat 12.46-50; Ruk 8.19-21

³¹ Nhym kam Jeju nhôbikwa ar kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã kôt mō. Jeju nãmē kamyre ar axikôt apôx ar Jejukôt tēn kam arÿm mekôt bôx. Ne kam ar arek bôm ku'ê. Arek ku'ên arÿm 'ÿr me'ō jano. Kute amiwÿr 'wÿr kadjy 'ÿr ano. ³² Nhym me krãptĩ: bu'ã ku'ê nhym me'ōja 'ÿr bôx ne kum,

—E kum, bôm anãmē atōnhre ar amã kabēn, ane.

³³ Nhym kum,

—Be, mÿj dja mekam kute ba kum, “Nhirwa”, ane nàr kum, “Akmere”, ane? ane.

³⁴ Ne kam ari me bu'ã ku'êkôt krãn memã kum, —Ota, inãmē ikamy ne ja. ³⁵ Dja gar Metĩndjwÿnho kĩnh kadjy kabēn man kôt ar amijo aba. Ba kam arÿm ar amã, “Akmere” nàr amã, “Àpnhĩre”, ane nàr amã, “Nhirwa.” Nãm ã Jeju arkum ane.

4

Bàygogo'ã ujarēnh.

Mat 13.1-9; Ruk 8.4-8

¹ Ne kam akati tãmkam tēn arÿm imôti mÿrri nhÿ. ² Nhym kam me krãptĩ: 'ã akuprō. Nhym kam arÿm mebê tēn kàkam nhÿ nhym me krãptĩ: arÿm ngô mÿrri kum dja. ³ Nhym kam arÿm apÿnh kukràdjã djari'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarē. Ne memã kum,

—Ë, ò pur djwÿnh ne kute ò purkam bàygogo kremã 'ÿr o tē. 'ÿr o tēn o bôx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm me kute mÿjja kre kadjy tu mÿjja 'yo ukabê, bàygogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katēbàri 'yo ukabêr mrãnhja pyræk.

⁴ Nãm Jeju memã kum,

—Be, me'õ ne ar bàygogo 'yo ukabêr mrã. Nhyim 'y kwỳ prykam rôrôk. Nhyim kwênh prïne kuku. ⁵ Nhyim kwỳ kênpo'ã pyka purorrekam rôrôk. Nhyim kam pyka purorrekam ingrôt kukrà kêtikumrêx. ⁶ Nhyim kam kÿjrũm myt nhÿn arÿm 'y nhingrôt ga nhyim kajot ne arÿm ty. Arê jabjê kêtikumrêx. ⁷ Nhyim 'y kwỳ mrÿnhĩkam rôrôk ne kam mrÿnhĩmẽ ro'ã ingrôt ne. Nhyim kam prïne o akno nhyim arÿm bàygogo 'y kêt ne. ⁸ Nhyim 'y kwỳ pyka mexkam rôrôk ne ingrôt ne kam abatãnh ne. Ne arÿm apÿnh bàri ku'ê djari nhyim kwỳ'ã kãjbê iijy mex nhyim 'y'ã akre kubê 30. Nhyim kwỳ iijy mexkumrêx nhyim 'y'ã akre kubê 60. Nhyim kwỳ iijy jabjê nhyim 'y mexti:re ne kam 'y'ã akre kubê 100. Nãm ã Jeju Metĩndjwÿnh kukràdjã'ã apÿnh mÿjja jakreo ane. ⁹ Ne ajte memã kum,

—Gop me ajõ ajamak mex jabej tu amim ikabên markumrêx, ane.

¹⁰ Nhyim kam me krãptĩ mã mõi. Mã mõi nhyim Jeju ar arÿm ate nhÿ. Nhyim bu'ã ar jamẽ kôt ba djwÿnhbê 12 ar arÿm kukij ne kum,

—Mÿkam ne ga apÿnh kukràdjã djari'ã mÿjja jakren memã ajbit jarẽ? ane.

¹¹ Nhyim arkum,

—Bir, djãm me kunĩ kute ikukràdjã marmã? Kàjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utàr ne ar meo ba'ã ikabên kukràdjã djãm me kunĩ kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arênho amirĩt gar aje marmã. Nhyim be, me wãbê ne ba udju ne. ¹² Me wã kute mar kajgokam ne ba apÿnh kukràdjã djari'ã memã mÿjja jakren memã mÿjjabit'ã ajarẽ.

Me kute ikukràdjà mar kajgo wã ne amrêbê: me bakukãmãre memã arên memã kum,

“Me te memã mỳjja jakre nhym me omũnh kajgon mã amim omũnhkumrêx kêt.

Nhym me te memã mỳjja jarê nhym me me kabên maro krîn mã mar kêt. Mã kukràdjà'ã mỳjja kute amijakreja mar kêt.

Kute Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akêx kêt nhym me axwekam ngyrk rã'ãmã.”

Nãm me bakukãmãre ã me wã'ã memã ane. Kam ne ba apỳnh kukràdjà'ã apỳnh mỳjja jakren memã mỳjjabit'ã ajarê. Me wã kute mar kajgokam.

¹³ Ne kam ajte arkum,

–Be, ikukràdjà ije ajbir 'ã me'õ kute bàyogogo 'yo ukabêr jakreja djãm ar aje mar kêt? Be, dja ba apỳnh ikukràdjà'ã mỳjja jakre rã'ã. Mỳj godja gar amũ ikukràdjà ja mar on. ¹⁴ Be, Metĩndjwỳnh kabên'ã ujarênh djwỳnh ne arỳm memã arê nhym me kuma. ¹⁵ Kuma kute mrãmri ne 'y kwỳ prykam rôrôk pyrâk. Nhym ate Xatanaj totokbê jãm mebê o amijakren mebê Metĩndjwỳnh kabêno akno.

¹⁶ Kênkam 'y rôrôkja ne me kute amim Metĩndjwỳnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'ã amijakre. Nãm me myt tãmkam Metĩndjwỳnh kabên man bit kum kĩnhkumrêxo tēm kajgo. ¹⁷ Kute tu amim markumrêx kêtê. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrôt ne arê kêt kam tēm bêt tykja pyrâk. Kute amim mar 'iry kêt nhym ate apỳnh me kaprĩ djari me'ỳr bôx nhym me arỳm kanga.

¹⁸ Mrỳnhĩkam 'y rôrôkja ne me kute Metĩndjwỳnh kabên mar ne kam ate ajte kute jãm mỳjja marja'ã amijakre. Nãm me arỳm Metĩndjwỳnh kabên man ¹⁹ kam 'ãno ãm kêt ne amim, “Mỳj dja ba nẽn inhõ

kwÿ krĕn mex ne inhô kubĕkà mex? Ikanĕkam mÿj dja ba nĕ”? ane. Nām pykakam mÿjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'ók kaprĭo atom rax prā:m ne ajte apÿnh mÿjjao atom rax prā:m. Djām kute amim mÿjjao atom raxkam mrāmri umar mex? Kati. Bir, me arÿm ô mÿjja rĭnhkam mrāmri umar punukumrĕx. Ga, mrÿnhĭ kute bàygogoo bikĕnh nhym kam iij kĕtja pumũ.

²⁰ Ga, me'ô bàygogo 'yo ukabêr tĕ nhym ajte kwÿ pyka mexkam rôrôkja pumũ. Nhym arÿm ingrôt ne abatành ne. Abatành ne arÿm iijkam 'y kume:x. Me kwÿdjwÿ ne me memã Metĭndjwÿnh kabĕn jarĕ nhym me arÿm tu amim markumrĕx. Ne kam maro amũ amikamĕn arÿm mar rax ne. Mar rax ne arÿm ukaprĭkumrĕx. Me kwÿ ne me kàjbĕ ukaprĭ kryre kute mrāmri ne bàri kwÿkam iij mex nhym kam 'y kubĕ 30 pyràk. Nhym me kwÿ ukaprĭkumrĕx kute mrāmri ne bàri kwÿkam iij mexkumrĕx nhym kam 'y kubĕ 60 pyràk. Nhym me kwÿ ukaprĭti:re kute mrāmri ne bàri kwÿkam iij mexti:re nhym kam 'y kubĕ 100 pyràk. Me ukaprĭkumrĕx nhym Metĭndjwÿnh arÿm mekam kĭnhkumrĕx. Mekam kaprĭre kĕtkumrĕx. Nām ã Jeju arkum ane.

Kute amikukràdjà'ã ngônhpôk jakre.

Ruk 8.16-18

²¹ Ne kam arkum,

—Be, godja me me'ÿr ngônhpôko bôx jabej djām me kute mÿjja 'ókôt o bipdjur got, kute kànoipôko 'ã pro got? Nār djām me ikwã djà krakri me kute umjÿr got? Kati. Ngônhpôk ne me kum angij ne tu parkam kĕnhkam umjuw. ²² Ba ar amã arĕ gar

ama. Ikabên kukràdjà ije 'ã apÿnh mÿjja jakren mebê udjurja dja ï me kunĩmã amirĩtkumrêx nhym me kunĩ kuma. ²³ Gop ar ajamakkre mex jabej tu amim ikabên markumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane. ²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Ar ikabên mar 'ãno dja. Ar ajamakkre mex kôt dja ba ar amã ikabên jarê. Dja gar tu amim ikabên markumrêx ba arÿm ar amã ikabên kumex jarê. ²⁵ Mÿkam? Bir, me kute tu amim ikabên markumrêx jamã dja ba mã kwÿ rax ne arênho tẽ nhym me arÿm kwÿ rax ne kuma. Nhym be, me kute ikabên mar kajgoja dja Metĩndjwÿnh arÿm mebê o akno, mebê ikabên mar kajgo jao akno. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã ane.

Mÿjja 'y'ã ujarênh.

²⁶ Me kute memã Metĩndjwÿnh kabên jarênh nhym ta kute arÿm memã amak bôn timer nhym me kute amũ mar kamênh ne kute arÿm mar rax ne. 'Ã ne Jeju memã kum,

—Be, Metĩndjwÿnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ã ne bàygogo amijakre. Be, me'õ ne bàygogo 'yo ukabêro tẽ:n arÿm 'y kre pa. ²⁷ Ne kam akati kunĩkôt ate kadjy krã. Nhym kam 'y ingrôt ne abatành tẽn arÿm prĩti. Nhym kam kre djwÿnh amim, “Je, mÿj ne abatành kadjy amijon”? ane.

²⁸ Be, bàygogo ta ne pykakam abatành ne arÿm ô. 'Y kumrêx ne pykakam ikwã. Ne kam arÿm ingrôt. Ne abatành tẽ:n arÿm prĩti. Prĩtin arÿm tujarô. Tujarôn arÿm ijy ajkapĩ. ²⁹ Ajkapĩn kam arÿm prÿ ngrà. Nhym me'õja arÿm 'ãno djan êo mō. Be, Metĩndjwÿnh kute ar meo ba ja ne me bàygogo kôt ã amijo ane. Nãm ã Jeju memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Metĩndjwýnh kute amim me utàr ne ar meo baja. Mýj ne kute me uràk? Ba ar amã arē gar ama. ³¹ Me amikraxkam kajgo kute motadu 'y kajgo pyràk. Pykakam 'y bimànhkam 'y kryre. Apýnh pidjô 'y djàri kam 'y ne kute rũnho motadu 'y jakrenh mex ne. ³² Pykakam motadu 'y rôrôk ne kam arým ingrôt. Ingrôt ne arým rũnh mō. Rũnh mōn arým amipãnh pidjô bàri kunĩ rē. Ne arým pa koror mex ne. Nhym kwēnh arým amykrākôt apýnh pakam ku'è. Nãm ã Jeju memã ane. Me kute amim Jeju marmã nhym arým ja pydjín kadjy amima nhym arým ja kadjy amiman 'ã tým nhym ja kôt 'ã tým nhym ja 'ã tým nhym arým 'ã krãptĩ ne. 'Ã ne 'y kryre ja jakre.

³³ Mýjja kute ajbir ja pyràk krãptĩ ne Jeju memã kukràdjà'ã akren memã 'ã ajarē. Me amakkre mex kôt ne memã 'ã ajarē. ³⁴ Ne apýnh mýjjabit'ã ajarē. Nãm kute Metĩndjwýnh kukràdjà'ã mýjja jakrebit ne memã 'ã ujarēnh ar ba. Ne kam arým kôt ba djwýnh ar ate ýrkam prĩne arkum kukràdjà jarēnh mex. Kukràdjà'ã mýjja kute amijakreja prĩne arkum arēnh mex.

Kôkmã bēn tỳx.

Mat 8.23-27; Ruk 8.22-25

³⁵ Nhym akati tãmkam arým ar'ã myt wadjà nhym Jeju arkum,

—Gwaj on ne ikjēmã rē, ane. ³⁶ Nhym kam ar me krãptĩmã kum,

—Me on ajmã, ane. Nhym Jeju kôknhōkàkam ýr rã'ã nhym ar tu amimē o mō. Nhym me kwý kà kwýkam arkôt mō. ³⁷ Nhym kam na 'itỳx ar'ã

ruw nhym kôk 'itỳx wabê nhym kam ngô arỳm aben pumjuw ne kà nhiby aton arỳm kà krekam bikapĩno mō. Kà krekam bikapĩno mō nhym arỳm ipu 'ỳr. ³⁸ Nhym wānh Jeju kà katēkam krā japar djà'ã krā djin ôto nō. Ôto nōr mex katikôt nhym kôt ba djwỳnh ar arỳm tok ne kum,

—E kum, ujarēnh djwỳnh, ngô kute gwaj ban-himex 'ỳr ga ate akrān anhōto nō, ane.

³⁹ Nhym arỳm kàjmã djan kôkmã bēn tỳx. Kum bēn tỳx ne ngômã kum,*

—Anhikrê, on akubyn aminê, ane.

Nhym arỳm kôk djâbêr amikrâta nhym ngô arỳm tu mê ne nō. ⁴⁰ Nhym kam arkum,

—Je tô mỳkam ne gar ã atĩn prāmo ane? Mỳkam ne gar tu amim imarkumrēx kêt? ane.

⁴¹ Nhym ar madjà kretin abenmã kum,

—Je tô mỳj me'ō got ja? Nām tu gêt kôkmã kabēn nhym tu kabēn kôt anhikrê, ane.

5

Me karō punu krãptĩ kute ar me'ōo ba.

Mat 8.28-34; Ruk 8.26-39

¹ Ne kam imôti nhikjêmã bôx. Kam ne mebê Djeradja nhō pyka.

² Nhym kam Jeju ar akàxkam bôx ne arỳm wabin dja. Nhym adjynkêt ne me'ōja pyka krã kurũm katon 'ỳr tē. Me karō punu ne ar o ba. ³ Pyka krãkam ne ar ba tũm. Nhym me te kàxiràxo ari uwpreo ba. ⁴ Nām me te kadjy kàxiràxo te djê djâmē kàxiràxo kàkrã djê djà mỳn te o uwpre nhym mã

* **4:39** Adjàkam kute kabēno mỳjja kunĩ nhipêxkôt arỳm kôkmã bēn tỳx.

ari kàkrã djê djà rênho ba. Ne mã ari kàxiràxo te djê djà kukênho ba. Nhym me kute unênh mex kadjy te: me tỳxo kute uràk'õ prãmje. ⁵ Nhym akati kunĩkôt ne akamât kunĩkôt me'õja krãnhre'ã ar ba. Ne me tykmã kikre mẽ amijo kajkepo ba. Nãm ari àmra ban ari kēno amijayro ba. ⁶ Me'õja katon arỳm amybỳm Jeju pumũ. Omũn arỳm tu 'ỳr prôt ne. Prôt ne 'ỳr bôx ne arỳm ibôn nhỹ. Kute kum amijo à'wỳr kadjy ne parbé ibôn nhỹ. ⁷⁻⁸ Nhym kam kum kabēn ne kum,

—Me karõ, apunure. On kum anhire, ane.

Nhym me'õ me karõ punu kukwakam arỳm kum kabēn ne. Kàj bê kum àmrakam kum kabēn ne kum,

—E kum, mỳj nã Jeju? Abê kàjkwakam Metĩndjwỳnh Kra. Mỳj ne ga aje ijo mã? Dja ga Metĩndjwỳnhmã akabēn pydjìn jarēn ijã kum, “Dja ba kamjêr kêt”, ane. Dja ga ã Metĩndjwỳnhmã anen arỳm ikamjêr kêt ba arỳm itokry kêt. Nãm ã me'õ kum ane.

⁹ Nhym kum, “Mỳj ne anhidji kute”? ane.

Nhym kum,

—Me ikrãptĩ:kam, inhidjibê ne krãptĩtìre, ane.

¹⁰ Ne kam amijo a'uw ne kum,

—Kwãrĩk wãnh me ja mõi djà kurũm me ijanor kêt, ane.

¹¹ Nhym wãnh angrô jamy krãptĩ: krãnhrekam àkur mõi. ¹² Nhym me karõ punu krãptĩ amijo a'uw ne kum,

—Gop angrô jamymã me ijano ba me kum wadjã, ane.

¹³ Nhym memã kum, “Aj mã”, ane.

Nhym me karô punu kräptĩ arým me'ômã iren kurũm kato. Katon arým angrô jamymã wadjà. Nhym angrô jamy arým amibêx ne tu pyka krã'yr'ã aparmã prôt. Prôt ne arým imôtikam nox. Nox ne arým ngôo aminhimex ne arým kunĩ ty. Angrô jamy kubê 2.000 ne ty.

¹⁴ Nhym wãnh angrô jamyo djuw mex djwýnh ar arek omũnho dja. Ne kam mã krĩraxmã tẽn arým memã arê. Arwãkam me jamê ne memã arê. Nhym me kute mýjja pumũnhmã amũ 'yr mō.

¹⁵ Jeju 'yr mōn 'yr bōx. Nhym me'ō me karô kute kum irerja arým arek nhỹ. Nãm arým kà jadjàn no mextiren nhỹ. Nhym me kum uma ne. ¹⁶ Nhym ar kumrêx kute omũnhja arým me'ōja'ã ajarê. Ne ar ajte angrô jamy'ã ajarê. ¹⁷ Nhym kam me Jejumã à'wýrmo krax ne kum,

—Gop on me inhō pyka kurũm akato, ane.

¹⁸ Nhym Jeju ajte kākam ýrmã tẽn nhym me'ō me karô kute kum irerja kum amijo a'uw ne kum,

—Ba mã akôt ajkamẽ, ane.

¹⁹ Nhym kum,

—Kati, mã. Akubyn anhũrkwã 'yr tẽn. Aje meo anhōbikwa wã'yr tẽn. Memã Bẽnjadjwýr djwýnh'ã ajarê. Kum akaprĩn kute ajo mex'ã ajarê, ane.

²⁰ Nhym kam arým mã tẽn amũ pyka nhidjibê Krĩraxbê 10'yr bōx. Ne kam Jeju kute o mex'ã me kunĩmã ujarēnh ar ba. Nhym me kunĩ te kute mýjja marmã kam no tyn ku'ê.

Me'ō kurerer tyk'ã ujarēnh.

Mat 9.18-19; Ruk 8.40-42

²¹ Nhym kam Jeju ajte kākam nox ne akàx nhikjêmã mō:n kam bōx. Ne kam wabin dja. Nhym

kam ajte me krãptĩ: 'ã akuprõ. ²² Nhyṁ me'õbê Djajru 'ÿr tẽ. Mebê idjaer bikprõnh djâkam kubê bẽnjadjwÿr'õ. Nãm 'ÿr tẽn arÿm omũ. Omũn kute kum rax jarẽnh kadjy tu parbê tÿm ne nõ. ²³ Ne krao a'u:w ne kum,

—Wãnh ne ikra prĩtire nõn arÿm tyk 'ÿr. Gu 'ÿr ga 'ã anhkra dji gẽ à kêt ne imã tĩn, ane.

²⁴ Nhyṁ arÿm kôt tẽ. Tẽ: nhyṁ me krãptĩ: prĩne aêr mex ne kôt mõ. ²⁵ Nhyṁ wãnh me'õ nire kôt tẽ. Kamrõ mã: apõx'ã ne arÿm amex kubê 12 apêx. ²⁶ Nhyṁ kamã me ta kute amijo mÿjja marja krãptĩ aben totokmã te kaneo ba. Djãm kam arÿm mex got? Kati. Me ô'ã ãm mã tokryo tokry. Ne mã memã o pãnh'ã arÿm õ pi'õk kaprĩ kunĩ krẽ. Ne kam mex kêt ne ãm punu mex mõ.

²⁷ Ne kam me kute Jeju'ã ujarẽnh man arÿm 'ÿr tẽ. Me krãptĩ: Jejukôt mõ: nhyṁ nija mekôt amibêx mex ne arÿm kôt bõx. Kôt bõx ne tu Jeju nhibũmkôt 'ã kubêkà kupê. ²⁸ Be, kute o anhÿr kêtri ne amim,

—Ba 'ã kubêkàbit kupên arÿm imex ne, ane.

²⁹ Nãm 'ã kubêkà kupên kupênhmẽ ro'ã nhyṁ arÿm kamrõ ngrà nhyṁ arÿm amikam amimex ma. ³⁰ Nhyṁ Jeju on kute o mexkôt amikam kuman arÿm me ipõkri akubyn akêx ne memã kum,

—Nhyṁ ne ijã kubêkà kupê? ane.

³¹ Nhyṁ kôt ba djwÿnh kum,

—Djãm me krãre ne me akuno ga, “Nhyṁ ne ikupê”? ane, ane.

³² Nhyṁ kute me'õmã katormã ari mekôt krã.

³³ Nhyṁ nija arÿm kute amimex markam 'ÿr bõx.

Nãm umaje tertet ne tu parbê tỹm. Parbê tỹm ne arỹm prĩne kum amijarẽn kum,

—Mrãmri, ba ne ba akà kupê ga arỹm ijo mex ne, ane.

³⁴ Nhyim kam kum,

—Àpnhĩre, ga ne ga tu amim ikamnhĩxkumrẽx ne arỹm amex ne. Adjumar mex ne tẽ. Arỹm amexkumrẽx, ane.

³⁵ Nãm ã kum anhỹro dja nhyim me kwỳ bẽnjadwỳr Djajru nhũrkwã kurũm tẽn ar kajpan arỹm Djajrumã kum,

—Arỹm ne akadjwỳx akuno. Kwãrĩk wãnh ijukri ujarẽnh djwỳnh kunor kêt, ane.

³⁶ Nhyim Jeju Ar kubê ate krãn arỹm Djajrumã kum,

—Kwãrĩk wãnh amã akra tyk pyma kêt. Djã gãm tu amim ikamnhĩxkumrẽx, ane.

³⁷ Ne kam Pedrumẽ Xijagumẽ Djuão arkum,

—Ar gajbit dja gar ikôt tẽ, ane.

Ne bu'ã me ku'êmã kum,

—Me arek jakam dja, ane.

Djuãomẽ ne Xijagu ar axikôt kato.

³⁸ Nãm memã anen kam ar Djajru nhũrkwãmã tẽn bôx. Nhyim wãnh me kangao kumex. Me muw ne abej àmrao kumex nhyim Jeju arỹm me omũ.

³⁹ Ne kam arỹm me'ỳr wadjàn memã kum,

—Mỳkam ne ga me akangao akumex ne muw? Djã nãm prĩtija ty? Kati. Nãm ôto nõ, ane. Kute akubyn o tĩnmã. Kam ne ã memã ane.

⁴⁰ Nãm memã ane nhyim me arỹm 'ã bẽno ajkẽn keketo kumex. Nhyim kam arỹm bõm me ano nhyim me kunĩ kato. Ne kam bãmmẽ nãmẽ kôt ba djwỳnh ar ajbito mõn prĩti nhikwã djà'ỳr aro

wadjà. ⁴¹ Ne kam prîti nhikra 'amÿn kum, “Tarita kumĩ”, ane.

Nãm ren me bakabēnkam kum,
—Prîtire, amã ne ba ikabēn. Kàjmã dja, ane.

⁴² Nãm kum ane nhym arÿm ar aêrbê kàjmã djan ar mrã. Nhym ar arÿm kôt madjà kreti. Prîti'ã ne amex kubê 12. ⁴³ Nhym kam arkum kabēn ne amijã arkum karõn arkum, “Djã gãm ar ipudju”, ane.

Ne ajte arkum,
—Ar kum mÿjja'õ ngã gê kukrẽ, ane.

6

Õ pyka djwÿnhkam bõx.

Mat 13.53-58; Ruk 4.16-30

¹ Ne kam arÿm memã kàx ne amũ õ pyka djwÿnhmã tẽ. Nhym kôt ba djwÿnh ar kôt mõ. Nhym kam arÿm 'ÿr bõx. ² Nhym ar'ã arÿm pi'ók rârâr. Nhym arÿm mebê idjaer bikprõnh djà'ÿr tēn kam 'ÿr bõx ne arÿm wadjà. Ne kam kute memã amikukràdjà jarēnh kadjy arÿm amikrax ne. Nhym me krãptĩ kabēn man kam no tyn kumex ne ari abenmã kum,

—Je tô nhym nã kum me kukràdjà ja jarē nhym ã kabēn mexo ane. Nhym ne kum àpēnh'ã karõ nhym ã mÿjja nhipêxo ane. Mÿjja pumũnh kêtukumrẽx ne ipêx nhym kumex. ³ Be, Jejubê ne pĩ kēnh djwÿnh kajgo. Marij kurũm ne kato. Kôt ar apôxjabê ne Xijagumẽ Jôdjemẽ Djudamẽ Ximãomẽ. Be, ar axikôt apôx ne ja. Kanikwÿnhdjwÿ ar me baro'ã ar ba. Djãm atemã me'õ? Kati. Tãm. Me bajõ tãm. Ne kam ã àpēnhõ ane. Nãm me ã ari abenmã

anen kam arým kubê Jeju kïnh no kati. ⁴ Nhyam kam amijã memã kum,

—Pyka kunĩkôt me Metĩndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhmã kãjmã rax kamêho ba. Nhyam be, ô pyka djwýnhkam me jabit ne me ar prãro ba. Ôbikwa djwýnhkam ar ja, ô kikre djwýnhkam ar ja ne me ar prãro ba, ane.

⁵ Ne kam te kute ô pyka djwýnhkam mýjja pumũnh kêt krãptĩ nhipêx prãmje. Te me krãptĩo mex prãmje. Me kute aparmã rax kamênh prãmkam. Nãm me punu ngrêrebit'ã ikra jadjuw ne meo mex. ⁶ Ne mekam no tyn djan amim,

—Je tô mýkam ne me kute inhõ pyka djwýnhkambit amim imar kêtumrêx, ane.

Kute Ar kubê 12 janor.

Mat 10.1-15; Ruk 9.1-6

Ne kam arým tẽ. Apýnh krĩkôt tẽ. Memã amikukràdjã jarêho tẽ. ⁷ Ne kam amiwýr Ar kubê 12 'uw nhyam ar arým 'ýr bôx. 'Ýr bôx nhyam kute amũ ar anor kadjy arým aro aben nhikjê. Ne ar kute kukwakam me karõ punu janor ne kujaêk kadjy arkum amipyma jadjã. ⁸ Ne kamã arkum 'ã karõn arkum,

—Ar amõr kadjy kwãrĩk wãnh mýjja krãptĩ byr kêt. Dja gar akajpar djãbit by. Kwãrĩk wãnh mokà byr kêt. Kwãrĩk wãnh djwý byr kêt. Kwãrĩk wãnh anhõ katõk'y djakam pi'ók kaprĩ byr kêt. ⁹ Ne ar aparkà ponh jangjên ar anhinõkà pýnhbit jangjê, ane.

¹⁰ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar apýnh krĩ'ýr mõ. Nhyam me'õ arým ar amã aminhũrkwã jarê. Kumã dja gar wadjàn

kambit anhiqwã. Ne kam me õ krĩrax kurũm ar amõrkambit dja gar anhũrkwã 'õdjwý jabej. ¹¹ Nhyim godja me ar abê aminhũrkwã nê jabej ne kute ar amar prãm kêt jabej gar mebê aparkà'ã me õ pyka ka'u. Me kurũm akatorkam pyka ka'u. Aje me kangao amirĩt kadjy. Ba ar amã arê gar ama. Amrêbê: krĩraxbê Xõtômamê Gomorakam me axwekumrêx. Dja ĩ Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarênh kadjy akati bõx. Nhyim be, ajbir me krĩ jakam dja me axwe pãnhõ amrêbê me tũm wã jakre. Me kute ar abê aminêkam dja me axwe pãnhõ me tũmwã jakre. Nãm ã arkum karõo ane.

¹² Nhyim kam ar amũ mõn kàj bê me akreo ban memã kum,

—On me amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwýnh'ýr amijo akêx, ane.

¹³ Ne arým me karõ punu krãptĩ kute ar meo ba jano nhyim arým memã iren mã mõ. Nhyim ar me kanê krãptĩ kungrà. Mýjja kangô kute rõny kangô pyràko me kungràn meo mexo ba.

Djuão'ã ujarênh.

Mat 14.1-12; Ruk 9.7-9

¹⁴ Nhyim kam me amũ Jeju jarênhõ ipõk. Nhyim kam mebê idjaer nhõ bẽnjadjwýr rax nhidjibê ne Erodji. Arým ne me kute Jeju jarênhja ma. Ne kam arĩk Jejuo Djuão ne memã kum,

—Ngõmã me angjênh djwýnhbê Djuão arým akubyn tĩn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tĩnkam ne mã mýjja pumũnh kêt nhipêxo ba, mã me punuo mexo ba, ane.

¹⁵ Nhyim me ja arĩk Jeju'ã memã kum,

—Be, kubê Metĩndjwýnh kukwakam ujarênh djwýnhbê Erij, ane.

Nhym amũ me ja 'ã memã kum,

—Be, kubê ne Metĩndjwỳnh kukwakam ujarēnh djwỳnh'õ. Nār, kute amrēbê: Metĩndjwỳnh kukwakam ujarēnh djwỳnh'õ pyrāk, ane.

¹⁶ Nhym bēnjadjwỳr rax Erodji kute Jeju jarēnh markam 'ã memã kum,

—Be, Djuão ne wã. Ba ije kadjy me anor nhym me kute mut krã'yr, arỳm akubyn tĩn ne ar ba, ane.

¹⁷⁻¹⁸ Be, me kute Djuão bĩn kētri ne Erodji kamyre. Idjibê ne Piripi. Piripi prõ nhidjibê ne Erodjij. Nhym kam Erodji arỳm kamyrebê prõ pytàn ar o ba. Nhym kam Djuão nêje kum kabēn ne kum,

—Metĩndjwỳnh kukràdjà kupa'ã ne ga akamyrebê prõ pytã, ane.

Nhym Erodjij kuman arỳm Erodjimã apnê. Djuão'ã kum apnê nhym arỳm 'ỳr me krākamngõnh jano. Nhym me arỳm o tỳm ne kubê ijê. ¹⁹ Nhym kam Erodjij ari kum Djuão kurêo ban te kute bĩnmã 'ã amijakreo ba. ²⁰ Erodji kum Djuão py-makam Erodjij te 'ã amijakreo ba. Erodji mã 'ã amim,

—Djuão ne katàt ar amijo ban Metĩndjwỳnh mexo mex, ane. Nãm mã amim anen ar Erodjijbê utār mexo ba.

Djuão kute Erodjimã Metĩndjwỳnh jarēnho ỳr kunĩkõt Erodji ari amim,

—Je tô mỳj dja ba amijon? anen te kute kabēn mar ne kõt kute amijo anhyr prãmje. Nhym be, kum Djuão kabēn mar prãmã.

²¹ Erodjij kum Djuão kurêo ba nhym kam arỳm mrãmri kute bĩn kadjy õ akati bõx. Erodji rwỳk djākam õ akati arỳm bõx. Nhym õ akatikam arỳm

bu'ã bĕnjadjwÿrreja ro'ã àkuro nhÿ. Apÿnh ò me rÿnh djàri, ò krākamngônh nhõ bĕnjadjwÿr djàri, ò pykabé Garrêjakam me ò nèkrêx rÿnh djàri, me kunĭ ò akati kadjy Erodji'ã akuprõ. ²² Ne ò kwÿ krĕno nhÿ nhym Erodjij kra kurerer arÿm me'ÿr wadjà. Ne kam memã to nhym me arÿm kum kĭnh. Erodjimĕ me ro'ã ÿrja kum kĭnhĭ. Nhym kam Erodji kurerermã kum,

—Mÿj ne ga amã kĭnh? Dja ga amã mÿjja'õ kĭnh ne imã arĕ ba arÿm amã kungã, ane.

²³ Nãm kum kabĕn jarĕnh mãmджи kum,

—Be, amã ikabĕn kajgo kĕtkumrĕx nhym Metĭndjwÿnh arÿm ima. Dja ga amã mÿjja'õ kĭnh ne imã arĕ ba arÿm amã òrkumrĕx. Nâr godja amã inhõ pyka kuto katĕ kĭnh jabej ba arÿm amã kungã. Mrãmri ne ba tu amã ikabĕn jarĕnhkumrĕx, ane.

²⁴ Nhym kam arÿm katon nã kukij ne kum, “Ô mÿj dja ba kum arĕ”? ane.

Nhym kum,

—Xô, ngômã me angjĕnh djwÿnhbĕ Djuão krã'ã dja ga 'wÿ, ane.

²⁵ Nhym amibĕx ne ajte bĕnjadjwÿr rax'ÿr wadjàn kum,

—Ô kum amikrà kĕt ne ngômã me angjĕnh djwÿnhbĕ Djuão krã dja ga imã angã. Ngônh puror-tikam adjàn o bõx ne imã angã, ane.

²⁶ Nhym kam bĕnjadjwÿr rax arÿm kaprĭren òkre kadjwÿnhbĕ amim,

—Je, arÿm ne ba mrãmri kum ikabĕn jarĕnh mãmджи nhym Metĭndjwÿnh arÿm ima. Jakam ba te ije kum, “Kati”, anhÿr prãmje. Inhõ me rÿnh

mrãmri ikabënkumrëx jabej ikam no tyn kumex, ane.

²⁷ Ne kam on me par djwÿnhmã kabën ne kum,
—Amrë Djuão krão aprõt, ane.

²⁸ Nhym arÿm mebê ijê djà'ÿr tën wadjàn arÿm Djuão mut krãtan kam arÿm ngôn ph purortikam krã djà. Ne kam kurerermã o tën o bôx ne arÿm kum kungã. Nhym arÿm nãmã kungã.

²⁹ Nhym kam Djuãokôt ba djwÿnh ar arënh man arÿm 'ÿr tẽ. 'ÿr tën 'ÿr bôx ne kam arÿm Djuão nhĩ mÿn o tën arÿm kënkrekam adjà. Be, me kute Djuão bĩn'ã ujarënh ne ja.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mat 14.13-21; Ruk 9.10-17; Dju r 6.1-14

³⁰ Ne kam Jeju kute ar anorja ne arÿm apÿnh krĩkôt tẽ:n kam arÿm akubyn Jeju'ÿr tën 'ÿr bôx ne 'ã akuprõ. Ne kam kum amijã ajarë. Kute mÿjja nhipêx kunĩ'ã kum ajarë. Kute memã kukràdjà jarënh kunĩja kum 'ã ajarë. ³¹ Nhym me krãptĩ: Jeju ar'ã aben japanho dja. Ar 'ã aben japanho dja nhym ar te õ kwÿ krën kadjy amijo ane. Nhym kam Jeju arkum,

—Gwaj on arwãmã mebê tën kam bôx ne bakôkam kôto nhÿ, ane.

³² Nhym kam ar ate arwãkam ÿr kadjy kàkam nhÿn arÿm nox ne. ³³ Nhym me krãptĩ ar mōrkôt amim nokre pumÿn arÿm ar ibej prõt ne. Krĩ kunĩ kurūm ne me pykakôt ar ibej prõt ne. Ibej prõt ne arÿm akàx nhikjêbê ar kukãm akuprõ. ³⁴ Nhym kam ar kà dji nhym Jeju wabi. Wabin arÿm me krãptĩ me:xja pumũ. Ne kam amim,

—E kum, nãm me kute mryo ba djwýnh kêt kam mrykĩ'ãtomti krãptĩ ta kajgo ba pyræk, ane. Kam ne arým kum me kaprĩn arým memã kukràdjã krãptĩ jarênhmo krax ne. ³⁵ Nãm memã arênhô dja: nhym kam arým 'ã myt ibô. Nhym kam kôt ba djwýnh ar arým 'ÿr bôx ne kum,

—Arwã jakam mýjja kêt nhym arým amykry mex ne. ³⁶ Me ano gê me amũ apýnh kikremã môn amũ apýnh krĩmã mō. Dja me amim õ kwý krên djã jamý, ane. ³⁷ Nhym arkum,

—Ar ga dja gar memã mýjja ngã gê me kukrê, ane.

Nhym ar kum,

—Djãm gwaj baje pi'ók kaprĩ kumexjao djwý jamýnhmã? Denarju kubê 200jao djwý jamýnhmã? Djãm gwaj baje memã õr nhym me kute krênmã? ane. ³⁸ Nhym arkum,

—Mýj ne ar anhô djwý kute? Tẽn omũ, ane.

Nhym ar arým bu'ã me ku'ê kôt tẽn omũ. Ne akubyn 'ÿr bôx ne kum,

—Ë, djwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. Ne tepdjwý amãnhkrut, ane. ³⁹ Nhym kam arkum,

—Ar memã arê gê me apýnh bõre ngrãngrãkam krĩ mō, ane.

Nhym ar arým apýnh me krĩ kadjy memã karõ. ⁴⁰ Nhym me apýnh me krĩ kadjy me'ã akre. Nhym me kwý kubê 100'ã kabên ne krĩ mō. Nhym me kwý kubê 50'ã kabên ne krĩ mō.

⁴¹ Nhym djwý amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt jamý. Ne tep amãnhkrutja by. Ne kãjmã o kãjkwa jabên Metĩndjwýnhmã o amikĩnh jarê. Ne kam djwý kokij ne kôt ba djwýnhmã kungã nhym ar memã õro mō. Ne kôt tepdjwý ã o anen arým

me kunĩmã kungã. ⁴² Nhyim kam me kunĩ ò kwỳ krẽn arỳm ajne. ⁴³ Nhyim kam me arỳm tepmẽ djwỳ janhy ngij ne 'ã akre. Nhyim arỳm 'ã akrekam kaxnokai ipubê 12 ne 'ã kàtãm. ⁴⁴ Be, me my kute djwỳ krẽn'ã akrekam kubê 5.000. Ne ijukri me niremẽ me prĩre'ã akre kêt.

Ngô'ã tẽm.

Mat 14.22-33; Dju r 6.15-21

⁴⁵ Nhyim kam Jeju urokam kôt ba djwỳnhmã kum,

—Aje, on ar mõn kàkam nhỹn ikukãm akàx nhikjẽmã rên krĩbê Bexadamã tẽ. Ba me ano gẽ me on mã mõi, ane.

⁴⁶ Ne kam me krãptĩ'ỳr tẽn memã kum,

—Aje, on me ajmã. Ba on, ane. Ne kam arỳm Metĩndjwỳnhmã kabẽn kadjy krãnh'ã tẽn wabi.

⁴⁷ Nhyim kam ar'ã akamàt nhyim ar arỳm kàkam ngò nhipòkri mõi nhyim Jeju ate atỳxã dja. ⁴⁸ Nhyim kam ar kutã arỳm kòk djàbêr tỳx. Àbêr tỳx nhyim ar kute kutã ngò rẽn kurêje àpênh raxo nhỹ. Àpênh ra:x nhyim arỳm ar omũ. Ne òkrẽn'ãnh kàr pydjikam arỳm arkôt tẽ. Ngô'ã arkôt tẽ. Tẽn kam bit ar'ãnh tẽmmã. ⁴⁹ Nhyim ar arỳm ngò'ã tẽmkôt omũn abenmã kum,

—Ota, amrẽ me karõ'õ mõi. Ar anen amra.

⁵⁰ Ar kunĩ omũn arỳm madjà kreti. Nhyim ad-jyngkêt nhyim arỳm arkum,

—E kum, ba ne ba wãm tẽ. On ar akĩnh ne atĩn prãm kêt, ane.

⁵¹ Ne arỳm arkôt kàkam nhỹ. Kàkam nhỹ nhyim arỳm kòk djàbêr anhikrê. Nhyim ar òkre kad-jwỳnhbê amikabẽn kudjan te kute mỳjja marmã

kam no tyn nhỹ. ⁵² Be, amũja'ã ne Jeju te me krãptĩ:mã djwý ngã nhym ar kute kum kator kêt. Kubê Metĩndjwýnh Krajamã kator kêt. Nhym kam ar te kute marmã kam no tyn nhỹ. Ar amakkre kêt kam.

⁵³ Ne kàkam ngô'ã mõn kam ar arým pykabê Djenekam akàx nhikjê mã bôx ne kà dji. ⁵⁴ Nhym kam ar wabi nhym me arým amim Jeju nokre pumũ. ⁵⁵ Ne kam me bu'ã pykawã kunĩkôt prõt ne arê. Nhym me arým kute memã Jeju bôx djà jarênhja'ýr meo bôxmo krax ne. Me punu nhikwã djàkam ikwã rã'ãja ne me Jeju'ýr meo prõt ne meo bôx. ⁵⁶ Ne kam mã kikre kabem me punu jadjuw. Krĩ kryrekam nàr krĩraxkam nàr arwãkam Jeju ku'ê djà kunĩkôt mã kikre kabem me punu jadjuw. Nhym me mã Jeju tẽmkôt kum amijo a'uw ne kum,

—Ba gop akà japkreibit kupê. Ba gop akà japkreibit kupênh, ane. Ne me kute kupênh kunĩkôt arým mex ne.

7

Tu mýjja krẽn'ã ujarênh.

Mat 15.1-9

¹ Ne kam mebê pardjêumê Môjdjê kukràdjà mar djwýnh kwý krĩraxbê Djeruxarê kurũm mõn Jeju'ã akuprõ. ² Nhym Jejukôt ba djwýnh kwý tu ikra põnh kêt kam õ kwý krẽ nhym me arým ar omũ. Ne ar'ã kabên ne Jejumã kum,

—Mýkam ne akôt ba djwýnh me bakukãmãkjê kukràdjà kupa'ã ikra punu rã'ã tu àkur ba? Dja me o ane nhym Metĩndjwýnh arým memã axwe jarê, ane.

³ Bir, me bê pardjêumê me bê idjaer kunĩ ne me mã ne kukãmãkjê kukràdjà'ã no týx ne kam arĩk abenmã kum,

—Me kute prĩne aminhikra põnhkambit dja me aku. Kambit dja Metĩndjwýnh memã axwe kêt jarê, ane. ⁴ Ne me me õ djwý jamýnh djà kurũm ban bõx. Ne kam kute ngõo amiku'õnhkambit aku. Be, apýnh me kukãmãkjê kukràdjà kajgo kute ja pyræk ne krãptĩ. Nhyd me 'ã no týx ne mã apýnh mýjja ku'õ. Ngõnhkrãmê ngyo ngõnhmê ngõnh tykmê ne me mã ku'õn arĩk amim,

—Dja ba o ane nhyd Metĩndjwýnh imã imex jarê, ane.

⁵ Kamã ne me bê pardjêumê Mõjdjê kukràdjà mar djwýnhmê Jejumã kum,

—Mýkam ne akõt ba djwýnh me bakukãmãkjê kukràdjà kupa'ã ikra punu rã'ã àkur ba? ane.

⁶ Nhyd memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metĩndjwýnh mar mexo aba. Mrãmri ne Idjaij Metĩndjwýnh kukwakam me ajã pi'õk no'õkkumrêx. Nãm me bakukãmãremã kum,

“Metĩndjwýnh ne me amã,

'Be, me ja ne me arĩk 'êx ne ajkwa kajgokam imã imex jarêho ban jãm ate ibê krãn ban

⁷ imã irax jarênh kajgoo ban kam ta kukràdjào ikukràdjàn memã arêho ba. Ne kam ta kukràdjà'ã memã kum, Metĩndjwýnh kukràdjà, anhýro ba.’

Nãm ã Metĩndjwýnh me amã ane.”

Nãm ã Idjaij me ajã ane. Ga me akamingrãnyre arým akabên kajgoo Metĩndjwýnh kukràdjàn memã arêho aba. Mrãmri ne me ajã arênhkumrêx.

⁸ Be, Metĩndjwỳnh ne me kute katàt amijo ba'ã memã karõ ga me kam kubê amijo akêxo aba. Ne kam mã me akukãmãkjê kukràdjà 'ã ano tỳx ne ar o aba. Ne kam ngyo ngõnhmẽ ngõnhkrã ku'õ. Apỳnh me akukràdjà kajgo kute ja pyrãk krãptĩ ga me 'ã ano tỳx ne ar o aba. Ne kam arĩk 'ã abenmã kum, “Dja Metĩndjwỳnh kôt imã ijaxwe kêt jarẽ.” ⁹ Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

—Be, Metĩndjwỳnh kute katàt amijo aba'ã me amã karõ ga me arỳm kabẽn ma. Djãm mrãmri Metĩndjwỳnh kukràdjà kôt ne ga me akukãmãkjê kukràdjà jarẽ? Kati. Atemã. Atemã ne ga me akukãmãkjê kukràdjà ja'ã ano tỳx ne Metĩndjwỳnh kukràdjà mar kêt ne arỳm o abikẽnho aba. Djãm kam me ano mex got? ¹⁰ Ba me amã arẽ ga me ama. Mõjdjê ne Metĩndjwỳnh kukwakam me bakukãmãremã karõn memã kukràdjà jarẽn memã kum,

“Me amã abãmmẽ anã jabẽn ar kabẽn ma”, ane.

Ne ajte memã kum,

“Me'õ arỳm bãm'ã nàr nã'ã, ‘Gê Metĩndjwỳnh o ajkê’, anhỳr jabej gê me tu kubĩ”, ane.

Me kum bãmmẽ nã ar abêmã ne Metĩndjwỳnh ã me bakukãmãremã ane.

¹¹ Nhyem be, djãm me ga ne ga me amã abãmmẽ anã jabê? Kati. Ga me akukràdjà kôt arĩk memã kum, “Me ajõ godja anã nàr abãm mỳjja 'ã ajwỳr ga aje kubê anhõ mỳjja nê prãm jabej. Ne kum, ‘Be, ba te ije amã õrmã. Aje mỳjja 'ã ijwỳr ba arỳm o Metĩndjwỳnh nhõ mỳjja. Kam ba te ije amã õrmã’, ane. Dja ga me ã kum anen arỳm kubê nê nhyem kam arỳm pijàm ne akubyn 'ã ajwỳr kêt”, ane. ¹² Ga

me aje ã memã 'ã karõo anhÿrkam arÿm me nãmẽ bãmbê ôdjÿ'ã memã adjàpnênh aba. ¹³ Me kum ar abê kêt'ã memã adjàpnênho aba. Metĩndjwÿnh te memã kum,

“Me amã abãmmẽ anã jabên ar kabên ma”, ane ga me arÿm Metĩndjwÿnh kabêno me kukràdjà kajgon akukràdjào arÿm nãmẽ bãmbê ôdjÿ'ã memã adjàpnênho aba. Aje Metĩndjwÿnh kukràdjào me kukràdjà kajgo ne ajte kupa'ã memã akukràdjà punu ja jarẽ. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁴ Ne kam ajte amiwÿr me kunĩ 'uw ne memã kum,

—Ë, dja ga me akunĩ imaro nhÿn ikabên markumrêx. ¹⁵ Me kute apÿnh mÿjja'ã memã kum, “Ja dja ga ãm omũ. Dja ga krên arÿm ajaxwe”, anhÿro ba. Nhym be, Metĩndjwÿnh, djã ne me mÿjja 'õ krê nhym arÿm kum, “Ja ne ga krên arÿm ajaxwe”, ane? Kati. Me kabên punukam ne memã axwe jarẽ. Me àkĩnhĩkam ne memã arẽ. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurẽ bakam ne memã arẽ. Me 'êxnhĩkam ne memã arẽ. Axwe'õkambit ne Metĩndjwÿnh memã axwe jarẽ. ¹⁶ Gop me ajamak mex jabej tu amim ikabên markumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁷ Ne kam arÿm me bête kikremã wadjà. Nhym kôt ba djwÿnh arÿm kukij ne kum,

—Nã gãm ar imã, “Djã ne me mÿjja 'õ krê nhym Metĩndjwÿnh kum, ‘Ja ne ga krên arÿm ajaxwe’, ane? Kati”, ane. Tãm ne ga arẽ nhym ar ibê bipdjur rã'ã ne, ane. ¹⁸ Nhym kam arkum,

—Je tô djãm ar gadjwÿ ajamakkre kêt? Be, mrãmri ne me kute mÿjja'õ krênkôt Metĩndjwÿnh memã axwe jarênh kêt. Djãm ar aje ja mar

kêt? ¹⁹ Be, aparmã ne mỳjja mrãn me tikkremãbit wangij. Mỳjja'õ kurja ne me kute amim mỳjja'ã karõ djàkam ngjêx kêtumrêx. Me tikkremãbit ne wangij ne kam atykmã arỳm apôx. Me kute amim mỳjja'ã karõ djãmã ngjêx kêtka Metĩndjwỳnh kute kôt memã axwe jarênh prãm kêt, ane. Jeju kute ã arkum anhỹro arỳm me õ mỳjja krênja kunĩ mex jarê.

²⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me kurũm me kabên punu apôx ne me àpênh punukam ne Metĩndjwỳnh memã axwe jarê. ²¹ Me kadjwỳnhbê, me amim mỳjja'ã karõ djàkam ne me amim axwe'ã karõ nhym arỳm me kurũm apôx. Me kute amim axwe'ã karõkam ne me kute me prõ puro nàr me mjên puroo àkĩnh ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ.

Ne prõ djwỳnh nàr mjên djwỳnh kupa'ã kurê'ã amim karõ.

Ne kute me par'ã amim karõ.

²² Ne kute mebê mỳjjao àkĩnh'ã amim karõ.

Ne kute mỳjjao atom rũnh'ã amim karõ.

Ne kute meo bikênh'ã amim karõ.

Ne memã 'êx ne kute me noo biknor'ã amim karõ.

Ne kurê ba'ã amim karõ.

Ne te ta kute me uràk prãmje ngryk.

Ne me'ã kabên punu'ã amim karõ.

Ne amijo àmrati.

Ne bèn kati.

Me kute amim axwe'ã karõ ne ja. ²³ Me axweja kunĩ ne me kurũm apôx. Nhym kam kôt Metĩndjwỳnh memã axwe jarê. Nãm ã Jeju kôt ba djwỳnh arkum ane.

Me'ô nire bajtem kute tu amim kamnhĩxkumrẽx.

Mat 15.21-28

²⁴ Ne kam arým mebê tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbê Xirumẽ krĩraxbê Xidõ kuri pykaja'yr bõx. Ne kam arým kikre'õmã wadjàn nhỹ. Ne bit kute me'õmã amijo amirĩt kêtã. Ne kam te kute mebê amijo bipdjurmã. ²⁵ Nhym me'ô nire arým arẽnh ma. Kubê ne me bajtembê kregu'õ. Pykabê Xirij Penix-ijkam ne rwýk djà. Me karõ punu ne kra prĩtio ba. Nãm arẽnh man arým 'yr tẽn parbê ibôn nhỹ. ²⁶ Ne arým Jejumã krao a'uw ne kum,

—Amrẽ tẽn me karõ punu kute ikra prĩtio baja jano gẽ kum ire, ane.

²⁷ Bir, Jeju ne jakam me bajtemo mex prãm kêt. Nãm kute õ mebê idjaerbit kumrẽx o mexo bamã. 'Ã kute kum ujarẽnh nhym kõt kute marmã ne õ mebê idjaer'ã me prĩre jakren kum,

—Gẽ me prĩre kumrẽx djwỳo amityãmã. Nok ba ren me prĩre nhõ djwỳ rop kraremã kurẽ nhym ren kam punure, ane. Djãm mrãmri ne djwỳ'ã ajarẽ? Kati. Kute meo mex'ã ne djwỳ jakren kum 'ã ajarẽ. Nãm,

—Nok ba ren me prĩre nhõ djwỳ rop kraremã kurẽ nhym ren kam arým punure, ane.

²⁸ Nhym nija arým amim,

—Ijã ne rop krare jarẽ, anen arým kum,

—Tukwa, mrãmri Bẽnjadwỳr djwỳnh. Kõt ne ga arẽ. Nhym be, godja wãnh pĩponh krakri djwỳ jaũm rôrôk. Aũmbit dja rop krare arým kukrẽ. Kam gop badjwỳ ibê rop krare pyræk tu imã ikrao mex, ane.

²⁹ Nhym kõt kum,

—Be, aje imã akabẽn wã jarẽnhkam adjumar mex ne tẽ. Arým ne me karõ punu akramã ire, ane.

³⁰ Nhyṁ kam arÿm ũrkwãmã akẽx ne 'ÿr bôx. Nhyṁ wÿnhràm me arÿm me ikwã djàkam kra prÿti dji nhyṁ nõ. Me karõ punu arÿm kum ire nhyṁ arek nõ nhyṁ arÿm omũ.

Kute me'õ jamakkre kêt ne kabẽn tôo mex.

³¹ Nhyṁ kam krÿrãxbê Xirumẽ Xidõkuri pykaja kurũm tẽ. Tẽ:n kam amũ pyka nhidjibê Krÿrãxbê 10jakôt tẽ. Ne tẽ:n kam arÿm imôtibê Garrêja'ÿr bôx. ³² Nhyṁ wãnh me'õ jamakkre kêt ne kabẽn tôja. Nhyṁ me arÿm 'ÿr o bôx ne kum, “Gop 'ã anhikra dji”, ane.

³³ Nhyṁ ate kute o ãm kadjy amũ me krãptĩ bê o tẽ. Ne kam aktã amakkremã aminhikra'i jadjàn aptôn ôtodjwÿ kupê. ³⁴ Ne kàjkwa jabẽn kum kaprÿkam arÿm amityk djà mẽ. Ne kum, “Epata”, ane. Nãm ren me bakabẽnkam kum, “On ajamakkre kajrer”, ane. ³⁵ Nãm kum ane nhyṁ arÿm amakkre kajrer ne kabẽn mex ne. Nhyṁ kam akubyn me'ÿr o bôx.

³⁶ Ne memã 'ã karõn memã kum, “Gora ipudju”, ane. Be, nãm te mã: memã anhÿro ba nhyṁ me ate mã: pyka kunÿkôt abenmã arẽnho ba. ³⁷ Nãm me'õo mex nhyṁ me te kute marmã kam no tyn ku'ê ne abenmã kum,

—Nãm apÿnh me kanê djàri me kunõ mexkumrẽx. Nãm me umar kêtõ mex nhyṁ arÿm akubyn amak mex ne. Nãm me kabẽn kêt djwÿo mex nhyṁ arÿm akubyn kabẽn mex ne, ane.

8

Kute mebê 4.000o djuw mex.

Mat 15.32-39

¹ Nhyim kam me krãptĩ: ajte Jeju'ã akuprõn 'ã akuprõn me'ã õ kwỳ krẽn djà kêt. Nhyim kam arỳm amiwỳr kôt ba djwỳnh ar ku'uw nhyim ar bõx nhyim arkum,

² –Imã me krãptĩ:ja kaprĩ. Me iro'ã krĩ'ã arỳm akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ne kam arỳm me õ mỳjja kêt. ³ Nok ba ren me kum prãm kam ren amũ me ùrkwãmã me ano nhyim me ren pry konenh ren rerekre ne. Ren me rerekre nhyim ren me tyk djà me kupa. Djãm jãnh got. Onĩj me ùrkwã. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴ Nhyim kôt ba djwỳnh ar kum,

–Kapôt kukrit jakam ne gwaj te me krãptĩ:ja kadjy djwỳ kumex prãmje. Mỳj got gwaj me kadjy nẽ? ane.

⁵ Nhyim Jeju arkum,

–Mỳj ne ar anhõ djwỳ kute? ane.

Nhyim ar kum, “Djwỳbê 7”, ane.

⁶ Nhyim kam me krãptĩmã kum,

–Pykabê dja ga me nhỹ, ane. Nhyim kam me arỳm nhỹ. Nhyim kam arỳm djwỳbê 7 jamỳn o Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarẽ. Ne kam kokij ne mã kôt ba djwỳnh arkum kungã nhyim ar mã me krãptĩmã adjuw. Nãm ar memã adjwỳro mõn kam arỳm adjwỳr pa.

⁷ Ne kam ar õ tepprãre ngrêre nhyim o Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarẽ. Ne kam arkum,

–Dja gar memã jadjwỳ jadjwỳ, ane.

⁸ Nhyim kam ar memã adjwỳro mõn adjwỳr pa. Nhyim kam me arỳm kukrẽn arỳm ajne. Nhyim kam me arỳm aũm ngij ne 'ã akre nhyim kaxnokai ipubê 7 'ã kàtàm. ⁹ Be, me my kubê 4.000 ne õ kwỳ krẽ.

Nhym kam memã kum, “Aje, on me ajmà”, ane.
 10 Ne on kôt ba djwÿnhmẽ ro'ã kãmã wadjàn nhÿ.
 Nhym ar arÿm nox ne rê:n kam arÿm pykabê
 Tamanu'ãnh kà djin wabi.

*Kute kàjkwa kurũm mÿjja'õ nhipêxmã ne me kum
 'ã à'wÿr.*

Mat 16.1-4

11 Nhym mebê pardjêumẽ mebê xadjudjêumẽ
 Jeju'ÿr bôx ne kukij ne mrãmri kubê Metĩndjwÿnh
 Kra ne kute mÿjja pumũnh kêt'õ nhipêx jabej 'ã
 kum apnên kum,

—Goja kàjkwa kurũm mÿjja pumũnh kêt'õ nhipêx
 bar omũn kôt ama, ane.

12 Nhym amikadjwÿnhbê tyk djà mën memã
 kum,

—Je tô mÿkam ne ga me akamingrãnyre mÿjja'ã
 ijuw? Ije me amã mÿjja pumũnh kêt'õ nhipêx
 ga me aje omũnh prãm kêtumrêx. Mrãmri ne
 ba me amã ikabênkumrêx, ane. 13 Ne kam arÿm
 mebê akêx ne tẽn ajte kãmã wadjà. Wadjàn akàx
 nhikjêmã rêr kadjy arÿm nox ne.

14 Nhym kam djwÿ ar kumãnhkutã nhym kôt ba
 djwÿnh kute byrmãn arÿm o amak kêt kati. Nhym
 wãnh kàkam djwÿ pydjibit nõ. 15 Nhym kam Jeju
 me kute me kukràdjà kajgo mar kêt kadjy ne kôt
 kute ar amijo ba kêt kadjy arkum kabên ne arkum,

—Ga, me kute djwÿ nhigot djà djwÿ djômkam
 kapĩnja pumũ. Nhym arÿm djwÿ tÿx me:x ne. Ar
 gadjwÿ dja gar me kukràdjà man kôt ar amijo aban
 arÿm ajaxwe me:x ne. Mebê pardjêu kukràdjà nàr
 Erodji kukràdjà dja gar aman kôt ar amijo aban

arým ajaxwe me:x ne. Ar amijã ano tỳx ne me kukràdjà mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt, ane.

¹⁶ Nhyam kam ar ari 'ã aben kukij. Ne kam arĩk abenmã kum,

—Gwaj baje djwỳ byr kêt kam ne ã ar imã ane, ane.

¹⁷ Be, Jeju kute me kukràdjà kajgo'ã djwỳ nhigot djà jakre nhyam ar kute mar kêt. Nhyam kam arým ar kabẽn man arkum,

—Mỳkam ne gar abenmã, “Gwaj baje djwỳ byr kêt kam ne ã ar imã ane”, ane? Djãm kraxje ar aje omũnh kêt rã'ã? Djãm kraxje ar aje mỳjja mar kêt rã'ã? Mỳj'ã ikabẽn kute amijakre ar aje mar kêt rã'ã? Djãm ar ajamakreja kêt? ¹⁸ Jãm ne gar anon omũnh kêt ne. Jãm ne gar ajamak ne mar kêt ne. Be, ije djwỳ ngrireo me krãptĩo djuw mexja djã ne gar arým o ajamak kêt kati? ¹⁹ Akubyn amijo tẽn ije mebê 5.000mã djwỳ kubê 5 kokjêr'ỳr amijo bôx. Ar aje djwỳ janhyo atomkam mỳj ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar Jejumã kum, “Kaxnokai ipubê 12”, ane.

²⁰ Nhyam ajte arkum,

—Ajte akubyn amijo tẽn ije mebê 4.000 kadjy djwỳbê 7djwỳ kokjêr'ỳr amijo bôx. Ar aje kam djwỳ jaũmo atomkam mỳj ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar kum, “Kaxnokai ipu kubê 7”, ane.

²¹ Nhyam kam arkum,

—Djãm djwỳ'ã ne ba ar amã arê? Djãm 'ã ne ba ar amã, “Ari amijã ano tỳx”, ane? Kati. Djwỳ'ã ne ba ije ar amã ja jarẽn kêt. Mỳkam ne gar aje ja mar kêt rã'ã? ane.

Kute me'õ no rão mex.

²² Ne kam ar arým krĩraxbê Bexadamã tẽn bôx. Nhyr kam me Jeju'yr me'õ no rão mõn o bôx ne kum, “Gop kupê gê mex”, ane.

²³ Nhyr arým me'õ no rã nhikra 'amÿn krĩ kurũm o katon atykmã o tẽn. Ne kam no kutôn 'ã ikra djin kukij ne kum,

—Djãm arým ga mÿjja'õ pumũ? ane.

²⁴ Nhyr kãmã krãn kum,

—Arým ne me kute pĩ pyrãk ne mrã ba omũ, ane.

²⁵ Nhyr ajte no'ã ikra djin kãmã kum krã nhyr arým no mex. No mex ne arým kute me kunĩ pumũnh mexkumrẽx. ²⁶ Nhyr kum,

—Aj mã. Dja ga katat anhũrkwãmã tẽn. Kwãrĩk wãnh krĩmã atẽn kêt. Ne kwãrĩk wãnh krĩkam me'õmã ijarẽn kêt, ane.

Pedru kute Jejubê Krituo amirĩt.

Mat 16.13-20; Ruk 9.18-21

²⁷ Be, bẽnjadjwÿr raxbê Piripi nhõ krĩraxbê Xedjare bu'ã ne apÿnh me õ krĩ djari. 'Yr ne Jejumẽ kôt ba djwÿnhmẽ ar mõ. 'Yr mõ nhyr Jeju arým arkum,

—Ë, ar imã ijã me ujarẽn jarẽ ba kuma, ane.

²⁸ Nhyr ar arým kum,

—Nãm me kwÿ ajã, “Ngômã me angjẽn djwÿnhbê Djuão”, ane. Nhyr me kwÿ ajã, “Me bakukãmãre Erij. Metĩndjwÿnh kukwakam ujarẽn djwÿnh raxbê Erij”, ane. Nhyr me kwÿ ajã, “Me bakukãmãrekam Metĩndjwÿnh kukwakam ujarẽn djwÿnh ar 'õ.” Nãm me ã abenmã ajã ane. Nãm ã ar Jejumã ane.

²⁹ Nhyr ajte arkum,

—Ne ar gadjwỳ mã ne gar imar on? Mỳj'ã ne gar ijakre? ane.

Nhym Pedru kum,

—Abê ne Kritu. Abê me inhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati, Metĩndjwỳnh tĩn ne ar bakumrẽxja Kra. Amrêbê ne me bakukãmãmãremã ajarê. Aje me ipytàr ne aje ar me ijo abamã ajarê. Amrêbê me imã ajarê ba me akam amako iba nhym arỳm Metĩndjwỳnh ajano ga arỳm bôx, ane.

³⁰ Nhym arkum,

—Kwãrĩk wãnh me'õmã ja jarẽnh kêt, ane.

Kute amikukãm me kute bĩn'ã amijarẽnh.

Mat 16.21-28; Ruk 9.22-27

³¹ Ne kam amijã arkum ajarẽn arkum,

—Ba ije amijo inhĩ ne ar awỳr irwỳkja ije mrãmri itokry kumex mar kadjy ne Metĩndjwỳnh ijano ba tẽ. Dja me rũnh ikanga. Mebêngêtmẽ me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ Mõjdjê kukràdjà mar djwỳnhmẽ dja me memã ikanga nhym me arỳm ibĩ. Nhym ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne, ane. ³² Nãm Jeju arkum ja jarẽnho amirĩtkumrẽx. Nhym Pedru arỳm Ar kubê o tẽn ar kàxã nêje kum bẽn tỳxmo krax.

³³ Nhym kam arỳm kôt ba djwỳnh'ỳr akẽx ne ar omũn Pedrumã bẽn tỳx ne kum,

—Arỳm akabẽn kute Xatanaj kabẽn pyràk. Amũ imã akre rax ne dja. Ga Metĩndjwỳnh kôt adjumar kêt. Me kàtàm kôt ari adjumar, ane.

³⁴ Ne kam me krãptĩ:mẽ kôt ba djwỳnhmẽ amiwỳr me ku'uw. Nhym me arỳm 'ỳr bôx nhym memã kum,

—Gêdja ga me ajõ mã ikôt abikamênh prãm jabej kwãrîk wãnh amidjwýnhbit mar kêt ne mã amim, “Djãm ba ije amijo kînhmã? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhõ pîte'y mýn itokry:. Dja ga ijã amijakren aje anhõ pîte'y mýnh mãn prábê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamê. ³⁵ Me kute amidjwýnhbit mar ne me kum tokry pyma. Me tãm gêdja me tyn kam ijukri me biknor tokry djakam tẽ. Nhym be, me kum ijabêkumrêx ne kute amidjwýnhbit mar kêt nhym me kute me bîn jabej me tãm gêdja me amiptàn ar tîn ne ba rã'ã: rã'ã ne. ³⁶ Nhym ren me'õ pykabê mýjja mexja kunĩ, nêkrêx kunĩja ari o atom ne o ban kam ren ty, je mã dja kam nê? Kati, nãm ren ty nhym ren õ nêkrêxja ren wãnh kumex. ³⁷ Nhym mýj pãnh ne ne ren Metĩndjwýnhmã arê nhym ren akubyn o tîn nhym ren kum amijo pãnh ne? Arkati. Dja ga te kum pãnh jarê nhym akubyn ajo tîn prãm kêtumrêx ne.

³⁸ Be, me kamingrãny ja ne me axwe:kumrêx ne ari mýjjakôt ibê amijo akêxo ba. Ga, me kwý kum prõ djwýnh kînh kêt ne mebê prõo àkînhõ baja pumũ. Me jadjwý ne me kum ikînh kêt ne ate ibê jãm krã. Kam godja me'õ ikam pijàm ne ikukràdjakam pijàm jabej ba badjwý gêdja ba amipãnh kam ipijàm. Ba ije amijo inhĩ ne me awýr irwýk dja ba Ibãm jadjênhmẽ umao ipyma:n ar awýr bôx. Kadjy mrãnh djwýnh pyma:mẽ ro'ã ar awýr bôx. Ibê kumkatio bôx nhym tãmja ikam pijàmja ba badjwý arým amipãnh kam ipijàm ne. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

Jeju jadjênh'ã ujarênh.

Mat 17.1-13; Ruk 9.28-36

¹ Ne kam arkum,

—Ba ar amã arê. Ibãm dja ijã bēnjadjwÿr rax mē. Dja ba bôx ne ipymao me apytân ar me ajo iba. Dja gar adjãmja akwÿ atînri iraxkôt ipumũ, me akadjy ibēnjadjwÿr rax ne ipymakôt ipumũ. Mrãmri ne ba ikabēnja, ane.

² Nhym kam akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ar'ã apêx nhym Jeju arÿm krãnh prēkti'ã wabi. Nãm Pedrumē Xijagumē Djuão ar aprôn aro wabin ate ar ro'ã me kãxã dja. Ne kam arÿm ar kuka kônh atemã aminhipêx. ³ Ne ò kubêkà arÿm adjênh ne aka: kute kakũm arngrokam aka pyrãk. Ren kubêkà põnh djwÿnh'õ kubêkà'õ põn ren kubêkà jakao kute Jeju kã jaka tēp kêtumrêx. ⁴ Nhym kam me kukãmãrebê Erijmē Môjdjê arÿm arkum amijo amirît ne. Nãm ar Jejumē abenmã kabēno dja nhym ar ar omũ.

⁵ Nhym Pedru kum,

—Be, ujarênh djwÿnh, jakam ne gwaj arÿm bakĩnhkumrêx. Dja bar ar amã kikre'ã irõx nhipêx. Dja bar amã 'õ nhipêx, Môjdjê mã 'õ nhipêx, Erijmã 'õ nhipêx, ane. ⁶ Ar madjà kretikam ne Pedru umaje Jejumã kabēn kajgo jarê.

⁷ Nhym kam kakrã'õ arÿm amirît ne ar kuno. Ar kuno nhym Metĩndjwÿnh arÿm kakrã kurũm kabēn nhym ar arÿm kuma. Nhym arkum,

—Ikra ne wã. Imã abê:. Tãm wã dja gar kabēn man kôt ar amijo aba, ane.

⁸ Nhym ar te ar abej amibu'ã rît. Nhym Jeju pydjibit dja nhym ar omũ. Arÿm ne Môjdjê ar ar aêrbê mã tēn arÿm amirît kêt ne.

⁹ Nhym kam ar arÿm krãnh prêkti'ã rwÿk tẽ. Rwyk tẽ nhym Jeju arÿm ar kute omũnh'ã arkum karõn arkum,

—Ar aje omũnhja kwãrĩk wãnh jakam me'õmã 'ã adjujarẽnh kêt. Ba ije amijo inhĩ ne ibõxja ityk ne akubyn itĩnkambit dja ga memã 'ã ajarẽ, ane.

¹⁰ Nhym kam ar arÿm 'ã ujarẽnh kêt. Ne rwÿk tẽn kam aben kukij ne abenmã kum,

—Jeju kute gwaj bamã, “Ityk ne akubyn itĩn”, anhÿrja. Mÿj'ã ne amijakre? ane.

¹¹ Ne kam Jejumã kum,

—Mÿkam ne Mõjdjê kukràdjà mar djwÿnh memã kum, “Erij kumrẽx dja bõx. Nhym kam totokbê Metĩndjwÿnh bõx ne ar meo ba”? ane. Mÿkam ne me mã memã ja jarẽ? ane.

¹² Nhym Jeju arkum,

—Be, gêdja me'õ kute Erij pyrãk kumrẽx bõx ne akubyn Metĩndjwÿnh'ÿr me kunõ akẽx ne. Meo akẽx nhym me arÿm amim maro ba. Mÿkam ne ba ije amijo inhĩ ne ibõxja badjwÿ amrêbê: me ijã me bakukãmãremã kum,

“Dja arÿm tokry kumex ma nhym me memã kanga”, ane?

Nãm me ã ijã anen arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹³ Ne kam ngõmã me angjênh djwÿnhbê Djuão'ã arkum,

—Ba ar amã arẽ gar ama. Mrãmri, me'õ kute Erij pyrãk ne arÿm bõx. Nhym kam me arÿm mar kêt ne amikĩnhje o bikẽho ba. Amrêbê: me bakukãmãre kute Metĩndjwÿnh kabẽn'ã pi'òk no'òkkam me kute o anhÿrmã kôt ne me arÿm ã o ane, ane. Nãm krãnh'ã rwÿk tẽmkôt ne Jeju ã arkum ane.

Kute me karô punumã àkjêr.

Mat 17.14; Ruk 9.37

¹⁴ Ar rwÿk tèn kam arÿm kôt ba djwÿnh kwÿ aro rãm ne ja. Ar arkôt krãnh'ã àbir kêtjao rãm ne ja. Nhym me krãptĩ ar'ã akuprô. Nhym Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmẽ ar aktã kabẽno aben japanho dja nhym Jeju arÿm me omũ. ¹⁵ Ne me aêrbê bôx nhym me kunĩ kam no tyn kumex ne 'ÿr prôt ne kum,

—Djãm arÿm ne ga bôx? Djãm arÿm ne ga bôx? ane.

¹⁶ Nhym kam abej Môjdjê kukràdjà mar djwÿnh kukij ne memã kum,

—Mÿkam ne ga me akabẽno aben japanho dja? ane.

¹⁷ Nhym kam me krãptĩkôt me'õ ãmja kum,

—Ujarênh djwÿnh, awÿr ne ba bit ikrao itẽmmã. Me karô punu ne o ba nhym ibê kabên kêtikumrêx.

¹⁸ Nhym apÿnh kute par djari pyka'ã kurẽ nhym ajmrô prôt ne àpjãnh ne àpnhirêno nõ. Awÿr ne ba bit o itẽmmã ga adjãm kêt. Ba kam tu akôt ba djwÿnh'ÿr o bôx ne arkum,

—Dja gar ano gê kum ire, ane. Nhym ar te kute kujaêkmã o dja. Nãm ã me'õ Jejumã ane.

¹⁹ Nhym kam Jeju me'ÿr akêx ne memã kum,

—Je, me akamingrãny aje amim ikamnhĩx kêtikumrêx ne ajaxwe. Mÿj dja ijã akati, akamãt kô kute ba me akam arek ar iba? Nã bãm me awÿr bôx ga me ajamakkre kêtikumrêx ne pñne akabẽno ikaty. Nã bãm te amiwÿr me akam ama ga me arĩk ar aba, ane. Ne kam bãmjamã kabên ne kum,

—Amrẽ akrao tẽ, ane.

²⁰ Nhyṁ me arỳṁ 'ỳr o bôx. 'Ỳr o bôx nhyṁ me karõ arỳṁ Jeju pumũn ajte me'õ kraja bã. Kubĩ nhyṁ arỳṁ pykabê tỳṁ ne àpnhirẽnho nõn ajmrõ prõto nõ.

²¹ Nhyṁ Jeju arỳṁ bãṁ kukij ne kum,

—Mỳj ne kute bĩn kraxkam 'ã amex kute? ane.

Nhyṁ kum,

—Prĩrekam ne kum o krax. ²² Nãm te: kute bĩn mexmã ar o ba. Nãm kute kuwymẽ ngõkam rẽn krãptĩ. Aje me karõbê utàr mar jabej utà. Amã ar ikaprĩn utà, ane.

²³ Nhyṁ Jeju kum,

—Be, Metĩndjwỳnh umaro kute mỳjja kunĩ jakrenh mexi. Me tu amim kamnhĩxkumrẽx nhyṁ arỳṁ meo mex. Dja ga tu amim kamnhĩxkumrẽx nhyṁ arỳṁ amã akrao mex, ane.

²⁴ Nhyṁ kam bãṁ no kangõ prõtmẽ ro'ã on kàj bê kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh, arỳṁ ba amim kamnhĩx. Gop ga imã 'itỳx jadjà ba gop tu amim kamnhĩxkumrẽx, ane.

²⁵ Nhyṁ me arỳṁ itepato prõt ne 'ã bikprõnho dja nhyṁ Jeju arỳṁ me omũ. Ne arỳṁ me karõ punumã bẽn tỳx ne kum,

—Me karõ, aje me'õ bõktimã kabẽn kêtṁẽ amakkre kêt jadjàr. Ba ne ba amã ikabẽn ne. On kum anhiren kwãrĩk wãnh ajte o aba kêtṁẽ, ane.

²⁶ Nhyṁ arỳṁ amran bĩno bê mex ne arỳṁ kurũm kato. Nhyṁ arỳṁ kute tyk pyræk ne nõ. Nhyṁ me krãptĩ 'ã abenmã kum,

—Arỳṁ ne akuno. Arỳṁ ne akuno, ane.

²⁷ Nhym Jeju arým ikra 'amÿn kàjmã aro tē nhym arým kàjmã dja.

²⁸ Nhym Jeju arým tēn kikremã wadjà. Nhym me kàxã kôt ba djwÿnh ar arým me karõ jabej kukij ne kum,

—Mÿkam ne bar te ije me karõ punu kujaêkmã o ane? ane.

²⁹ Nhym arkum,

—Bir, me karõ punu kute wã pyræk ne 'itÿ:xi. Dja me Metĩndjwÿnhmã amijo a'uw ne kum amijajbu. Kambit dja me me karõ wã jano nhym arým memã ire, ane.

Amikukãm tyk'ã ujarēnh.

Mat 17.22; Ruk 9.43

³⁰⁻³¹ Ne kam ar arým me kurũm tēn amũ pykabê Garrêjakôt tē. Nãm mebê amijo bipdjuro tē. Jeju kute me kàxã kôt ba djwÿnh arkum amijã ujarēnh prãm. Ne kam mebê amijo bipdjuro tē. Tē:n kam arým arkum,

—Ba ije amijo inhĩ ne ibôxja dja me memã ikanga nhym me arým ibĩ. Nhym kam dja ityk'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ba kam akubyn itĩn, ane.

Ar kute amirax jabej Jeju kukjê.

Mat 18.1; Ruk 9.46

³² Nhym ar amim,

—Je tô, mÿj'ã ne kabēn ja jarē? ane. Ne kam ar kute kukjêr kêt. Jeju kute arkum kabēn pymaje ar kute kukjêr kêt.

³³ Ne kam mō:n kam arým krĩraxbê Kapana'ÿr bôx ne kikremã wadjà. Nhym kam Jeju arkum,

—Pry'ã ar amõrkôt ne gar aktã akabẽno aben japanho mõ. Mÿj'ã ne gar abenmã akabẽn ne? ane.

³⁴ Nhyim ar arÿm anihkrê ne. Be, prykôt ne ar amirax mÿr jabej abenmã kabẽn mõ. Kam ne Jeju 'ã ar kukij nhyim ar arÿm pijàm ne anihkrê ne.

³⁵ Nhyim kam nhÿn amiwÿr ar ku'uw. Kôt ba djwÿnhbê 12ja 'uw ne arkum,

—Gar ajõ araxo kutewa prãm jabej gêdja amijo kajgon me katẽ tẽn kam tu me kunĩmã àpênh ba, ane.

³⁶ Ne kam arÿm me prĩre'õ nhikra 'amÿn o tẽn ar ipôkri kudja. Ne kam kute o kĩnh kadjy kumÿn arkum,

³⁷ —Ë, ga, me'õ prĩreja pumũ, kâtàm mexja pumũ. Dja me'õ ikukwakam kum me'õ kute prĩre ja pyræk kĩnh, kum me'õ kâtàmja kĩnh ne kam arÿm badjwÿ kum ikĩnh. Djãm bajbit kum ikĩnhmã? Kati, dja me'õ kum ikĩnh ne kam kum ibãmdjwÿ kĩnh, ibãm kute ijanorjadjwÿ kum kĩnh. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁸ Nhyim Djuão arÿm kum,

—Ujarênh djwÿnh, ba amã arẽ. Me'õ gwaj bakôt ba kêt'õ tu me karõ punu kute meo ba'ã anhidji jarẽ. 'Ã anhidji jarên me karõmã kum, “Ba Jeju kukwakam amã ikabẽn ne. On kum anhire.” Nãm ã anhÿro dja bar arÿm omũ. Ne kam gwaj bakôt ba kêtka kum, “Kwãrĩk wãnh”, ane.

³⁹ Nhyim Jeju arkum,

—Kwãrĩk wãnh kubê adjaptàr kêt. Be, godja me ikukwakam mÿjja pumũnh kêt nhipêx, godja me'õ punuo mex, me ja ne me te kute ijã kabẽn punu jarênhmã. ⁴⁰ Be, me kum gwaj bakurê kêtja ne gwaj bajo õbikwa. Kam kwãrĩk wãnh kubê adjaptàr kêt.

⁴¹ Ba ne ba ibê Kritu. Gar ikôt abakam godja me'ô ar amã ngônhrākam ngô nhôr jabej. Ba dja ba mrãmri kum àpênh mexjao pãnhkumrêx. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

⁴² Nhyim be, me'ô kute me prîre pyrāk ne ajbir kute amim imar ny nhyim kam ren ate me'ôja axwe'ã kum apnê nhyim ren arým kôt axwe nhyim kam ren me ôkre'ã kênpoti nhô. Kute memã axwe'ã àpnênh djwýnhja nhôkre'ã kên jabatàn nhô ne ren ngô jabatàn hmã kumê nhyim ren ngô kubĩ, ja ne kàjbê tokry. Tokry ngri. Nhyim be kati, Metĩndjwýnh dja prîne o ajkê nhyim tokry ra:x ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴³ Ga, me kute apýnh amikukràdjào àpênh jaxwe prãmja pumũ. Me kute àpênh jaxwe kangamã ne Jeju mebê uman memã kum,

—Ne gar ren ajaxwe kadjy anhkra nhikjêo mýjja punu kupênh prãm mýj ne gar ren on? Bir, gar ren on krãta. Ne kam ren te anhkra nhikjê kêt ne ren atĩnkam ren akĩnhkumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar abakam ren akĩ:nhkumrêx. Ne ren aktã anhkra rã'ãn ren me biknor tokry djakam tẽn ren atokry ra:x ne. Kam ne kuwy pôk rã'ã: rã'ãn àtyk kêt kumrêx. ⁴⁴ Kam kôp kute me kakwýrja tyk kêt nhyim me kute kuwy pôkjadjwý par kêt. ⁴⁵ Ne gar ren ajaxwe kadjy apar nhikjêo mýjja punu'ýr amrãnh prãm mýj ne gar ren on? Bir, gar ren on krãta. Ne kam ren te apar nhikjê kêt ne ren atĩnkam ren akĩnhkumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar abakam ren akĩ:nhkumrêx. Ne ren aktã apar rã'ãn ren me biknor tokry djakam tẽn ren atokry ra:x ne. Kam kuwy pôk rã'ã: rã'ãn àtyk kêt kumrêx. ⁴⁶ Kam kôp kute me kakwýrja tyk kêt

nhym me kute kuwy pôkjadwỳ par kêt. ⁴⁷ Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mỳjja punu pumũnh tỳx prãm mỳj ne gar ren on? Bir, gar ren on kaba. Ne ren kam te ano nhikjê kêt ne ren akĩnhkumrêx. Metĩndjwỳnh kute me utàr ne ar me kadjy bẽnjadwỳr ne kute ar meo baja'ỳr abôxkam ren akĩnhkumrêx. Ne ren aktã ano rã'ãn ren me biknor tokry djàkam kuwykam tẽn ren atokry ra:x ne. ⁴⁸ Me bakukãmãre ne amrêbê: 'ã memã kum, "Kôp kute me kakwỳrja tyk kêt nhym me kute kuwy pôkjadwỳ par kêt."

Nãm ã Jeju arkum ane. Djãm mrãmri ne ar kute aminhikra, amipar jakàrmã? Djãm mrãmri ne ar kute aminoo pôxmã? Kati, ar kute àpênh jaxwe krã'yr ne kangamã ne Jeju 'ã arkum ar kute amibê amikukràdjà jakàrmã arê.

⁴⁹ Ne kam arkum,

—Be, kuwykam gêdja me kunĩ tokry. Kute mrãmri ne me kute Metĩndjwỳnhmã mry parkam kadjwanhĩo mry kunĩ kangàr pyràk, ane. Dja me ã tokryo tuknĩo ane.

⁵⁰ Ne kam ar'ã kadjwanhĩ jakre ne arkum,

—Be, kadjwanhĩ mexkumrêx. Godja kadjwanhĩ ta amikam akry apêx jabej arỳm o mỳjja jakry kadjy punukumrêx ne. On ar aje kadjwanhĩ mex pyràk ne abenmã akabẽn mex, ane.

10

Me kute prô kanga'ã ujarênh.

Mat 5.31, 19.1; Ruk 16.18

¹ Ne kam arỳm krĩraxbê Kapanakam me jamã kàx. Ne tẽn arỳm ngôbê Djodão nhikjêmã rên arỳm pykabê Djudêja'ỳr bôx. Bôx nhym kam me

krãptĩ: ajte 'ã bikprõnho dja. Nhym kam ajte memã ujarẽnho dja.

² Nhym mebê pardjêu arým 'ÿr bõx ne kute we kabẽn kajgo jabej kukjêrmã ne kum,

—Djãm Metĩndjwýnh kukràdjà kõt me kute tu prõ kangamã? Nãm me Jeju kute kabẽn kajgo jarẽn kadjy nàrà m ã kum ane.

³ Nhym memã kum,

—Be, Mõjdjê ne amrêbê: me bakukãmãremã 'ã karõ. Mÿj ne memã arê? ane.

⁴ Nhym me kum,

—Mõjdjê ne memã kum, “Gê me prõ'ã pi'òk no'òk ne kam kanga”, ane.

⁵ Nhym memã kum,

—Bir, me amakke kêt kam ne memã prõ kanga jarê. Nhym djãm adjàkamã ne me ã prõo ane? Kati. ⁶⁻⁷ Adjàkamã, kute mÿjja kunĩ nhipêxkam ne Metĩndjwýnh mymê ni ar ipêx ne memã kum, “Kamã dja me my prõ kadjy arým bãmmê nã arkum iren kam arým prõbit'ã ngrà ne.

⁸ Nhym kam ar ï abenã tÿm ne kam kute ï typdji pyràk.”

Nãm ã Metĩndjwýnh memã ane. Kam, djãm ar ï amãnhkrut rã'ã? Kati, ar kute ï pydji pyràk. ⁹ Be ga, Metĩndjwýnh kute abenã ar mẽnha pumũ. Kwãrik wãnh me'õ abenbê aro bikjêr kêt. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

¹⁰ Nhym kam ar akubyn kikrekam tẽn nhÿ. Nhym kõt ba djwýnh arým Jeju kute memã kabẽn jarẽnha jabej kukij. ¹¹ Nhym arým arkum,

—Gêdja me'õ prõ djwýnh kangan kam atemã akàxbê me'õmã kabẽn ne 'ÿr mõn kam arým

mrãmri krô'ã o prôn arým axwekumrêx, prökam axwekumrêx. ¹² Nhyim me niredjwý gêdja me mjên kanga nhyim kam atemã me'õ akàxbê 'ýr mō nhyim kam arým mrãmri krô'ã o mjên ne arým axwekumrêx. Nãm ã arkum ane.

Kum me prïre kïnh'ã ujarênh.

Mat 19.13; Ruk 18.15

¹³ Nhyim kam ar ja arým Jeju'ýr me prïreo mōn o bōx. Kute me kupênhmã ne ar 'ýr meo mō. Nhyim kôt ba djwýnh ar arým nêje memã bën tÿx. ¹⁴ Nhyim Jeju arým ar omün arým no kà nhàn arkum,

—Kwãrïk wãnh arek amrê me prïre iwýr mō, ane. Kwãrïk wãnh gar mebê adjàptàr kêt gê me arek amrê mō. ã me kute amijo anhÿrbit gêdja Metïndjwýnh me utàn me kadjy bënjadjwýr ne ar meo ba. ¹⁵ Ë, me kute me prïre pyràk ne amijo kàtàmjabit gêdja Metïndjwýnh me utàn me kadjy bënjadjwýr ne ar meo ba. Be, me prïre kute ta anim imarja pumũ. ã me kute amijo anhÿr gêdja Metïndjwýnh me utàn me kadjy bënjadjwýr ne ar meo ba. Mrãmri ne ba me amã katàt arê. Nãm ã Jeju arkum ane. ¹⁶ Ne kam aben totokmã me prïre jamýn me'ã ikra jadjuw ne memã kum,

—Gê Metïndjwýnh ajo djuw mex. Gê Metïndjwýnh ajo djuw mex, ane.

Me'õ nhõ nêkrêx kumex'ã ujarênh.

Mat 19.16; Ruk 18.18; Xim k 6.6; Xij 5.1

¹⁷ Ne kam arým memã kàx ne ajte prykôt tē. Tē: nhyim me'õ arým 'ýr prôt ne arým parbê kōnkrão nhÿn kum,

—Ujarênh djwÿnh, ga ne ga amexkumrêx. Itĩn rã'ã rã'ãmã mÿj gêdja ba Metĩndjwÿnh kadjy nê? ane.

¹⁸ Nhyim Jejubê Metĩndjwÿnh Kra nhyim ta kute kôt kum kator kadjy Jeju kum,

—Mÿkam ne ga imã imex jarê? Me'õ pykakam mex kêtumrêx. Metĩndjwÿnh pydjibit mex.

¹⁹ Metĩndjwÿnh kukràdjà ne ga arÿm ama. Me kute katàt amijo ba'ã kute memã karökôt kukràdjà ne ga arÿm ama. Nãm memã kum,

“Kwãrĩk wãnh me par kêt.

Kwãrĩk wãnh mebê prõo adjàkĩnh kêt.

Kwãrĩk wãnh adjàkĩnhĩ kêt.

Kwãrĩk wãnh ajêx ne me kãmex jarênh kêt.

Kwãrĩk wãnh aje me'õ nhõ mÿjja o aminhõ kadjy kwãrĩk wãnh ajêxnhĩ kêt.

Me amã abãmmẽ anã jabên ar kabên ma”, ane.

Ja kunĩ ne ga arÿm ama. Nãm ã Jeju kum ane.

²⁰ Nhyim kum,

—Nà, ujarênh djwÿnh, arÿm ne ba ibôktikam ja kunĩ ma. Ne kam kôt ije ar amijo iba rã'ã:n arÿm ijabatàn ne, ane.

²¹ Nhyim Jeju arek omũnho djan kam kum kĩnhkumrêx ne kum,

—Be, mÿjja pydji ne kute akukrà rã'ã. On tẽn memã anhõ mÿjja wã ngràn pãnh pi'ók kaprĩ byn me 'uwtĩ, me õ mÿjja kêtjamã angãn o me kĩnh. Ne kam amrê iwÿr tẽn mã ikôt ajkamẽ. Dja ga ã anen kam arÿm kàjkwakam anhõ mÿjja mex kumex. Ne kam ijã amijakren aje pĩte'y mÿnh mãn pràbê amã atokry pyma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamẽ.

²² Jeju ã kum ane nhym arým kam kaprĩ:re ne. Ne kam akẽx ne mã tẽ. Kaprĩ:re ne tẽ. Be, õ nêkrêx ne kume:x. 'Ã maje ne mã kaprĩren tẽ.

²³ Nhym kam Jeju kôt ba djwýnh ar'ýr akẽx ne arkum,

—Nêkrêx ne kute me kukrà prãmã. Me õ nêkrêx kumex gêdja me te Metĩndjwýnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ýr bôxmã, ane.

²⁴ Nhym kôt ba djwýnh te kute marmã kam no tyn ku'ê nhym Jeju arým arkum,

—Akmere ar, me õ nêkrêx kanàrràm ar baja ne me te Metĩndjwýnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ýr bôxmã. ²⁵ Ba ar amã arẽ gar ama. Be ga, mry jabatànhbê kameru te: kute aguja tekrax kremã ngjêxmãja pumũ. Me õ nêkrêx rũnhdjwý kute uràk. Me te Metĩndjwýnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ýr bôxmã nhym nêkrêx utà: ne. Nãm Jeju ã arkum ane. ²⁶ Nhym kôt ba djwýnh ja man kam no tyn djan kam kum,

—Je, nhym mýj me'õ gêdja Metĩndjwýnh amim utà? ane.

²⁷ Nhym Jeju arým ar omũnho djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytår prãmje nhym be, Metĩndjwýnh kute mýjja kunĩ mar. Kumãbit ne amirĩt ne. Ta ne kute me utàrkôt kute mar, ane.

²⁸ Nhym kam Pedru kum,

—Ë, arým ne bar inhõ mýjja kunĩmã inhiren mã akôt ajkamẽ, ane.

²⁹⁻³⁰ Nhym Jeju arkum,

—Ë, godja me'õ imã àpênh ne memã ijã ujarênh tẽm kadjy arým õ mýjjamã irer jabej, òbikwamã irer jabej. Ò kikre nàr kamy nàr kanikwýnh nàr nã

nàr bãm nàr prõ nàr kra nàr ò pykamã irer jabej ba dja ba kum o pãnh ra:x ne. Ne pãnh pyka jakam kum ò mỳjjao akrenh mex ne kum kungã. Ne pãnh òbikwao akrenh mex ne kum kungã. Dja ba kum krãptĩ: kubê 100 ngã nhym pãnh ò kikre, kamy, kanikwỳnh, nã, kra, ò pyka krãptĩ mex ne. Kamdjwỳ dja me kàtàm me'õ jao bikẽnho ba. Dja ã pykakam ane. Nhym ije pykao nykam gêdja Metĩndjwỳnhkõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrêx, ane. ³¹ Nhym be, jakam me rũnho kutewaja djãm me kute memã wa rã'ãmã? Kati. Me ja krãptĩ gêdja me kajgo mex ne me katẽn tẽ. Nhym be, me kajgo mex ne me katẽn tẽmja gêdja me pãnh rũnho kutewa. Nãm ã Jeju kõt ba djwỳnh arkum ane.

Ajte amikukãm amityk'ã ujarẽn.

Mat 20.17; Ruk 18.31

³² Ne kam ar ajte Jejumẽ ro'ã prykõt mõ. Krĩraxbê Djeruxarê'ỳr àbir mõ nhym Jeju tu kum me uma kêt ne ar kukãm tẽ. Nhym ar te kute marmã kam no tyn mõn arỳm tĩn prãm. Nhym kam arỳm me kàxã aro tẽn arkum amijã ujarẽn tẽ. Kõt ba djwỳnhbê 12jamã ne amijã ujarẽn tẽn kum,

³³ –Ë, ota gwaj arỳm Djeruxarê'ỳr badjãbirn babôxmã. Nhym kam ba ije amijo inhĩ dja me apỳnh me rũnhmã ikanga, me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr arkum ikangan Mõjdjê kukràdjã mar djwỳnhmãdjwỳ ikanga. Nhym kam me ikà mex jarẽn ijã abenmã kum, “Axwekumrêx. Gê me pãnh tu bĩnkumrêx”, ane. Ne kam me ba-jtemmã ikanga. ³⁴ Nhym me arỳm ijã bẽno ajkẽn ikutôn mry kã punuo ikaprêprê:k ne. Ne kam arỳm

ibĩ nhym ijã akatin akatin akati ba akubyn itĩn ne.
Nãm ã arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mat 20.20; Ruk 22.24

³⁵ Nhym kam Xijagumẽ Djuão ar arým 'ÿr bôx.
Djebedêu kute ar irja 'ÿr bôx ne kum,

—Ujarênh djwýnh, bar amã arẽ ga prĩne kôt ã ar
ijo ane, ane.

³⁶ Nhym arkum,

—Mÿj ne ba ije ar ajomã? ane.

³⁷ Nhym ar kum,

—Be, dja ga ĩ anhõ me ja kunĩo amiptàn prĩne
amexkumrêx ne apyma. Memã anhÿrkam bar irax
ne anhikô'ã memã nhÿ, bar ijõ adjubôk'ãnh nhÿ
nhym ar ijõ adjuge'ãnh nhÿ. Dja ga ã ar ijo ane,
ane.

³⁸ Nhym Jeju arkum,

—Gêt kon. Nã gãm ar arĩk amim 'ã karõn imã
arẽ. Ba ar amã arẽ gar ama. Dja ba ngõnhkrã
kam kangô jao ikõ. Djãm ar aje ipyràk ne kangô
jao akõm mã? Dja me ngõmã ijadjã. Djãm ar aje
ipyràk nhym ngõmã me kute ar ajadjãrmã? Nãm ã
arkum ane. Bir, mÿj'ã ne kangô jao kõm ne ngõmã
adjãrmã akre? Bir, amitokry kume:x'ã ne akre. Ar
kute uràk jabej ne ar kukij. Ar tokryo kute Jeju
tokry pyràk jabej ne ar kukij.

³⁹ Nhym ar kum,

—Nà. Kadjy ar ije apyràk, ane.

Nhym Jeju arkum,

—Mrãmri dja gar aje ipyràk ne atokry kumex ma.
Mrãmri dja gar kangô jao ikõ nhym me ngõmã ar
ajadjã. ⁴⁰ Be, djãm ba ne ba ar amã inhikô'ã ar
anhÿrmã arẽ got? Be, Ibãm kute amrêbê: amijo

me'ô ar utâr ar ta dja ar inhikô'ã memã nhỹ. Nãm ã Xijagumẽ Djuão arkum ane.

⁴¹ Nhym kôt ba djwýnhbê 10 arým ar kabên ma. Ne kam arým Xijagumẽ Djuão arkum àkrê ne.

⁴² Nhym Jeju amiwýr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bēnjadjwýr ne me ari àpēnh'ã memã àpnēnh ne memã bēn tỳx ba. Nãm ã me bajtemkam me rũnh kute meo bao ane gar arým ama. ⁴³ Djãm ar ga aje me kudjwamã? Kati. Ar ga dja gar ã anhýr kêtikumrêx ne. Ar ajõ abenkam arax prãm jabej amijo akajgon arkum adjàpēnh ar aba. ⁴⁴ Ne kam ar ajõ aben kadjy abēnjadjwýr rax prãm jabej tu amijo akàtàm ne me kunĩmã adjàpēnh kajgo aba. ⁴⁵ Ba ije amijo inhĩ djãm imã me àpēnh kadjy ne ba amrê tẽ? Kati, ba dja ba memã apê. Me ren ta amijaxwe pãnh tokryn arým ty. Nhym be kati. Me krãptĩ jaxwe pãnh ba dja ba itokryn arým ty. Memã idjãpēnh ja kadjy ne ba amrê tẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'ô no rã akubyn rĩ.

Ruk 18.35

⁴⁶ Nhym kam ar ajte tẽ:n kam krĩraxbê Djerikokam bôx. Bôx ne kam kato. Nhym kam Jejumẽ kôt ba djwýnhmẽ me krãptĩmẽ ne me Djeriko kurũm kator mō. Kator mō nhym wãnh Baximêu no rãja pry japkre'ã nhỹ, amijo à'wýro nhỹ. Ximêu ne kudji. ⁴⁷ Nhym me abenmã kum,

—Nadjarekam Jeju ne tēmja, anhýro kumex. Nhym arým kuman arým kum amijo akij ne kum,

—Ë, Jeju, Dawi tàmdjwý 'ô. Gop amã ikaprĩ, ane.

48 Nhym me krãptĩ arỳm kum bẽn tỳx ne kum, “E kum anhikrê”, ane. Nhym kam tu kum àkjêro bẽn kum,

—Dawi tàmdjwỳ 'õ, gop amã ikaprĩ, ane.

49 Nhym Jeju arek kum djan memã kum,

—Me ajõ tẽn kum arẽ gê amrẽ iwỳr tẽn, ane.

Nhym me 'ỳr tẽn kum arẽn kum,

—On akĩnh ne on kàjmã dja. Onĩj amiwỳr ajuw, ane. 50 Nhym arỳm wãnh inôkàti mẽn ekruux ne kàjmã dja. Kàjmã djan arỳm Jeju'ỳr tẽn. 'Ỳr tẽn arỳm 'ỳr bôx.

51 Nhym Jeju kum,

—Mỳj ne ba ije ajomã? ane.

Nhym no rãja kum,

—Bẽnjadjwỳr, aje inoo mex ba irĩtmã, ane.

52 Nhym Jeju kum,

—Ga ne ga arĩt kadjy tu amim ikamnhĩxkumrẽx ne iwỳr bôx. Kam dja ba arỳm ajo mex. Aj mã, ane.

Nhym kum kabẽnme ro'ã arỳm rĩt mex ne arỳm Jejukôt pry'ã tẽn.

11

Jeju rax ne Djeruxarẽmã àr.

Mat 21.1; Ruk 19.28; Dju r 12.12

1 Nhym Jejumẽ ar prykôt mō:n kam krĩraxbê Djeruxarẽ kuri krĩ ngrire ja'ỳr bôx. Krãnhrebê Oriwêre'ã rwỳkbê ne krĩ ngrire jabê Bepadjêmẽ Betanhamẽ. 'Ỳr bôx nhym kôt ba djwỳnh amãnhkrutmã kum,

2 —Pry ja'ã dja gar arek katàt krĩwãmã tẽn. Nhym ar akutã pry kator kraxkam dja gar mry'ã krĩ jabatành nyrewã pumũ. Nhym me kute pĩ maktã

õkre djê nhym ãmwã. Kraxje me'õ mrywã'ã krĩ kêt. Dja gar 'ãpre bôn amrẽ o tẽ. ³ Godja me'õ 'ã ar amã kabên jabej ne ar amã, “Mỳj kadjy”? ane gar kum, “Bẽnjadjwỳr 'ã tẽm prãm. Dja 'ã tẽn kam akuby:n amã ano.” Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴ Nhym kam ar 'ỳr tẽ. Tẽn kam arỳm mrymã kato. Kikre'õ jajkwa krekre tãri ne me mry 'ãpre nhym dja. Pry kênhkam ne mry dja nhym ar arỳm 'ãpre bõ. ⁵ Nhym ar bu'ã me ku'êja ar kukij ne arkum,

—Mỳj kadjy ne gar mry 'ãpre bõ? ane. ⁶ Nhym Jeju kute arkum 'ã karõ kõt ne ar ã memã ane. Nhym me arỳm arkum, “Ajrã”, ane.

⁷ Nhym ar arỳm Jeju'ỳr mryo tẽn o bõx. Ne kam ar aminhõ kubẽkào kum mry'ã aty. Nhym kam 'ã nhỹ. ⁸ Nhym kam me krãptĩdjwỳ kukãm kum pry'ã atyo mõ. Aminhõ kubẽkào kum atyo mõ. Nhym me kwỳ bu'ã kapõt'ỳr mõn pi'õ nhikẽn o bõx ne kukãm kum pry'ã o atyo mõ. Nhym arỳm 'ã tẽ. ⁹ Nhym me kwỳ kukãm mõ, o àkjêr mõ nhym me kwỳ kõt o àkjêr mõ. Nãm me o àkjêr mõn kàj bê abenmã kum, Metĩndjwỳnhmã kum,

—Jejubê me inhõ Bẽnjadjwỳr rax. ãm mexkumrẽx. Kam me ikĩ:nhkumrẽx. Gê on me ipytã. Gê Metĩndjwỳnh o kĩnh rax. Metĩndjwỳnh kukwakam ne arỳm me bakadjy bõx. ¹⁰ Arỳm me bakukãmãre Dawi kudjwa kute me ijo ba kadjy ne bõx. Gê me kàkwakamdjwỳ Metĩndjwỳnhmã nextire jarẽnho kumex. Gê on me ipytã, ane.

¹¹ Nhym arỳm krĩraxbê Djeruxarẽkam bõx. Bõx ne kam Metĩndjwỳnh nhõ kikretimã wadjã. Ne kam amibu'ã mỳjja kunĩ pumũnho tẽ. Nhym kam

arým 'ã amykry mex ne. Nhym kam kôt ba djwýnhbê 12mê amũ krĩ ngrirebê Betanha'yr tẽ. 'Yr tẽ:n kam bôx.

Ar kute tu amim Metĩndjwýnh kamnhĩxkumrẽxmã 'ã ujarẽnh.

Mat 21.18

¹² Nhym ar'ã akati nhym arým Betanha kurũm tẽ. Ne kam kum prãm ne. ¹³ Nhym wãnh pidjôbê pigêre'õ dja nhym amybým 'ô pumũ. Ne kute ô jabej kadjy 'yr tẽn 'yr bôx. Ne te ô jabej nhym ô kêt ne 'ôbit nhym arým omũ. Kraxje ô'ã mytyrwý kator kêt rã'ãkam ne ô kêt. ¹⁴ Nãm omũn tu pidjômã kum,

—Jakam dja ga adjô kêt kumrẽx nhym me adjô krẽn kêt ne, ane. Nhym kôt ba djwýnh arým kuma.

Kute kikreti nêje me anor:

Mat 21.12; Ruk 19.45

¹⁵ Nhym kam ar tẽ:n kam krĩraxbê Djeruxarẽkam bôx. Kam bôx nhym kam Jeju Metĩndjwýnh nhõ kikretimã tẽn wadjà. Nhym me kute memã mýjja nhõ djwýnh kumex. Nhym me kute memã mýjjao pãnh ne amim byr kadjy 'ã kumex. Nhym arým bõm me rẽnho dja. Nhym me kute me ô pi'ók kaprĩ pãnh memã kikreti nhõ pi'ók kaprĩ nhõ kadjy me kumex nhym mebê pĩponho àpanho tẽ. Nhym me kute tut nhõ djwýnhdjwý kumex nhym mebê krĩ djà nhikô rẽnho tẽ. ¹⁶ Ne mã mebê àptàro djan memã kum,

—Kwãrĩk wãnh on Metĩndjwýnh nhõ kikreti katikôt me ajẽnho aba kêt, ane. ¹⁷ Ne kam memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukâmâre Metîndjwÿnh kabên'ã pi'òk no'òk ne. Kamã Metîndjwÿnh ta memã kum,

“Inhõ kikreti ja'ã dja me abenmã kum,
'Apÿnh me ò pyka kunîkôt me kute Metîndjwÿnhmã kabên kadjy ne ò kikreti wã', ane.

Dja me ã inhõ kikreti'ã abenmã ane.”

Nãm ã Metîndjwÿnh pi'òkkam ane. Nhyim be, me ga ne ga me aje kam me àkînhîo aben pydji djà. Nãm ã Jeju memã ane. ¹⁸ Nhyim Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bēnjadjwÿrmê arÿm Jeju kabên ma. Ne kam 'ã aben maro nhÿn abenmã kum,

—Je tô mÿj dja gwaj baje Jeju bînmã on? ane. Me kum umakam ã abenmã ane. Me kâtâm kunî Jejukam no tyn kum kabên kînh ne kumex. Nhyim kam me rûnhja kum uma.

¹⁹ Nhyim kam Jeju ar'ã para nhyim ar arÿm krîrax kurûm katon tē.

Ar kute tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêxmã 'ã ujarēnh.

Dju r 14.13; Xij 1.6; Dju k 5.14

²⁰ Nhyim ar'ã akati nhyim ar ajte pidjôbê pigêre 'ãnh tēn omũ. Nhyim arÿm arêmê kunî ngrà ne. ²¹ Nhyim Pedru akubyn amijo tēn Jeju kabên man kum,

—Ujarēnh djwÿnh ota, aje pidjôbê pigêre kangrônhja arÿm ngràn dja, ane.

²² Nhyim kam arkum,

—Gora ar tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx. ²³ Ba ar amã arê gar ama. Gorēn me'õ krânhwãmã kum, “On amikaban ngô jabatàn h mÿjakam mōn tÿm”, ane. Ne ren òkre kadjwÿnhbê amim,

“Kon, birãm dja ipêx, kon”, anhÿr kêt ne tu kadjy amim kamnhĩxkumrêx ne ren amim, “Be, mrãmri dja ikabên kôt ã imã o ane”, ane. Kute ren ã amim anhÿrkam ren krãnh mrãmri ã amijo ane. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

²⁴ Kam aje mÿjja kunõ Metĩndjwÿnhmã adjà'wÿrja dja gar tu kadjy amim kamnhĩxkumrêx nhym arÿm ar akabên kôt ã ar amã o ane. ²⁵ Ga kam ar aje Metĩndjwÿnhmã adjà'wÿro adjãmkam amimaro dja. Me'õkam angryk jabej amimaro dja. Godja gar me'õkam angryk jabej on kam angryk wãnh kum anhiren kam angryk kêt. Dja gar kam angryk kêt nhym kàjkwakam ar Abãmdjwÿ arÿm ar gadjwÿ ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt. ²⁶ Be, godja gar me'õ, axwe'õ mar rã'ã jabej ne kam angryk rã'ã jabej nhym ar Abãmdjwÿ ar ajaxwe mar rã'ãn ar akam ngryk rã'ã ne. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjêr.

Mat 21.23; Ruk 20.1

²⁷ Nhym ar tẽ:n kam Djeruxarêkam bôx. Nhym kam Jeju ajte Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam bôx ne kam ar mrã. Nhym me rũnh arÿm 'ÿr bôx. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmẽ mebêngêtmẽ ne me 'ÿr bôx. ²⁸ 'ÿr bôx ne amÿja'ã kute kikreti kurũm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mÿj me'õ kabênkôt ne ga ar ã meo anhÿro aba? Mÿj me'õ ne amã me'ã karõ ga kam amũ ô'ã bõm ar me rênho aba? ane.

²⁹ Nhym Jeju memã kum,

–Badjwỳ dja ba mỳjja jabej me akukja. Me akumrêx dja ga me imã arê. Ba kam arỳm badjwỳ ije mỳj me'õ kabênkôt ar me anoro ibaja me amã arê. ³⁰ Djuão kute ngômã me angjênhja djãm me kabên kôt ne arík ar ngômã me angjêho ba? Nàr djãm Metĩndjwỳnh kabênkôt? Goja imã arê, ane.

³¹ Nhyam kam me abenkam kangan abenmã kum,

–Je mỳj dja gwaj kum nê? Dja gwaj kum “Metĩndjwỳnh kabênkôt”, ane nhyam kam gwaj bamã kabên 'õ jarênh gwaj bamã, “Bir be, mỳkam ne ga me amim Djuão kabênja mar kêt ne”? ane.

³² Nàr dja gwaj kum, “Me kabên kôt ne tu arík ar ngômã me angjêho ba”, ane nhyam kam me krãptĩ ren o ngryk ne kum gwaj bakurê gwaj ren kam bamã me uma ne. Me kàtãm ja ne me arỳm Djuão kabên man kum kĩnh ne, ne o Metĩndjwỳnh kukwakam kabên jarênh djwỳnh ne. Dja gwaj kum ane nhyam me arỳm o ngryk ne.

³³ Nãm me ã abenmã anen kam Jejumã kum,

–Kon ne. Ar ije mar kêt. Mỳj me'õ kabênkôt Djuão kute ngômã me angjênhja ar ije kôt mar kêtê, ane.

Nhyam kam memã kum,

–Bir be, dja ba badjwỳ me amã arênh kêt ne. Mỳj me'õ kabênkôt ije ar meo iba ja dja ba me amã arênh kêt ne, ane.

12

Pidjôo djuw mex djwỳnh jaxwe'ã ujarênh.

Mat 21.33; Ruk 20.9

¹ Ne kam memã apỳnh kukràdjà djàri'ã memã mỳjja jakren memã 'ã ajarênh memã kum,

—Be, me'õ arým amim pidjô kwỳ kren kadjy bu'ã kěno kôkayro kum o ipôk ne. Ne kam pidjô janênh djâmã kren ipêx. Ne pidjô pumũnh djwỳnh ku'ê djà'ã par prêkti nhipêx. Ne kam me kwỳmã kum, “Gora me imã o djuw mex. Gora gê abatành ne ô ga amim kwỳo atom ne imã mũm kwỳo atom.” Nãm ã me kwỳmã ane. Mebê idjaer'ã ne Jeju pidjô jakren me rũnh'ã pidjôo djuw mex djwỳnh jakren Metĩndjwỳnh'ã õ pidjôkô djwỳnh jakren kam arek memã 'ã ujarênhô djan memã kum,

—Õ pidjôkô djwỳnh ã me kwỳmã anen kam atemã pyka 'õmã tẽ. Ne kam kam wãnh ar ba. ² Nhyim arým pidjôja tuk ne kumex. Nhyim kam õ pidjôkô djwỳnhja arým 'ã mytyrwỳ jakren kam 'ỳr õ àpênh jano. Kute memã arênh nhyim me kute kum pidjô kwỳo atom ne kute kôt anor kadjy ne 'ỳr ano. ³ Nhyim kam 'ỳr tẽn bôx nhyim kam me kute pidjôo djuw mexja ate me'õjao tỹm ne kaprêprê:k ne. Nhyim mã akubyn 'ỳr ýkam tẽn 'ỳr bôx. ⁴ Nhyim ajte õ pidjôkô djwỳnhja pãnh 'ỳr me'õjadjwỳ jano nhyim 'ỳr tẽn 'ỳr bôx nhyim me bĩn punun kum pijàm jadjàn ano. ⁵ Nhyim kam õ pidjôkô djwỳnh 'ỳr ajte õ àpênh 'õ jano nhyim 'ỳr tẽn 'ỳr bôx. Tãmwãdjwỳ ne me tu kubĩ. Nhyim kam aben totokmã me'ỳr õ àpênh krãptĩ jano nhyim me kwỳ titik ne kwỳ pa.

⁶ Nhyim kra djwỳnh pydji, kum kra jabêja 'ã ne arým amim, “Godja ikra me'ỳr bôx nhyim me arým mar jabej”, ane. Ne arým me'ỳr ano nhyim me'ỳr bôx.

⁷ Nhyim kam me abenmã kum,

—Be, kra ne wã. Gwaj on kubĩ. Tãmwã dja bãm

kum mỳjja kunĩ ngã, õ nêkrêx kunĩ kanga, ane. Gwaj on tãmwã bĩn kam amim õ nêkrêx, õ mỳjja, õ pidjôja kunĩo aminhõ, ane. ⁸ Ne kam o tỳm ne kubĩn arỳm pidjôkô kurũm bõm kumê.

⁹ Be, mỳj gêdja õ pidjôkô djwỳnhja me ja on? Bir, dja me'yr tẽn me'yr bõx ne me imex ne kam õ pidjôkôja atemã me ja'omã kungã. Nãm ã Jeju me rũnhmã ane. Amijã ne õ pidjôkô djwỳnh kra jakren Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnh'ã ne õ àpẽnh jakre. ¹⁰ Nhym kam Jeju ajte memã me kukãmãre kabẽn jarẽn memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre memã Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽn memã kum,
“E kum kẽn ja ne me kute kikreo ãm djwỳnhja kute kikremã armã te omũn kam bõm kumê.
Kẽn ja ne arỳm kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tỳxi.

¹¹ Bẽnjadjwỳr djwỳnh ta ne ã kẽno ane gu me omũn kam bamã mexkumrêx”.

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arỳm 'ã pi'òk no'òk ne. Djãm me aje omũnh ne mar kêt? Nãm Jeju ã me rũnhmã ane. Nãm amijã kẽn jakre. Ne me rũnh'ã kikreo ãm djwỳnh jakre. Mrãmri ne me rũnh kute kikreo ãm djwỳnh pyræk ne arỳm Jeju kanga. Me rũnh kute kanga'ã ne Jeju me rũnhmã ja jarê.

¹² Nhym me amim,

—Be, gwaj bajã ne pidjôo djuw mex djwỳnhmê kikreo ãm djwỳnh jakre, ane. Ne bit kute o tỳmmã te 'ã amijakre. Me krãptĩ pymaje ne me te 'ã amijakren arỳm mã tẽ.

*Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõr'ã ujarẽnh.
Mat 22.15; Ruk 20.20; Rô 12.1*

¹³ Ne kam Jeju'ÿr mebê pardjêu kwÿmê Erodji nhõ me ja kwÿ jano. Jeju bēnjadjwÿr'ã kabēn punu jabej ne me ja jano. Godja bēnjadjwÿr'ã kabēn punu'õ jarē nhym me arÿm bēnjadjwÿrmã arē. Kadjy ne me Jeju'ÿr bõx ne kum,

¹⁴ —Ujarēnh djwÿnh, ba me arÿm ama. Ga ne ga akabēn katàtkumrēx. Amã me rÿnh pÿma kêt. Me rÿnhmê me kajgomê ne ga memã akabēno aben pyræk ne me imã Metĩndjwÿnh kukràdjà'ã adjujarēnh mexkumrēx. Me bēnjadjwÿr rÿnh kunĩ nhõ bēnjadjwÿr raxbê Xedja. Mebê idjaer kute o me bajtemja. Djãm Metĩndjwÿnh kukràdjà kôt ne gu me baje bēnjadjwÿr Xedjamã pi'òk kaprĩ nhõrmã? Nàr kon. Goja on ar imã arē. ¹⁵ Dja gu me kum kungã nàr dja gu me kubê nê? Nãm me ã Jejumã ane.

Nhym arÿm me 'êxnhĩkôt tu me kuman memã kum,

—Nok ba ren me amã, “Metĩndjwÿnh kabēn kupa'ã ne me kum õro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrēx. Ga, kute bēnjadjwÿr raxbê Xedjabê pi'òk kaprĩ nê prãmja pumũ”, ane. Amrē imã ngõnhponho pi'òk kaprĩõ tē ba me amã omũ, ane. ¹⁶ Nhym me kum o tēn kungã nhym arÿm memã kum,

—Mÿj me'õ ne 'ã karõja? Ne mÿj me'õ ne 'ã idji jêtja? ane.

Nhym me kum,

—E kum be, Xedja nhõ, ane.

¹⁷ Nhym Jeju memã kum,

—Bir be, õ pi'òk kaprĩ. Dja ga me kum angã nhym be, Metĩndjwÿnh nhõ mÿjjabit dja ga me Metĩndjwÿnhmã angã, ane. Nãm memã ane nhym

me te kute kutã mỳjja'õ jarēnhmã kam no tyn dja.
Ne kam arỳm kum kàx ne mã mõ.

Me tyk akubyn tĩn mỳr jabej me Jejumã kabēn.

Mat 22.23; Ruk 20.27; Tex k 4.16; Ap 20.4

¹⁸ Nhyim kam mebê xadjudjêu kwỳ 'ỳr bôx. Mebê xadjudjêu ne me arĩk memã kum,

—Be, me tyk akubyn tĩn prãm kêtkumrêx, anhỳr ar o ba. Me ja ne me 'ỳr bôx ne kukij ne kum,

¹⁹ —Ujarēnh djwỳnh, me bakukãmãre Môjdjê ne amrêbê: me bamã,

“Godja me'õ prõ'ỳr mõn kra kêt rã'ãn tyk jabej mỳj dja me nê?

Bir, dja kamymê ar aben djakam ikwãja'õ 'ỳr mõ.

Ne kam kum kra djin kukrij nhyim abatành ne.

Me kute 'ã abenmã kum, ‘Be, kamy tyk kra ne wã’, anhỳr ne kute kamy tyk mar tỳx rã'ã kadjy.”

Nãm ã me bakukãmãre Môjdjê me bamã ane. Nãm mebê xadjudjêu ã Jejumã ane. ²⁰ Ne ajte kum,

—Be, kamybê 7 ne axikôt apôx. Nhyim kutewaja prõ'ỳr mõ. Prõ'ỳr mõn kra kêt ne ty. ²¹ Nhyim atãrija pãnh 'ỳr mõn kam ajte ty. Nhyim pãnh atãrija 'ỳr mõn kam kra kêt rã'ãn ajte ty. ²² Be, nãm ar ã o anhỳro tēm tãmtã: nhyim arỳm kutapureja aro ino ren 'ỳr mõn adjwỳnhdjwỳ ty, kra kêt ne ty. Nhyim arỳm ar prõja arkôt ty, kra kêt rã'ãn ty. ²³ Ar kubê 7 ne ar aben totokmã kamy prõ'ỳr ba. Godja we ar kunĩ akubyn tĩn ne àbir jabej we àbirkam nhỳnh kamyja dja 'ỳr mõ? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tĩn kêt jarēnh mỳr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhyim binhikrēnh kadjy nàrànm ne mebê xadjudjêu ã kum ane.

24 Nhyim Jeju arým memã kum,

—Me aje Metĩndjwýnh kabẽn'ã pi'òk no'òk mar kêt ne me aje Metĩndjwýnh tỳ:xkumrêx mar kêt. Nã gãm me arĩk Metĩndjwýnh kupa'ã memã 'ã ajarẽ. 25 Be, me tyk ne akubyn tĩnkam djã ne me ajte abenwýr ba? Kati, akubyn me tĩnkam ne me abenwýr ba prãm kêt kumrêx. Kam dja me kute kàjkwakam kadjy mrãnh djwýnh pyræk. 26 Be, mrãmri me tyk akubyn tĩnkumrêx. Amrêbê: ne Metĩndjwýnh me bakukãmãre Mòjdjê mã kabẽn jarẽ. Me tyk akubyn tĩn'ã kabẽn jarẽ nhyim 'ã pi'òk no'òk. Djãm me aje pi'òkkam omũnh kêt, akaòk pòk ne tu mex ne ãm'ã ujarẽnhkam Metĩndjwýnh kute kum, “Ibê Abraãomê Idjakmê Djako ar ò Metĩndjwýnh”, anhyrja,

djãm me aje pi'òkkam amim arẽnh kêt?

Arým Abraão ar tyk 'ãtũmkam ne Metĩndjwýnh ã me bakukãmãremã ane. 27 Bir be, ar tyk tũmja Metĩndjwýnh mã tĩn ne ar ba nĩj pumũ. Djãm Metĩndjwýnhbê me tyk nhõ Metĩndjwýnh? Kati. Metĩndjwýnh ne me tĩn nhõ Metĩndjwýnh. Me tyk kunĩ ne me kum tĩn. Kam ne ba me amã, “Metĩndjwýnh ne kubê me tĩn nhõ Metĩndjwýnh”, ane. Nã gãm me kupa'ã memã 'ã ajarẽ. Nãm Jeju ã mebê xadjudjê mã ane.

Me kute kukràdjà jabej Jeju kukjêr.

Mat 22.34; Ruk 10.25

28 Jejumê mebê xadjudjê mã aktã kabẽno aben japanho dja nhyim Mòjdjê kukràdjà mar djwýnh'ò arým me'ýr bõx. Ne Jeju katàt kute memã Metĩndjwýnh kabẽn jarẽnhkòt arým kuman kam kukij ne kum,

—Metĩndjwỳnh kute katàt me kute amijo ba'ã memã karôkam kabẽn jarẽnhja kute aben nhipẽ memã kabẽn jarẽnhja dja ga amim maro tẽ. Nhỳnh kabẽnja'õ ne mexo kute kunĩ jakrenh? ane.
²⁹ Nhym kum,

—Be, Metĩndjwỳnh kabẽn'õ kumrẽx mexo kute kunĩ jakrenhja ba amã arẽ ga ama. Metĩndjwỳnh memã kum,

“E, mebê idjaer, gora ikabẽn ma. Bẽnjadjwỳr djwỳnh, kubê ne Metĩndjwỳnh. Bẽnjadjwỳr djwỳnh pydji.

³⁰ Me anhõ Bẽnjadjwỳr djwỳnh, me Atĩndjwỳnh dja ga me amã kĩnh, amã abêo katàt me kunĩ, mỳjja kunĩ jakre.

Djãm ajajkwaobit amã Metĩndjwỳnh jabêmã? Kati. Ajamak, akadjwỳnhbê, akukràdjà kunĩo dja ga me amã abê:.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh memã ane. Be, tãm ne ja. Metĩndjwỳnh kabẽn'õ kumrẽx mexo kute kabẽn kunĩ jakrenh ne ja. ³¹ Ne kam atãri Metĩndjwỳnh ajte memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyræk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh memã ane. Atemã kabẽn'õ mexo kute ja jakrenh kêt. Nãm ã Jēju kum ane.

³² Nhym Mỏjdjê kukràdjà mar djwỳnh kum,

—Ujarẽnh djwỳnh, kôt ne ga arẽ. Mrãmri Metĩndjwỳnh pydjibit. Atemã'õ kêt kumrẽx. ³³ Dja me kum kĩnh, kum abêo katàt me kunĩ, mỳjja kunĩ jakre. Djãm ajkwaobit kum Metĩndjwỳnh jabêmã? Kati. Amak, kadjwỳnhbê, kukràdjà kunĩo dja me

kum abê:. Ne kum amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne me kum amijabêja pyræk dja me ã kum amibu'ã me ja jabêo ane. Akabên ja ne mexo Môjdjê kabên kunĩ jakre. Dja me Metĩndjwýnh kabênja man kôt ar amijo ban arým mexkumrêx nhym me kute Metĩndjwýnhmã mry bôrja mexo me têp kêtumrêx. Me kute kum apýnh mýjja nhôr kunĩja mexo me têp kêtumrêx. Nãm ã Môjdjê kukràdjà mar djwýnhja Jejumã ane.

³⁴ Nhym kam ôkre kadjwýnhbê amim,

—Be, tãmwã ne ikabên kôt kabên mexkumrêx, ane. Ne kum,

—Be, Metĩndjwýnh kute amim apytàr ne ar ajo ba 'yr, ane. Nhym me ajte ijukri Jeju kukjêr kêt. Kabên mex pymaje ne ajte kukjêr kêt.

Kritubê mýj me'ô tàmdjwý jabej kute me kukjêr.

Mat 22.41; Ruk 20.41

³⁵ Nhym kam Jeju ajte Metĩndjwýnh nhõ kikretikam tẽn bôx ne memã Metĩndjwýnh kukràdjà'ã ujarêho djan kam memã kum,

—Be, Môjdjê kukràdjà mar djwýnh ne me memã kum, “Kritubê ne Dawi tàmdjwý”, anhÿr ar o ba. Be, djãm Kritubê Dawi tàmdjwýbit? Kati, kubê ne Dawi nhõ Běnjadjwýrdjwý, ane. ³⁶ Ne kam memã me kukãmãre Dawi kabên jarên memã kum,

—Be ga, me bakukãmãre Dawi ta kute memã 'ã ujarênhja pumũ. Metĩndjwýnh Karõ kukwakam kute memã Kritu'ã ujarênhja pumũ. Nãm memã kum,

“Inhõ Běnjadjwýrmã ne Běnjadjwýr djwýnh kabên ne kum,

‘Amrê idjubôk'ãnh nhỹ, Abênjadjwỳr raxkam idjubôk'ãnh nhỹ.

Ikam ama ba amrê awỳr akurê djwỳnho mỗ ga me kwỳo apardjan me kwỳ nhimex.’

Nãm ã Metĩndjwỳnh inhỗ Bênjadjwỳrmã ane”, ane. Bir be ga, Dawi kute kum “Abênjadjwỳr rax”, anhỹrja pumũ. ³⁷ Mỳkam ne me 'ã Dawi tàmđwỳ kajgo jarẽ? Djã nãm o tàmđwỳ kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o õ Bênjadjwỳr rax. Nãm Jeju ã memã ane nhym me krãptĩtija kum kabên kĩ:nhkumrêx ne.

³⁸ Nhym arek memã ujarênhô dja:n memã kum, —Gora me aminêje me omũ. Aminêje Mỗđjê kukrãdjà mar djwỳnhwã pumũ. Be, me ja ne me kute amibên kadjy kute kubêkà jabjêtibit jangjênh prãmkmurêx. Ne ajte me krãptĩ nhípôkri kute memã amibên nhym me kute memã rũnh jarênh ne kute memã kum, “Bênjadjwỳr, djãm ga, djãm ga”? anhỹrja. Ja ne me kum kĩnhkmurêx. ³⁹ Ne mebê idjaer bikprõnh djàkam nàr me krãptĩ àkuro krĩkam ne memã wan krĩ prãmkmurêx. Me kute amibên kadjy ne me me rũnh krĩ djàkam krĩ prãmkmurêx. Kwãrĩk wãnh gar me kudjwa kêt. ⁴⁰ Nãm me me 'uwtĩ krão apan mebê mỳjja kunĩo akĩ ne kam ajkwaobit Metĩndjwỳnhmã kabên rũnh ne, ne kum kabên 'ijabjêo ku'ê. Nãm me 'êx ne amijo mex ne kum kabên. Be kati, me axwekmurêx. Kam gêdja Metĩndjwỳnh me kuràm memã pãnh rax jarênh prĩne me kuràm meo ajkê. Nãm ã Jeju memã ane.

*Me'õ 'uwtĩ kute õ pi'ôk kaprĩ ngrire nhõr.
Ruk 21.1*

⁴¹ Nhyim kam me kwỳ itepato mōn bōx. Me kute amikutã Metĩndjwỳnhmã pi'òk kaprĩ kwỳ nhõr kadjy ne me mō. Nhyim Jeju arỳm tẽn pi'òk kaprĩ nhõr djã kōnh nhỹn me omũnho nhỹ. Me õ nêkrêx rũnh krãptĩ ne me aben totokmã kam pi'òk kaprĩ rũnh ne kurẽ. ⁴² Nhyim kam me'õ nija 'uwtĩ kubê mjên tyk nhyim õ mỳjja kêtja ngõnhponhreo pi'òk kaprĩo amãnhkrut ne kubyn o tẽn kam kumẽ. Ngõnhponhreja ne abenã rēnhkam kubê pi'òk kaprĩ 'õ pydji, ngri:re.

⁴³ Nhyim kam Jeju amiwỳr kôt ba djwỳnh ar ku'uw nhyim ar 'ỳr bōx. Nhyim arkum,

—Ba ar amã arẽ, me'õ 'uwtĩ ja ne õ mỳjja kêt ne tu me kurãm õ pi'òk kaprĩ raxo tẽn Metĩndjwỳnhmã kungã. Me kunĩ kurãm pi'òk kaprĩ raxo tẽn kum kungã. ⁴⁴ Me ja ne me õ pi'òk kaprĩ kumex ne kam 'ã kâtãm ne kumex. Ne kam 'ã kâtãmja Metĩndjwỳnhmã kungã. Nhyim be, me'õ nija ne õ pi'òk kaprĩ kêtê, pi'òk kaprĩ ngrire ne tu kum kunĩ ngã. O kute amikadjy mỳjja byr ne krẽn ne tĩn kadjy Metĩndjwỳnhmã kunĩ ngã. Kum 'õ nõr kêtê. Kam ne ba me amã,

—Nãm me kurãm pi'òk kaprĩ rax ne kum kungã. Mrãmri ne ba ar amã arẽ. Nãm ã Jeju kôt ba djwỳnh arkum ane.

13

Akubyn bōx kukãm mỳjja apõx'ã ujarēnh.

Mat 24.1; Ruk 21.5

¹ Ne kam Metĩndjwỳnh nhõ kikreti kurũm kato. Nhyim kôt ba djwỳnh'õ kum,

—Ë, Ujarēnh djwỳnh ga, kēntio me kute kikreti kwỳ nhípêxja pumũ. Kēnmẽ kikre ã ti:re ane, ane.

² Nhym Jeju arÿm arkum,

—Be, ar kikretiĵa pumũ. Dja ĩ me kurê djwÿnh prĩne kikreti ngràn kēn aben nhiby ikwã kunĩ nhikô rê. Nhym kam kēn'õ aben nhiby nōr kētkumrēx, ane. ³ Nhym kam ar tē:n kam krānhbē Oriwēre'ã wabi. Nhym Jeju arÿm amybÿm Metĩndjwÿnh nhõ kikreti kōnh nhÿ. Nhym Pedrumē Xijagumē Djuãomē Ångre ar me kàxã kukij ne kum,

⁴ —Ë, ar imã kikreti ngrānh'ã ajarē. Nhÿnh amex 'õkam dja me bakurê djwÿnh me bawÿr bōx ne kikreti ngràn ãm djà kapõ? Mÿj gēdja kukām apōx? Dja bar omũn kam kōt õ akatimã ikaton õ akatĩ ma.

⁵ Nhym kam Jeju arkum apÿnh mÿjja kukām apōxmã arkum 'ã ajarēn arkum,

—Gora ar amijã ano tÿx gē me'õ ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metĩndjwÿnhbē ar ajo akēx kēt. ⁶ Be, me krāptĩ dja ĩ aben totokmã me'ÿr bōx ne arÿm amijo 'êx. Amijo 'êx ne arÿm amijã imē. Amijã imēn arÿm memã kum, “Me anhõ Bēnjadjwÿrbē kumkati kadjy ne Metĩndjwÿnh ijano ba tēn bōx. Ba ibē Kritu”, ane. Ne kam arÿm me krāptĩ noo aknon Metĩndjwÿnhbē meo akēx.

⁷ Be, kam dja gar me kute abenwÿr prõt man amybÿm me kute abenwÿr prõt jarēnh ma. Kwãrik wānh kam ar atĩn prām kēt. Ba ne ba kukām ar amã 'ã ajarē gar arÿm ama. Ja kumrēx gēdja me ã o anhÿro tē. Kraxje kute inomã mēnh kēt, kute 'ÿr o tēm rã'ã. ⁸ Nà, apÿnh me ba djari gēdja me abenwÿr prõt ne aben nhimexo ba. Nhym apÿnh bēnjadjwÿr rũnh nhõ me dja me abeno kurê djwÿnh ne aben nhimexo ba. Apÿnh pyka djari gēdja kam

pyka terte:t ne. Nhym prãmdjwÿ me kwÿ nhimex. Be, me tokry krax ne ja. Ga, me nire kra àja pumũ. Adjÿm. Dja kra à:n kam arÿm à ra:x ne. Me adjwÿnhdjwÿ dja me tokry mō:n kam arÿm tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja.

⁹ Be, ar ga dja gar ajaxwe kêt kadjy amijãno dja. Dja me apÿnh me rÿnhmã ar akangan me bikprõnh djakam ar atitik ne. Ar aje ijã adjujarẽnh ar abakam dja me apÿnh me bẽnjadjwÿr rÿnhmẽ me bẽnjadjwÿr kry'ÿr ar ajo mō. Ar ajo mō gar me kabem aku'ê. Memã ijã adjujarẽnh nhym me kute mar kadjy me kabem aku'ê. ¹⁰ Nhym be, me kute amim imar dja me apÿnh me ba djà kunikôt ijã ujarẽnh ny jarẽnh kumrẽx.

¹¹ Dja me ar ajo rôrôk ne kute memã ar akukjêr kadjy me rÿnhmã ar akanga. Kwãrîk wãnh gar kam amikukãm akabẽn 'õ'ã karõ kêt ne kwãrîk wãnh amikukãm anhõkre kadjwÿnhbê amim, “Je tô mÿj gêdja ba aminêje memã ikabẽn ja on”? anhÿr kêt. Be, me kute memã ar akukjêr majmã dja Metĩndjwÿnh Karõ ta ar amã ar akabẽn mex jarẽ gar aman arÿm memã arẽ. Kute ar amã ar akabẽn jarẽnh ja dja gar memã arẽ. Djãm ar ga dja gar memã akabẽn jarẽ got? Kati. Karõ ta dja memã kabẽn jarẽ.

¹² Nhym mÿjja kunĩ pyka kôt amingrãnh kadjy dja me kute abeno õbikwa djwÿnh abenmã àkrê. Me rÿnh kute me par kadjy dja me memã kamy kanga. Dja bãm memã kra kanga. Dja kra kum nã nàr bãm kurèn me rÿnhmã ar kanga. Me rÿnh kute ar par kadjy ar kanga. ¹³ Ikôt ar abikamẽnhkam dja me kunĩ kum ar akurê. Ne te kum ar akurê gar ijã adjukanga kêt ne amã ikĩnh tÿx rã'ã ba arÿm ar

apytà. Dja me kunĩ kute aminhinomã amimēnh nhõ akati bõx gar amã ikĩnh tỳx rã'ã ba arỳm ar apytà. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁴ Ne kam ajte arkum,

—Be, ar aje ajbir imã, “Ar imã kikreti ngràn'h'ã ajarē”, anhỳrja ba ar amã arē gar ama. Dja mỳjja amingràn'h 'ỳr nhym kam arỳm mỳjja punutija dja. Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam dja. Djãm mỳjja punuti Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam ãmkam mex got? Dja kam dja gar arỳm omũ. Mỳjja punuti djõ'ã dja me mỳjja kunĩo ajkēn kungrà. Me bakukãmãre Danijeu ne amrēbê: 'ã ajarē. Metĩndjwỳnh kuk-wakam memã 'ã ajarē. Danijeu ne arỳm memã mỳjja punuti ja'ã ajarēn 'ã pi'òk no'òk. Dja gar pi'òk no'òkwã pumũn kam mỳjja punuti pumũn kam kõt ama. Kam gēdja Djeruxarē bu'ã pyka ja nhidjibē Djudējakam me ja amijã maje krãnh'ỳr prõt ne.

¹⁵ Gēdja me'õ kikre nhimòk po'ã ãm jabej kwãrĩk wãnh akubyn ùrkwãmã nēkrēx'ỳr àr ne byr ne o tēm kêt.

¹⁶ Gē purkam ar ba jabej tu umaje prõt. Kwãrĩk wãnh kute kubēkà jamỳnhmã 'ỳr akēx kêt. Dja tu me ãm kamã amũ prõt.

¹⁷ Watĩ:re, akati wãkam me tujarômē me kra karà dja me tokry:. Me mỳjja punuti pymaje prõt ne kam arỳm tokry:. ¹⁸ Dja gar Metĩndjwỳnhmã amijo a'uw gē na raxkam umaje ar aprõt kētmã.

¹⁹ Be, dja me kam tokry kume:xi. Akubyn amijo tēn mỳjja kunĩmo krax djà'ỳr amijo bõx ne ama. Me akukãmãre aben kukãm tokrykõt dja gar me maro tē. Dja gar me tokry tũm maro tē:n amiwỳr me tokry maro bõx. Ga, me tokry kume:xja pumũ. Be, amrē mỳjja punuti nhõ akati bõxkam dja me

tokryo katàt me tokry tũm wã kunĩ jakre. Ne amrẽ me'ã akati mōrkam me tokry nydjwỳ dja me tokryo mỳjja punuti'ã me tokryja tẽp kêt-kumrẽx. ²⁰ Metĩndjwỳnh ren tokry'ã akati kwỳ ngri kêt nhym me'õ ren tĩn kêt-kumrẽx. Be, Metĩndjwỳnh kute amim õ me ja'ã karõ ne kute amijo me utàrja kadjy dja arỳm 'ã akati wã kwỳ ngri.

²¹ Godja me'õ 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arỳm Kritu bõx ne nhỹ. Arỳm ne Metĩndjwỳnh 'ã me õ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽ nhym jakam arỳm memã nhỹ”, anhỹr jabej. Nàr me'õ ajte 'êx ne ar amã, “Ota, jakam arỳm Kritu bõx ne nhỹ. Arỳm ne Metĩndjwỳnh 'ã me õ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽ nhym jakam arỳm memã nhỹ”, anhỹr jabej. Djãm ar aje me ja marmã? Kati, kwārík wãnh amim me ja mar kêt.

²² Be, apỹnh me ta kute amijo Kritu pyràk dja me amijo amirĩt ne. Nhym amũ me jadjwỳ amijo amirĩt ne 'êx ne memã kum, “Ba ne ba Metĩndjwỳnh kukwakam me amã idjujarẽnh iba”, anhỹro ba. Dja me me aêrbê mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx, kute me noo biknor nhym me kute me'ã abenmã kum, “Mrãmri ne djãm Metĩndjwỳnh kukwakam me kabẽn-kumrẽx”, anhỹr kadjy. Godja me o me noo biknor ne Metĩndjwỳnhbê meo akẽx jabej. Metĩndjwỳnh kute amrẽbê amijo me utàrja kubê meo akẽx ne kute meo ba jabej. Me 'êxnhĩ no tỳxo kute me akrenh jabej, godja kubê me kwỳo akẽx ne meo ba jabej. ²³ Be, ar ga dja gar amijã ano tỳx ne. Ba ne ba mỳjja apõx kêttri kukãm ar amã arẽ gar arỳm ama. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Nhyim me tokryo ku'êwã'ã akati apêxkam dja mýjja rûnh apôx.

“Nhyim myt amijo akamàt kô tyk nhyim mytyrwý irã kêt.

25 Nhyim kanhêti kàjkwa kurûm rôrôk nhyim kàjkwakam apýnh mýjja tỳ:x amingrêk ne.”

26 Ba kam ije amijo inhĩ dja ba arým prĩne itỳ:x ne prĩne imextire ne ipyma:. Ne kam kakrãkôt bôx nhyim me kunĩ: arým ibôxkôt ipumũ. 27 Ba kam ikadjy mrãnh djwýnh jano nhyim me arým inhõ me ja o atom. Ije amijo me utàrja kunĩo atom. Dja me kwý kàjkwa krax'ãm mõn meo atomo mõ. Nhyim me kwý kàjkwa 'ênhôt'ãm mõn meo atomo mõ. Nhyim me kwý aktã kàjkwa nhirê'ãm mõn meo atomo mõ. Dja me apýnh pyka kunĩkôt inhõ me ja kunĩ:o atom. Ba ne ba kukãm ar amã 'ã ajarẽ. Gora abej ajkam ama.

28 Be, akubyn ibôx djã nhõ akatija'ã ne ba ije pidjôbê pigêre jakremã. Gora ije 'ã mýjja jakreja ma. Ba ar amã arẽ gar ama. Dja pidjô pakà nokà tukam 'ô nhingrã kadjy arým ingrã apôx gar kam arým amexmã kamnhĩx nhyim kam arým amex. 29 Bir be, gêdja ba ije ar amã mýjja jarênhja ã apôx mör ane gar kam arým ijabej rĩt ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibôx djã arým 'ỳr. 'Ỳr dja mýjja apôxja. Amex kutã gêdja pi'ô ingrã. Nhyim be, ibôx kutã gêdja mýjja pumatija apôx mõ.

30 Nã, mrãmri ne ba ar amã kôt arẽ. Me akam-ingrãnyre ja gêdja gar atyk par kêttri mýjja ja kunĩ apôx. Mrãmri ne ba ar amã arẽ. 31 Ikabên kajgo kêtikumrêx. Gêdja pykamẽ kàjkwa ĩ apêx. Nhyim be,

ba ikabên gêdja 'õ biknor kêtikumrêx. Mrãmri gêdja ba ije mỳjja jarênh ja kunĩ apôx nhym me omũ, ane.

Me kute bôx djà nhõ myt mar kêt.

Mat 24.36; Ruk 12.37; Tex k 5.2

³² Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibôx djà nhõ akati nàr myt djãm me'õ kute mar? Kati, me'õ kute mar kêtikumrêx. Kàjkwakam kadjy mrãnh djwýnhdjwý kute mar kêt. Ibãmbit ne kute mar. ³³ Dja gar ajaxwebê amijãno djan arek ijabej ajkam ama ne Metĩndjwýnhmã amijo a'wý. Mýkam? Bir, ar aje akubyn ibôx djà'ã myt mar kêt kam. ³⁴ Ar aje akubyn ibôx djakam myt mar kêt kute õ kikre djwýnh nhõ àpênh pyræk. Ba ar amã arê gar ama. Be, õ kikre djwýnh ne arým kurũm anhýr bê tẽmmã. Ne kam õ àpênhmã kikre'ã karõn arkum apýnh àpênh djà'ã karõ. Ne kre nêje ku'ê djwýnhmã kum, “Gora arek ijabej ajkam ama”, ane. Ne kam arým mã tẽ.

³⁵ Kam dja gar gadjwý arek ijabej ajkam ama. Ba ne ba ije õ kikre djwýnh pyræk. Ar aje ibôx'ã myt mar kêt. Godja ba parakam ibôx jabej nàr akamàt kô ipôkri ibôx jabej nàr õkrên'ãnh kàrkam ibôx jabej nàr kryrãm ibôx jabej. ³⁶ Ar arek ijabej ajkam ama. Dja gar ate akrã ba ar ajaêrbê bôx gar ajmã nẽ. ³⁷ Ar amã ne ba arým ibôx djà'ã karõ. Jakam ne ba me kunĩmã 'ã karõ. Me arek ijabej ajkam ama. Nãm ã Jeju me kukãm mỳjja apôx'ã arkum ane.

14

Me'õ nire kute Jeju nhimõkkam kangô runh.

Mat 26.6; Dju r 12.1

¹ Be, Metĩndjwỳnh me irôbê mrãnh nhõ akati nêje arỳm akati pydji. Kam ne mebê idjaer kunĩ amex kunĩkôt aben pydji. Amrêbê: Metĩndjwỳnh me kukãmãre nhirôbê mrãnh nhym me kute aben kajmã'ã mar kadjy ne me aben pydji. Kamãdjwỳ ne me kute djwỳponhrebit kur. Metĩndjwỳnh me irôbê mrãnh nhõ akati nêje akati pydji nhym me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ Mỏjđjẻ kukràđjả mar djwỳnhmẽ arỳm abenmã kum,

—Mỳj godja gwaj baje me krãptĩ kàxã Jejuo batỳm ne bĩnmã on? ane. ² Ne ajte abenmã kum,

—Kwãrĩk wãnh gwaj me kute aben pydji djả nhõ akatikam o batỳm kêt. Gwaj ren o ane nhym me krãptĩ ren o ngryk ne ren kangao kumex, ane. Metĩndjwỳnh me irôbê mrãnh nhõ akatikam me krãptĩ bôxja ne me kuman ã Jeju'ã abenmã ane.

³ Be, krĩ ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhỹ. Kamã ne me'ỏ ã kajẻkam tẻ arỳm mex. Idjibẻ ne Ximão. Ủrkwỏkam ne Jeju ỏ kwỳ krẻno nhỹ. Ỏ kwỳ krẻno nhỹ: nhym me'ỏ ni arỳm 'ỳr tẻn 'ỳr bôx. Nãm 'ỳr kẻn jakareo ngỏnh byno tẻ. Ngỏnhkam ne me kudjỳ djả kangỏo ipu. Idjibẻ ne nadu. Nãm me prẻne ipẻx mex nhym pỏnh raxkumrẻx. Nãm o tẻn o bôx ne 'ã kutan arỳm Jeju nhimỏkkam kapĩ.

⁴ Nhym bu'ã me ku'ẻ kwỳ kôt nokỏ nhỏn abenmã kum,

—Je tỏ mỳkam ne arỳm me kudjỳ djỏo ajkẻ?

⁵ Gwaj ren pi'ỏk kaprẻ kadjy ren memã kungỏ ne ren pỏnh pi'ỏk kaprẻ rax ne ren kuby. Ren 'ã akrekam pỏnhỏ denarju kubẻ 300 jakre. Gwaj ren pi'ỏk kaprẻ rax byn ren me ỏ mỳjja kẻtmã kungỏ. Mỳkam ne arỳm o ajkẻ? ane.

⁶ Nãm ar anen nijamã akij. Nhym Jeju arým tu ar kabẽn man arkum,

—Kwārĩk wãnh rã'ã. Mýkam ne gar kum kaprĩ jadjà? Djãm kute ijã kapĩnkam punu got? Kati, mexkumrẽx. ⁷ Be, akati kunĩkôt ne ar abu'ã me õ mýjja kêt ar ba rã'ã. Ar aje memã mýjja nhõr prãm tu memã angã. Nhym djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'amã? Ba ar amã arẽ gar ama. ⁸ Dja ba ty nhym me arým ijadjà. Me kute ijadjarmã ne nija kuma. Kuman arým kum ikaprĩn ijã me kudjý djà kapĩ. Nãm te kute mýjja mexo kute imex pyrãk ne kute imã õrmãn arým tu ijã me kudjý djà kapĩ. ⁹ Ba ar amã arẽ gar ama. Dja me kãj bê pyka kunĩkôt mã memã ijã ujarẽnh ny jarẽn mã nijadjwý 'ã ajarẽ. Kute ijã me kudjý djà kapĩn'ã ajarẽ. Gêdja me kam aben djô'ã nija mar rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrẽx. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁰ Nhym kam Djuda Ikadji, Jejukôt ba djwýnhbê 12 'õ ne me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar'ýr tẽ. Kute arkum Jeju kanga kadjy ne tẽ. ¹¹ Ar'ýr tẽn ar'ýr bõx ne arkum,

—Arým ba ije ar amã Jeju kangamã. Nãm ã arkum ane nhym ar kuman arým kĩnhkumrẽx ne. Ne arým kum kabẽn jarẽn mãmdjin kum,

—Dja ga ã Jejuo ane bar kam arým amã pãnh pi'ók kaprĩ ngã, ane. Nhym kam amim,

—Mýj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjy on? Nãm ã Djuda amim anhýro ba.

*Ar kute ro'ã õ kwý krẽno ino rer.
Mat 26.17; Ruk 22.7*

¹² Nhyam kam mebê idjaer kukràdjàkôt me kute djwỳponhbit kur nhõ akati arỳm kutewa. Kam ne me apỳnh ùrkwākam Metĩndjwỳnhmã mrykĩ'átomti pan kuku. Amrêbê: Metĩndjwỳnh me irôbê mrãnhja ne me kute kôt mar kadjy ã o ane. Nhyam kôt ba djwỳnh ar Jejumã kum,

—Metĩndjwỳnh me irôbê mrãnh nhõ akatikam gwaj banhõ kwỳ krẽn kadjy jãm dja bar tẽn ar akutêp gwaj banhõ kwỳ krẽn djà jadjwỳr mex? ane. ¹³ Nhyam arỳm kôt ba djwỳnh amãnhkrutmã 'ã karõn arkum,

—Dja gar krĩraxkam tẽn. Nhyam arỳm me'õ ngyo ngõnhkam ngõ mỳn o tẽn gar omũ. ¹⁴ Nhyam arỳm kikremã wadjà gar kôt tẽn wadjà. Wadjàn õ kikre djwỳnhmã kum, “Ujarênh djwỳnh ne amã kabẽn ne amã, ‘Bamẽ ikôt ba djwỳnhmẽ ne bar inhõ kwỳ krẽnmã. Nãr kadjy inhõ kumoka'ê? Aje me bõx nymã kumoka'ê jarênhja, nãr? Dja bar Metĩndjwỳnh me irôbê mrãnh nhõ akati mar kadjy mrykĩ'átomti krẽ. Nãm ã Bẽnjadwỳr amã ane”, ane. Be, dja gar ã õ kikre djwỳnhmã ane. ¹⁵ Nhyam kam kôjrũm kumoka'ê jabatãnh'ỳr ar ajo tẽn ar amã akre. Kam ne gwaj bakutêp mỳjja kunĩnõr pro. Dja gar kam ikutêp gwaj banhõ kwỳ krẽn djà jadjwỳr mex. Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo ane.

¹⁶ Nhyam kam kôt ba djwỳnh 'ỳr tẽn. Ne Jeju kute arkum kabẽn kôt arỳm mỳjja kunĩmã katon arỳm kam mrykĩ'átomti gan õ kwỳ krẽn djà jadjwỳr mex.

¹⁷ Nhyam arỳm ar'ã para nhyam Jejumẽ Ar kubê 12 ro'ã kikre'ỳr tẽn 'ỳr bõx. ¹⁸ Ne kam arỳm nhỹ. Àkuro nhỹ nhyam kam Jeju arkum,

—Ar ajô ikôt adjàkuro anhÿrja dja ga ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã arënhkumrëx, ane.

¹⁹ Nhyam kam ar arÿm kaprÿren apÿnh ar ï djari aben totokmã kum,

—Djãm ba? Djãm ba? ane.

²⁰ Nhyam arÿm arkum,

—Be, ar abê 12ja 'ô, aje ikôt ngônhrätikam mry kangômã djwÿ jadjaro anhÿrja'ô dja ga memã ikanga. ²¹ Be, ba ije amijo inhÿ ne amrëbê me bakukãmäre ijã Metÿndjwÿnh kabën no'ôk nhyam pi'ôkkam me kute ijo anhÿrmã arënh kôt ne me arÿm jakam ar ã ijo anhÿro ba. Nhyam be, kute ikurê djwÿnhmã ikanga djwÿnhja dja ï kute memã ikanga pãnh tokry rax ne. Ý, watÿ:re. Tãmja ne ren rwÿk kët ne. Nãm ã Jeju arkum ane. ²² Nhyam ar àkuro nhÿ: nhyam Jeju arÿm djwÿ'ô byn kam o Metÿndjwÿnhmã mextire jarë. Kum mextire jarën arÿm kokij ne apÿnh arkum kungã. Ne kam am-inhÿ'ã djwÿ jakren arkum,

—Inhÿ ne ja. Ar abyn krë, ane.

²³ Ne kam ngônhräkam pidjô kangôjadjwÿ byn kam o Metÿndjwÿnhmã mextire jarën arkum kungã. Nhyam ar kunÿ o ikô. ²⁴ Nhyam kam amikamrô'ã pidjô kangô jakren arkum,

—Ikamrô ne ja. Me kräptÿ kadjy dja ikamrô prôt. Metÿndjwÿnh ne arÿm ikamrô prôt'ã memã kabën ny jarënh mãmджи, ane.* ²⁵ Ba ar amã arë

---

* **14:24** Mrãmri ne Jeju kamrô prôt nhyam Metÿndjwÿnh arÿm 'ã memã kum, “Arÿm ne ikra tyn kamrô prôt. Jakam dja me tu amim ikra markumrëx ba kam arÿm me axwe maro aknon mekam ingyk kët ne.” Nãm ã Metÿndjwÿnh memã ane.

gar ama. Ije pidjô kangôo ikômo krâ'yr ne ja. Metîndjwÿnh kute amim ô me ja kunĩ pytâr ne kute meo bakambit dja ba pidjô kangô nyo ikô. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁶ Nhyim kam ar ngre. Ngren arÿm o ino re. Ngrero ino ren arÿm amũ krãnhbê Oriwêre'ÿr mō.

*Pedru 'êx kukãm kute kum arênh.
Mat 26.31; Ruk 22.31; Dju r 13.37*

²⁷ 'ÿr mō: nhyim Jeju arkum,

—Be, akamãtja tãmkam dja me ijo ajkê gar me umaje aprôt ne ajmã. Amrêbê: ne me bakukãmãre ar aprôt ne ar abimãnh'ã ajarê. Metîndjwÿnh kukwakam ne me ar ajã ajarêh memã kum,

“Be, dja ba mrykĩ'ãtomtio ba djwÿnh titik nhyim mry umaje prôt ne ajmã.”

Nãm me ã ar ajã ujarêhho anen arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Be, akamãtja tãmkam dja gar me umaje aprôt ne ajmã. Me bakukãmãre kute ar ajã ujarêh kôt dja gar aprôt ne ajmã. ²⁸ Nhyim kam me arÿm ibĩ. Ba ityk ne akubyn itĩnkam dja ba ar akukãm pykabê Garrêjamã tẽ, ane.

²⁹ Nhyim Pedru kum,

—Godja ar kunĩ prôt ne bimãnh jabej ba dja ba arkôt iprôt ne imãt kêt ne, ane.

³⁰ Nhyim Jeju kum,

—Kati, mrãmri dja ga arkôt aprôt. Ba amã arê ga ama. Akamãtja tãmkam ôkrêh'ãnh kâr kêttri dja ga amijã maje ajêx pydji, nhyim arÿm kã. Ga kam ajte amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ijã memã kum, “Kati, ije me'ôwã pumũnh kêtikumrêx”, ane. Nhyim ajte kã. Dja ga ã ijã memã ane. Mrãmri ne ba amã

arēnhkumrēx. Nām ã Jeju kum ane. ³¹ Nhym Pedru kàj bê ajte kum,

—Gê me gu baro'ã gu babĩn jabej ba ije amijã maje ijêx prãm kêtikumrēx, ane. Nhym kam ar kunĩ ã kum ane.

Pidjôkôkam Bãmmã amijo à'wỳr.

Mat 26.36; Ruk 22.40

³² Ne kam mō:n kam Jeju kôt pidjôkôbê Djex-ema'ỳr bôx. Nhym kam kôt ba djwỳnhmã kum,

—Jakam dja gar ikutêp nhỹ. Ba 'ỳr Metĩndjwỳnhmã amijo a'wỳ, ane. ³³ Ne kam Pedrumẽ Xijagumẽ Djuão ar aprôn aro mō. Ne kam madjã kreti:n arỳm kaprĩ rax ne. ³⁴ Ne kam arkum,

—Ikaprĩ:re. Arỳm ikaprĩ kute ibĩn 'ỳr. Jãnh mãn ar idjêje nhỹ gwaj baro'ã aminêje barĩto nhỹ, ane.

³⁵ Ne kam amũ tẽ. Tẽmo rãm ne ja ne tu mỳrbê tỹm. Tỹm ne arỳm Metĩndjwỳnhmã amijo a'uw. Kute tokry, kaprĩbê utar prãm jabej kum amijo a'uw. Tokry 'ỳr bôx kêt jabej kum amijo a'uw. ³⁶ Ne kum,

—Djũnwã, djãm abê mỳjja'õ bipdjur? Kati. Aje mỳjja kunĩ nhipêx mar. Itokry, ikaprĩjabê ipytà. Nàr kon, kwãrĩk wãnh rã'ã ba tu itokry. Djãm ba ne ba amimarkôt ar amijo iba? Kati, akabēnkôt ne ba ar amijo iba, ane.

³⁷ Ne kam kàjmã djan ar amãnhkrut ne ikjêkêtja'ỳr akêx ne tẽn ar'ỳr bôx. Nhym arek ar ôto ikwã. Nhym Pedrumã kum,

—Je, Ximão, djã nã gãm arek anhõto nõ? Kraxje kô 'iry kêt ne ga anhõto nõ, ane. ³⁸ Ne ar kunĩmã kum,

—Ar aminêje rît ne Metîndjwýnhmã amijo a'wý. Gêdja me te axwe'ã ar amã apné gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wý. Be, ar anhõkre kadjwýnhbê ne gar amã ikabênja kînh. Nhy m be, ar aminêje arîtbê ne gar arerekren anhõtdjwa ne, ane.

³⁹ Ne kam ajte amũ tẽn Metîndjwýnhmã amijo a'uw ne kute õbê kum kabên jarênhja kôt ajte kum tãm jarê. ⁴⁰ Ne kam ajte akubyn ar'ýr akêx ne tẽn ar'ýr bõx. Nhy m ar nokà bã mex ne. Ajte arek õto ikwã. Rerek mex ne arek õto ikwã nhy m ar tok nhy m ar te kute kum kabênmã umaro nhÿ.

⁴¹ Nhy m kam ajte amũ tẽn Metîndjwýnhmã amijo a'uw. Kum amijo a'uw ne ajte ar'ýr akêx ne ar'ýr tẽn ar'ýr bõx. Ne arkum,

—Je, djãm arek ar anhõto anhikwã rã'ãã, akõkam kôto anhîkwã? Aj, arým itokry djã iwýr bõx 'ýr. Ota, arým kute me axwemã ikangamã, ije amijo inhîja ne kute memã ikangamã. ⁴² Kàjmã ar dja. Gwaj on me'ýr. Ota, arým kute memã ikanga djwýnh bõx, ane.

Me kute Jejuo tÿm.

Mat 26.47; Ruk 22.47; Dju r 18.3

⁴³ Ne kute arkum anhÿro ãm rã'ã nhy m Djuda arým 'ýr bõx. Jeju kôt ba djwýnhbê 12 'õ ne kubê Djuda. Nãm 'ýr bõx nhy m me krãptî me:x ne kôt mõn 'ýr bõx. Nãm me kàxdjwa kajgomê kô jamýn kadjy o mõn o bõx. Me rûnh ne me me ano. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmê mebêngêtmê ne me me ano nhy m me 'ýr bõx. ⁴⁴ Me 'ýr mõr kêttri ne kute memã kanga djwýnhbê Djudaja memã kum,

—Be, ije me'õ nhine kaôrkôt dja ga me omũn arým o tỹm ne pa 'amỳ. Nãm Djuda arým ã memã ane. ⁴⁵ Ne kam 'ỳr tẽn 'ỳr bôx ne kum, “Ujarẽnh djwỹnh”, anen arým ine kaô.

⁴⁶ Nhy m kam me arým 'ỳr mõn 'ỳr bôx ne o tỹm ne arým pa 'amỳ. ⁴⁷ Nhy m me kadjy Metĩndjwỹnh mar djwỹnh nhõ bẽnjadjwỳr raxja nhõ àpẽn h mekôt tẽ. Nhy m bu'ã me ku'êja 'õ ne arým õ kàxdjwa kajgo kaban o me'õjamã akabẽn amak ta, bẽnjadjwỳr nhõ àpẽn hja jamak ta.

⁴⁸ Nhy m kam Jeju me krãptĩjamã kum,

—Je djãm idjãkĩnhĩ ne ga me aje ijo atỹm kadjy iwỳr anhõ kômẽ anhõ kàxdjwa kajgomẽo mõ? Myt kunĩkôt ne ba ar Metĩndjwỹnh nhõ kikretikam ikrĩ, ar memã idjujarẽnh o ikrĩ ga me kam kam ijo atỹm kêt ne. ⁴⁹ Mỳkam ne ga me ijo tỹm? Bir, amrêbê: ne Metĩndjwỹnh kukwakam kabẽn jarẽn h djwỹnh me bakukãmãremã me ajã ajarẽ. Me aje ijo atỹm'ã ajarẽn arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhy m me arým aben djô'ã arẽn ho mõ:. Arẽn ho mõr tãmtã arým iwỳr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arým iwỳr o bôx. Ba ar iba: ga me arým jakam ã ijo ane. Me kute me bakukãmãremã me ajã ujarẽn h kôt ne ga me arým jakam ã ijo atỹmo ane. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

⁵⁰ Nhy m kam kôt ba djwỹnh kunĩ mã amijã maje prõt ne. ⁵¹ Me'õ abatàn h ny ne kute kubêkà pydjio amikupuja Jeju kôt tẽ. Rinhuo ne kubêkà. Nhy m me kwỳ adjwỹnhdjwỳo tỹm ne kubê kubêkà 'amỹnh tỳx. ⁵² Nhy m arým amikaban amikôt kubêkãmã iren tu kajgo mã prõt ne.

Me kute axwe jabej kukjêr.

Mat 26.57; Ruk 22.66; Dju r 18.12

⁵³ Nhyim me arým Jejuo mō. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax'ýr ne me o mō. Nhyim arým me rũnh kunĩ abeno akuprõ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmẽ mebēngêtmẽ Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ ne me arým akuprõ. Nhyim me Jejuo mōn o bõx ne arým me rũnh kabem kudja.

⁵⁴ Nhyim be, Pedru ne Jeju kõt tẽ, nĩjar kum kre rax ne tẽ. Nhyim me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýr rax nhõ kikre nhipõkri kēnh ngrire nhyim Pedru arým Jejukõt wadjã. Ne arým bēnjadjwýr nhõ krākamngõnhmẽ ro'ã ànhũho nhỹ.

⁵⁵ Nãm me me'ýr Jejuo bõx nhyim kam me rũnh arým me 'éxnhĩ jabej. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bēnjadjwýrmẽ mebēngêtmẽ me rũnh kunĩ ne me me 'éxnhĩ jabej. Dja me amãnhkrut Jeju'ã 'êx ne memã kum,

—Ba ne ba axwe kõt omũ. Nãm ã ane ba omũ, ane. Dja me ane nhyim me arým me kabēn man arým we axwe'õ pãnh kubĩ. Kadjy ne me me 'éxnhĩ jabej. Ne te abejo dja. Me'õ ar amãnhkrut kute axikõt 'ã kabēnja ne me te abejo dja:. ⁵⁶ Nhyim me 'éxnhĩ krãptĩ ne me kãjmã ku'ên arĩk aben kupa'ãbit axwe jarēho kumex.

⁵⁷ Nhyim kam me'õ ar ja arým kãjmã djan 'êx ne 'ã kabēn jarēn memã kum,

⁵⁸ —Tãmwã ne memã kum, “Be, me kute ikrao Metĩndjwýnh nhõ kikreti nhipêxja dja ba kungrà. Ne kam Metĩndjwýnh nhõ kikreti 'õdjwý nhipêx. Me kute ikrao ipêx kêtja'õ dja ba ipêx. Nhyim ije ipêxo

idjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêbit apêx ba ipêx pa.” Nãm ã Jeju memã ane bar arým kuma, ane.
⁵⁹ Ne kam ar jadjwý kute memã arênhkam axikôt Jeju'ã kabên jarênh kêt ne arík aben kupa'ãbit arê.

⁶⁰ Nhym kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr raxja arým kãmã djan me ipôkri djan Jeju kukijn kum,

—Ga, ar kabênja ma. Djãm aje aminêje akabên'õ jarênh prãm kêtumrêx? On imã amikôt amijarê, ane. ⁶¹ Nhym tu anhikrê.

Nhym me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax ajte kukijn kum,

—Djãm abê me babê idjaer nhõ Bẽnjadjwýrbê kumkati, nên? Djãm mrãmri abê Kritu? Djãm abê Metĩndjwýnh Kra? ane.

⁶² Nhym Jeju kum,

—Kôt ne ga imã arê. Ba ar amã arê gar ama. Gêdja ba ĩ Metĩndjwýnh pymati djubôk'ãnh nhỹ. Ba ije amijo inhĩ gêdja ba ubôk'ãnh nhỹ. Ibẽnjadjwýr raxkam ubôk'ãnh nhỹ gar ipumũ. Ne kam ajte kakrãkôt amrê kãjkwa kurũm itẽmkôt ipumũ, ane.

⁶³ Nhym kam me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr rax kute memã amingryko amirĩt kadjy arým amibê kà kadjô. Amibê kà kadjôn arým memã kum,

—Ë, arým ne Metĩndjwýnh japrý. E kum kwãrĩk wãnh gwaj ijukri me'õ kute axwe kôt omũnhja jabej kêt. ⁶⁴ Gwaj bakunĩ ne gwaj arým kute Metĩndjwýnh japrýja ma. Ta ne amijo Metĩndjwýnh rax pytàn arým o aprý gwaj kuma. Kute gwaj bamã, “Metĩndjwýnh djubôk'ãnh inhỹrkôt dja gar

ipumũ”, anhÿrkôt ne gwaj arÿm kuma. Arÿm ne gar ama. Mÿj dja gwaj nê? ane.

Nhym me kupânhtã 'ã kum,

—Gê me on kubĩ. Gê me on kubĩ, ane.

⁶⁵ Nhym kam me kwÿ nokre kutôn rĩtbê nokre'ã pron ajte nokrebê tak ne. Ne kute takmê ro'ã kum,

—Nhym ne akurwa? Goja me'õ pumÿn imã arê, ane. Nhym krâkamngônh arÿm 'ã akuprôn tako kumex.

Pedru aminêje 'êx.

Mat 26.69; Ruk 22.55; Dju r 18.15

⁶⁶ Nhym wãnh Pedru kikreti parbê ànhÿnho nhÿ.

Ànhÿnho nhÿ: nhym me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr rax nhõ àpênh nija arÿm 'ÿr bôx. ⁶⁷ Ne omÿn pĩne omÿnh mex ne kum,

—Tukwa, gadjwÿ ne ga Jeju kôt ar aba. Krĩraxbê Nadjarekam Jejukôt ar aba, ane.

⁶⁸ Nhym aminêje 'êx ne kum,

—Kati, ije akabẽnwã mar kêtumrêx, ane. Ne kam tẽn kre tã dja nhym kôt arÿm ôkrên'ãnh kã.

⁶⁹ Nhym bẽnjadjwÿr nhõ àpênh nija ajte omÿn bu'ã me ku'êmã kum,

—Tãmwãdjwÿ ne kôt ar ba, ane. ⁷⁰ Nhym ajte aminêje 'êx ne kum, “Kati”, ane. Nhym kãjbê 'ãtÿm nhym bu'ã me ku'êja kum,

—Be, mrãmri ne ga kôt ar aba, ane. Abê pykabê Garrêja kra'õ. Garrêjakam me kabên kôt akabẽnja ma. Bar kôt aman arÿm amã ikato, ane. ⁷¹ Nhym memã kum,

—Kati. Mrãmri ije me'õwã pumÿnh kêtumrêx. Aje me'õ jarênhwã ije omÿnh kêt, ane. Ne kam me'õ kute kum anhÿr kêtã amikangrôn memã kum,

—Dja ba ijêxnhĩ jabej gê Metĩndjwỳnh pãnh ijo akno. Ta ne arỳm ijêxnhĩ kêt-kôt ima, ane. ⁷² Nãm ane nhym totokbê ajte ôkrên'ãnh kà. Nhym kam Pedru akubyn amijo tẽn amrêbê Jeju kute kum kabẽn jarênhja ma. Kute kum,

—Ôkrên'ãnh kàr kêtri dja ga amijã maje ajêx pydji nhym arỳm kà. Ga kam amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ijã memã kum, “Kati, ije tãm-wã pumũnh kêt”, ane nhym ajte kà, anhỹrja ne arỳm kuma. Nãm maro dja nhym arỳm rerekre 'ỳr bôx. Rerekre 'ỳr bôx nhym arỳm mu:w.

15

Piratu kute we axwe jabej kukjêr.

Mat 27.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

¹ Nhym kam me'ã akati, kryràm nhym apỹnh me rũnh djari akuprõn arỳm aben kabẽn ma. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmẽ mebêngêtmẽ Môjdjê kukràdjà mar djwỳnhmẽ me rũnh kunĩmẽ ne me Jejuo aben ma. Ne kam arỳm uwpren Piratu'ỳr o mõn 'ỳr o bôx. 'Ỳr o bôx ne kum kanga. ² Nhym kam Piratu arỳm kukij ne kum,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bẽnjadjwỳr rax? ane.

Nhym kum,

—Kôt ne ga aje arênhwã, ane.

³ Nhym kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr ar arĩk Jeju'ã axwe krãptĩ janhô.

⁴ Nhym tu anhikrê. Nhym Piratu kum,

—Ë ama. Djãm ajaxwe krãre ne me amã arê? Djãm aje aminêje akabẽn'õ jarênh kêt-kumrêx? ane.

⁵ Nhym kum kabẽn 'õ jarênh kêt-kumrêx. Nhym Piratu te kute marmã kam no tyn nhỹ.

⁶ Be, me irôbê mrânh nhõ akatija tãm kam ne me bê idjaer krãptĩ: arým aben pydji. Me kute aben kajmã'ã Metĩndjwýnh me kukãmãre nhirôbê mrânh mar kadji ne me aben pydji. Amex kunĩkôt ne bẽnjadjwýr raxbê Piratu akati jakam me bê ijê djà kurũm me bê ijê pýnh ne meo pôx nhym me mã mrã. Me kute me'õ'ã à'wýrja ne me kĩnh kadji bõm kumẽ. ⁷ Ajbir me'õbê ijê ne idjibê Baraba. Me kute kubê ijê kêtri ne me jakôt me bẽnjadjwýr'ýr prõt ne me kwý pa. Nhym kam me arým kubê ijê. ⁸ Nãm Piratu Jeju kukjéro dja: nhym kam me krãptĩ: arým kàj bê Piratumã me'õbê ijê jarẽ ne kum,

—Aje mekbê ijêwã'õ kaba gẽ arek ar me ikôt ba, ane.

⁹ Nhym arým Jeju'ã memã kum,

—Me abê idjaer, we me anhõ bẽnjadjwýr rax ne ja djãm ije me amã kum inhirermã? ane. ¹⁰ Be, Piratu kute memã ja jarẽnh kêtri ne arým me kadji Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ma. Nãm ar'ã amim,

—Jeju'ã me krãptĩkam ne me rũnh 'ã ngryk ne imã kanga, ane. Ne kam bit kute kum irermã ã me krãptĩmã ane. ¹¹ Nãm 'ã memã kum,

—Djãm ije me anhõ bẽnjadjwýrmã inhirermã? ane. Nhym me kadji Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýr ar memã kum,

—Kwãrĩk wãnh me amã Jeju kĩnh kêt. Dja ga me kum Baraba jarẽ gẽ kaba, ane. Nhym me kãtãm krãptĩ Piratumã kum,

—Kwãrĩk wãnh Jejumã anhirer kêt. Baraba dja ga kaba, ane.

¹² Nhym kam Piratu memã kum,

—Be, ga me abê idjaer, aje tãmwãmã anhõ bẽnjadwÿr rax jarënhja mÿj dja ba kam on? ane.

¹³ Nhyim me kàj bê kum, “Pïte'y'ã anhô”, ane.

¹⁴ Nhyim Piratu memã kum,

—Mÿkam? Mÿj ne ajmã o ne ba ije pïte'y'ã nhôrmã? ane.

Nhyim me kàj bê kum,

—Pïte'y'ã anhô. Pïte'y'ã anhô, ane.

¹⁵ Nhyim kam me kïnhmã Piratu Baraba kaba nhyim arÿm arek ar mekôt ba. Nhyim kam Piratu krãkamngônhmã Jeju jarë. Me kute kaprêprêk kadjy memã arë. Nhyim me arÿm mrykà punuo kaprêprê:k ne. Kaprêprêk nhyim Piratu arÿm memã kangan memã arë. Me kute pïte'y'ã nhôr kadjy memã arë.

Krãkamngônh kute 'ã bëno bikënh.

Mat 27.27; Dju r 19.2

¹⁶ Nhyim kam me krãkamngônh amũ bẽnjadwÿr nhõ kikretimã Jejuo môn o wadjà. Kumoka'é nhidjibê Pretorimã o môn o wadjà. Ne kam me krãkamngônh kâtãm kunĩ jadjwÿ o akprô nhyim me kunĩ arÿm 'ã aben pydji. ¹⁷ Me kute 'ã bëno bikënh kadjy ne me 'ã akuprô. Ne kam inôkà ryti kamrêkja byn arÿm Jejumã adjà. Ne mrÿnhïo kajkep ne ikãx ne kum kutu. Nãm me arïk bẽnjadwÿr rax krãdjé'ã mrÿnhï jakren ikãx ne arÿm kum kutu. ¹⁸ Ne kum kabëno kute me rÿnhmã me kabën pyræk ne kum,

—Ga we abê mebê idjaer nhõ bẽnjadwÿr rax, gora kribêm atïn 'iry, anhÿrkôt ¹⁹ po'ëo krã môn kutôn parbê kônkrão krï. Nãm me parbê kônkrão krïo kute me bẽnjadwÿr rÿnh parbê kônkrão krïja pyræk. ²⁰ Ne kam arÿm 'ã bëno ajkën inomã kumën

arým kubê inôkà ryti kamrêkja kaban akubyn kum ò kubêkà djwýnhja jadjà. Ne kam kute píte'y'ã nhôrmã o katon o mō.

Me kute píte'ykam nhôr.

Mat 27.32; Ruk 23.26; Dju r 19.17

²¹ Nhym me'ôbê Ximão tē. Pykabê Xireni kra 'ô. Kute Arexārimē Rupu ar ir. Arwā kurūm ne tēn bit me'ānh tēmmã. Nhym me krākamngônh arým Jeju nhô píte'y'ã kum àpnênh tỳx. Kum 'ã àpnênh tỳx nhym arým kadjy kumýn o mō. ²² Nãm me krānhrebê Gogota'ýr Jejuo mōn 'ýr o bôx. Me bakabēnkam ne gu me ren krānhremã me krã'i jarē. ²³ Nhym kam me pidjô kangôkam pïdjýbê mirao akàn Jejumã kungã nhym arým kanga. ²⁴ Nhym kam me píte'y'ã kunhō nhym wajêt. Nhym kam me apýnh kute ò kubêkà jamýnh kadjy kēn kryre rē. Me kute ari kēn rēnhkôt ne me amijo kubêkà pytà.

²⁵ Arým kàjmã myt nhýrkam. 9 orakam ne me píte'y'ã kunhō. ²⁶ Ne kam 'ã pi'ôk no'ôk ne. Pi'ôkkam ne me memã kum,

—Mebê idjaer nhô bēnjadjwýr rax ne ja, ane. Me kunĩ kute omũnh kadjy ne me Jeju nhimōkri kunhō. Me kute we Jeju jaxwe 'ô pānh píte'y'ã jêtja pumũnh ne kute mar kadjy ne me pi'ôk no'ôk ne imōkri kunhō. ²⁷ Ne kam ar àkĩnhĩ amānhkrutja Jeju nhikrebê píte'y'ã ar kunhō. Nhym arým ar wajêt. Jeju ôkredjākôt wajêt nhym aktã ar axweja ijên wajêt. ²⁸ Amrêbê: ne me bakukāmāre'ô memã ja jarēn 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nãm memã kum, “Dja me 'ã abenmã kum, ‘Nãm me o axwen me axwemē ro'ã kubĩ, anhýro dja.”

Nãm ã pi'ôkkam memã ane. Nhym kam me aben djô'ã arẽ. Arẽho mõi tãmtã tũ:mràm arým 'ÿr o bôx. Me bakukãmãre kute memã arẽnh kôt ne me arým ar axwejamẽ ro'ã ar anhôrkumrẽx nhym me arým 'ã arẽnhkumrẽx. ²⁹ Nhym me 'ãnh mõiija nokà nhàn kum kabẽn punu:re ne kum,

—Be, ga: ne ga we aje Metĩndjwýnh nhõ kikreti ngrànñ ne akubyn ipêxmã. Nhym aje ipêxo adjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt we aje ipêx parmã. ³⁰ Goja amiptàn pĩte'y kurũm rwý, ane.

³¹ Nhym kam me rũnh arĩk 'ã bẽno ajkẽ. Me kadjy Metĩndjwýnh mar djwýnh nhõ bẽnjadjwýrmẽ Mõjdjê kukràdjà mar djwýnhmẽ ne me arĩk 'ã bẽno ajkẽn abenmã kum,

—Amũbit ne me utà. Ne kam te kute amiptàr prãmje. ³² Goja gẽ mrãmri kubê Kritukumrẽx jabej goja mrãmri kubê mebê idjaer nhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatikumrẽx jabej on pĩte'y kurũm rwý. Gwaj goja kôt omũn arým tu amim markumrẽx. Nãm me rũnh ã abenmã ane. Nhym ar aktã pĩte'y'ã jêtjadjwý Jejumã àkjêro wajêt.

Tyk kadjy ne ja.

Mat 27.45; Ruk 23.44; Dju r 19.28

³³ Nhym arým kàjkwa nhipôkri myt nhỹ. Nhym kam tu akamàt kô tyk ne. Pyka kunĩkôt me'ã akamàt kô tyk ne. Nãm me'ã akamàt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhym 3 orakam, amykrykambit arým ajte myt no pôt ne. Arým ajte myt kato. ³⁴ Kato nhym mebê idjaer kabẽnkam Jeju kàj bê kabẽn ne Bãmmã kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nãm ren me bakabẽn kam kum,

—Inhõ Metĩndjwỳ:nh, inhõ Metĩndjwỳ:nh, mỳkam ne ga arỳm ikanga? ane.

³⁵ Nhyam parbê me ku'êja kabên man arĩk abenmã kum, “Ë, Erijmã ne kabên”, ane.

³⁶ Nhyam kam me'õ prõt ne ngõnh puror põnh djà jakritaja byn pidjô kangô kadjamã adjà. Nhyam kam kangô ipu nhyam pĩ nhidjamã adjàn kàjmã kum kungã, kute kaôr kadjy. Nhyam me'õ ar kum,

—Adjỹm, gê goja me bakukãmãrebê Erij 'ỳr bõx ne goja o rwỳk jabej, ane.

³⁷ Nhyam kam Jeju kàj bê kabên ne ate ty.

³⁸ Be, nhyam kam arỳm Metĩndjwỳnh nhõ kikreti kadjwỳnhbê kubêkàtija ta amikadjô. Nãm nhôr djà'ãnh amikrax ne e y: ne kraxmã amimẽ.

³⁹ Nhyam krâkamngõnh krãptĩ: kubê 100 nhõ bẽnjadjwỳr pĩte'y parbê dja. Nhyam Jeju kàj bê kabên ne ty nhyam arỳm omũ. Omũn arỳm memã kum,

—Be, mrãmri ne me'õ jabê Metĩndjwỳnh Krakumrêx, ane.

⁴⁰ Nhyam me niredjwỳ amybỳm omũnho dja. Nhyam Marij Madarenamẽ Marij, kurũm Jôdjemẽ Xijagu ar apõxjamẽ Xirôwemẽ ne ar me ikô'ã dja.

⁴¹ Amrêbê, Jeju pykabê Garrêjakam ar bari ne ar nireja mã kôt ajkamên o djuw mexo ba. Nhyam ar ja bu'ã me nire krãptĩdjwỳ amybỳm omũnho dja. Jeju ajbir krĩraxbê Djeruxarê'ỳr tẽmkam ne me nireja kôt mõn bõx.

Arỳm adjàr kadjy ne ja.

Mat 27.57; Ruk 23.50; Dju r 19.38

⁴² Jeju ty. Ty nhyam kam amykry mex ne. Amykry mex nhyam me arỳm no katon ò mỳjja

kupênho kumex. Pi'ôk rârâr djwÿnhràm ò mÿjja kupênho kumex. ⁴³ NhyM Jôdje arÿm bôx. Krîraxbê Armatêkam ne Jôdje abatânh djâ. Nâm me rÿnh bikprôn h djâkam mekôt rax nhyM me kum kÿnh. Nâm amiwÿr Metîndjwÿnh kamnhÿx ne. Metîndjwÿnh bôx ne me kadjy bÿnjadjwÿr ne kute ar meo bamã ja ne amiwÿr kamnhÿx ne. Jôdje kum Piratu puma kêt ne 'ÿr tÿn 'ÿr bôx ne Jeju 'ã kuma. ⁴⁴ NhyM arÿm kam no tyn nhÿn kum, "Je, djâm arÿm ne ty"? ane. Ne kam amiwÿr krâkamngôn h nhô bÿnjadjwÿr 'uw nhyM bôx. Bôx nhyM arÿm kukij ne kum, "Djâm arÿm ne ty"? ane. ⁴⁵ NhyM kum, "Nà", ane. NhyM kam arÿm Jôdjemã Jeju jarê. ⁴⁶ NhyM kam rinhuo kubêkà 'ô byn 'ÿr o tÿ. 'ÿr o tÿn 'ÿr o bôx. Ne kam arÿm pÿte'y kurÿm Jejuo ruw. O ruw ne arÿm kubêkào kupun kam kÿnkre'ÿr o tÿ. Me kute kÿnkre kakrwÿnhja'ÿr o tÿn kam arÿm kam adjâ. Ne kam kÿnpoti ajkwa krekre'ã kudja. ⁴⁷ NhyM Marij Madarenamê Marij kurÿm Jôdje katorja arÿm omÿ.

16

Akubyn tÿn kadjy ne ja.

Mat 28.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

¹ NhyM kam pi'ôk rârâr, me tyk djâ kêt djâ nhô akati apêx nhyM ar arÿm pi'ôk kaprÿ pân h me tyk nhô pÿdjÿ kwÿ by. Marij Madarenamê Marij kurÿm Xijagu katorjamê Xirôwemê ne ar kadjy pÿdjÿ kwÿ by. Kÿnkre'ÿr tÿm ne kute o Jeju djymã ne ar kadjy kwÿ by. ² NhyM kry:ràm, pi'ôk kamrêkkam, kraxje akati mex kêt kam ar kÿnkre'ÿr

tê. Tê: nhym arým myt kato nhym ar arým o rãm ne ja. ³ O rãm ne jan arým abenmã kum,

—Mÿj me'õ dja gwaj bamã jãm ajkwa krekre'ã kēnpoti dja? ane. Kēn jabatànhkam ne ar ã abenmã ane.

⁴ Abenmã anen kam rīt ne omũ nhym arým amijã kuta. ⁵ Nhym kam ar 'ÿr tēn arým kēnkremã wadjã. Nhym kadjy mrãnh djwÿnh'õ kute me'õ jabatàn ny pyrãk ne nhÿ. Nãm inòkà jaka ryti jadjàn nōr djã djubòk'ãnh nhÿ. Nhym ar wadjàn arým omũ. Ne te umaje.

⁶ Nhym arkum,

—Kwãrĩk wãnh ikam ar atĩn prãm kêt. Jeju Nad-jarekam abatàn ja me kute pĩte'y'ã nhōr ne bĩnja ne gar abej tê. Jakam arým nōr kêt. Nãm akubyn tĩn ne kato. Gar nōr djã kaprÿja pumũ. ⁷ Be, amũ ar tēn kôt ba djwÿnhmã arē. Ne arkôt Pedrumã arē. Ne arkum, “Arým ne ar akukãm pykabê Garrêja 'ÿr tēmmã. Dja gar kam tēn arým omũ”, ane. Dja gar ã arkum ane. Amrēbê kute ar amã arēnh kôt ba arým ar amã arē. Nãm ã kadjy mrãnh djwÿnh ar niremã ane.

⁸ Nhym ar katon mã kēnkre kurũm prõt ne. Te umaje tertetkam prõt ne. Tĩn prãmkam ne me'õmã kabēn kêt ne tê.

⁹ Be, akubyn tĩnkam kryrà, pi'òk kamrēkkam ne Jeju Marij Madarena kumrēxmã amijo amirīt ne. Be, me karõ punubê ⁷ ne Marijo ba nhym Jeju amrēbê ano nhym kum ire. ¹⁰ Nãm Marijmã amijo amirīt nhym arým kôt ba djwÿnh'ÿr tēn ar'ÿr bōx. Nhym ar kaprĩ:ren mÿro nhÿ. Nhym arým ar'ÿr bōx ne arkum 'ã ajarē. ¹¹ Nãm arkum Jeju tĩn jarēn kute

omũnh'ã ajarẽ. Nhym ar kuman arým abenmã kum, “Nãm 'êx”, ane.

¹² Nhym kam ajte ar jamã kute amijo amirĩtmã tẽ. Nãm kôt ba djwýnh amãnhkrut arwãmã tẽ. Tẽ nhym arým atemã aminhipêx. Ne kam kute atemã me'õ pyràk ne arkum amijo amirĩt ne arkôt tẽ. ¹³ Nhym kam ar akubyn Djeruxarẽ'ýr tẽ. Kôt ba djwýnh'ã kàtàmja'ýr tẽn ar'ýr bôx ne arkum 'ã ajarẽ. Nhym ar abenmã kum, “Kati, nãm ar 'êx”, ane. ¹⁴ Nhym kam ajte Ar kubê 11mã amijo amirĩt. Ar õ kwý krẽno nhỹ nhym arkum amijo amirĩt ne arkum bẽn tỳx ne arkum,

—Nãm ar akubyn itĩnkôt ipumũn ar amã ijã ajarẽ gar ar'ã abenmã kum, “Nãm ar 'êx”, ane. Tô mỳkam ne gar tu amim imarkumrêx kêt? Djãm ar ajamakreja kêt? ane.

¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Apýnh me ba djã kunĩkôt dja gar mõn kàj bê me kunĩmã ijã adjujarẽnh ny jarẽho mõ. ¹⁶ Dja me tu amim imarkumrêx nhym me Metĩndjwýnhmã ngômã me angij. Nhym arým me utà. Nhym be, me kute amim imar kêt dja Metĩndjwýnh arým pãnh me kanga. ¹⁷ Nhym me kute tu amim ikamnhĩxkumrêx dja me mỳjja pumũnh kêt nhipêx. Me kute Metĩndjwýnh raxmã kator kadjy ipêx. Ne me karõ punu kute meo baja jano nhym me karõ memã ire. Dja me apýnh me bajtem kabẽnkam kabẽn. ¹⁸ Godja me kangã djàkrê by. Me kute mar kêt kam kangã djàkrê by nhym arým ajmã meo kêt. Nàr, te mỳjja kanêo ikõ nhym ajmã meo kêt. Dja me me kanê krã'ã ikra jadjuw nhym me arým à kêt ne, ane.

19 Běnjadjwỳr djwỳnh Jeju memã ane nhym Metĩndjwỳnh arỳm kàjkwamã amiwỳr o wabi. Nhym arỳm ra:x ne Metĩndjwỳnh djubôk'ãnh nhỹ. 20 Nhym kam kôt ba djwỳnh arỳm amũ mõi pyka kunĩkôt kàj bê memã 'ã ujarěnh mõi. Nhym Běnjadjwỳr djwỳnh mã arkum tỳx jangij nhym ar arỳm mỳjja pumũnh kêt nhipêxo mõi. Me kute ar'ã abenmã kum,

—Mrãmri ne djãm ar Metĩndjwỳnh kôt kaběnkumrěx? anhỹr kadjy ne ar mỳjja pumũnh kêt nhipêxo mõi.

Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabẽn Ny Jarẽnh
New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayapó

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kayapó [txu], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayapó

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

385317df-3c6a-53ac-81db-0815750ed560